

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY WOŁÓW

W A R R

WROCLAWSKA AGENCJA
ROZWOJU REGIONALNEGO SA
WROCLAW REGIONAL
DEVELOPMENT AGENCY

LUTY 2001R.

WARR S.A., Plac Solny 16, 50-062 Wrocław,
tel. (071) 344-58-41, fax: (071) 372-36-85 e-mail: warr@warr.wro.pl

Spis treści:

DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO - SYNTEZA.....	5
WSTĘP	6
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA.....	8
Położenie fizyczno – geograficzne	8
2. DEMOGRAFIA.....	10
Dane podstawowe	10
Ruch naturalny ludności	10
Struktura wiekowa i ekonomiczna.....	11
4 ANALIZA BUDŻETU.....	18
Dochody.....	18
Wydatki.....	20
Wynik finansowy i zobowiązania.....	22
Wnioski.....	22
3. GOSPODARCZE ŻYCIE GMINY WOŁÓW.....	24
Znaczące przedsiębiorstwa w gminie.	26
Pracujący w gospodarce narodowej.....	26
Kapitał zagraniczny w gminie.	27
Infrastruktura biznesu.	28
Gospodarka gminy Wołów na tle powiatu.	28
Źródła:.....	29
4. ROLNICTWO.	30
Władanie zasobami ziemi rolniczej	32
Organizacja produkcji roślinnej.....	33
Intensywność organizacji produkcji rolniczej	34
Obsługa rolnictwa.....	35
Kierunki rozwoju	35
Źródła:.....	35

5. STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO	36
Warunki klimatyczne.....	36
Podstawowe zasoby kopalin.....	36
Zasoby wód powierzchniowych i podziemnych.....	37
Gleby.....	38
Szata roślinna.....	38
Świat zwierzęcy	39
Obszary chronione	40
6. ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA WÓD.....	40
Zagrożenia dla powietrza atmosferycznego	42
7. GOSPODARKA KOMUNALNA I MIESZKALNICTWO	43
Zaopatrzenie w wodę.....	43
Odprowadzanie i unieszkodliwianie ścieków.....	44
Gospodarka odpadami stałymi.....	46
Zaopatrzenie w energię elektryczną	47
Ciepłownictwo.....	47
Zaopatrzenie w gaz.....	47
8. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ.....	49
Komunikacja drogowa.....	49
Drogi powiatowe	50
Drogi gminne.....	51
Komunikacja kolejowa	53
Telekomunikacja.....	53
Źródła:.....	54
9. EDUKACJA	55
Szkolnictwo ponadpodstawowe.....	55
Liceum ogólnokształcące.....	56
Szkoly ponadpodstawowe techniczne	57
Szkolnictwo podstawowe	59

Wychowanie przedszkolne	61
10. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA.....	62
Opieka zdrowotna.....	62
Opieka społeczna	63
11. KULTURA, SPORT I REKREACJA.....	65
Kultura i instytucje kulturalne w Wołowie.....	65
12. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	67
Policja	67
Straż Pożarna	68
13. ANALIZA BUDŻETU	71
Dochody.....	71
Wydatki.....	74
Wynik finansowy i zobowiązania.....	75
Wnioski.....	75
ANALIZA SWOT, WIZJA ORAZ CELE STRATEGICZNE.....	77
1. ANALIZA SWOT	78
PROPOZYCJE CELÓW STRATEGICZNYCH.....	82
PROPOZYCJE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW	86

DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO - SYNTEZA

WSTĘP

Dynamika i skala zmian zachodzących w samej gminie i w jej sąsiedztwie sprawia, iż sprostanie wymogom dalszego efektywnego funkcjonowania gminy wiąże się z koniecznością strategicznego podejścia do jej rozwoju. W zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej, w warunkach konkurencyjnego otoczenia, strategiczne programowanie rozwoju na poziomie gminy jest niezbędne przede wszystkim ze względu na potrzebę perspektywicznego, konsekwentnego i efektywnego ujmowania procesów lokalnych przemian, jak i wyznaczania kluczowych kierunków rozwoju gminy. Zarządzanie strategiczne gminą jest także konieczne z punktu widzenia optymalizacji wydatków budżetowych oraz właściwego wykonywania zadań publicznych.

Strategia rozwoju to opracowany na podstawie wszechstronnej *Diagnozy* dotychczasowego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, spójny zestaw działań, zmierzających do realizacji długookresowych, operacyjnych i bieżących celów.

Strategia jest perspektywicznym dokumentem kierunkowym, który powinien stanowić podstawę do opracowania i konkretyzowania różnych przedsięwzięć społecznych i gospodarczych na terenie gminy.

Strategia powinna stanowić bazę m.in. do:

- opracowywania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, przy czym pomiędzy strategią a studium powinny występować pewne sprzężenia zwrotne,
- uwzględnienia priorytetów gminy w strategii rozwoju województwa,
- budowania programów sektorowych,
- finansowania przedsięwzięć i projektów z budżetów: państwa, władz regionalnych, ze źródeł pozabudżetowych,
- opracowywania programów i projektów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej.

Zgodnie z przyjętą metodologią strategia rozwoju miasta gminy Wołów stanowi kompleksowe opracowanie, składające się z 4 części, które będą odzwierciedlać kolejne etapy powstawania strategii.

W *Diagnozie (cz.I)* została dokonana analiza gminy. *Diagnoza stanu istniejącego* została sporządzona z podziałem na obszary funkcjonalno-tematyczne, obejmujące dane z zakresu: *sieci osadniczej, demografii, władz samorządowych, lokalnego życia gospodarczego i rynku pracy, gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, transportu i łączności, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, zdrowia i opieki społecznej, bezpieczeństwa publicznego oraz budżetu gminy*. W tej części zaprezentowano gminę na tle powiatu wołowskiego, województwa dolnośląskiego i Polski. W związku z reformą terytorialną kraju, która weszła w życie w 1999 roku, dane z lat poprzedzających reformę przedstawiono w układzie dynamicznym, poprzez skumulowanie wartości wybranych charakterystyk z poszczególnych obszarów tworzących w obecnym kształcie odpowiednio powiat wołowski i województwo dolnośląskie.

Identyfikacja, synteza i analiza danych pozwalają nie tylko na ocenę stanu obecnego gminy i jej dotychczasowych tendencji rozwojowych, ale także na wskazanie możliwości

podejmowania działań, głównych trendów i kierunków rozwoju na przyszłość poprzez wyodrębnienie czynników zewnętrznych i wewnętrznych w stosunku do gminy oraz wywierających pozytywny lub negatywny wpływ na gminę. Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów, w ramach przeprowadzonej podczas spotkań zespołów roboczych **analizy SWOT** zostały wyselekcjonowane 4 kategorie czynników wywierających wpływ na funkcjonowanie gminy:

- wewnętrzne pozytywne – mocne strony gminy,
- wewnętrzne negatywne – słabe strony gminy,
- zewnętrzne pozytywne – szanse dla gminy tkwiące w jej otoczeniu,
- zewnętrzne negatywne – zagrożenia dla gminy tkwiące w jej otoczeniu.

Uzyskane wyniki zostały przedstawione w formie tabelarycznego zestawienia stanowiącego odrębną część strategii -tzw. **analizę SWOT (II)**.

W kolejnej części (III) zestawione zostały wygenerowane na podstawie dokonanej diagnozy stanu istniejącego oraz przeprowadzonej analizy SWOT **cele strategiczne**, uporządkowane w wyniku prac zespołów roboczych, warsztatów tematycznych, intensywnych konsultacji z władzami samorządowymi oraz reprezentatywnym gremium społeczno-gospodarczym gminy. **Komplementarność** sformułowanych celów strategicznych znajdzie swój wyraz w sformułowaniu **nadrzędnego celu generalnego (wizji)**, który wytyczy pożądany kierunek rozwoju gminy.

W ramach poszczególnych celów strategicznych sformułowano i opisano **cele cząstkowe**, poprzez które będą osiągane realizowane cele strategiczne. Konkretyzacja celów strategicznych poprzez sformułowanie celów składowych niższego rzędu zapewni możliwość kontroli stopnia ich realizacji w trakcie procesu implementacji strategii. Cele strategiczne i cząstkowe zostaną przedstawione wraz z uzasadnieniem i wskazaniem na wzajemne powiązania między nimi.

W ostatniej części strategii wskazane zostały i uporządkowane w tabelarycznej formie **katalogu**, programy i projekty działań, poprzez które władze samorządowe miasta i gminy Wołów będą realizować przyjętą koncepcję rozwoju gminy. W **katalogu programów i projektów (IV)** wymienione zostały podmioty uczestniczące w realizacji poszczególnych projektów, z podkreśleniem podmiotu wiodącego oraz źródła finansowania przedsięwzięć (w tym instytucje i fundusze).

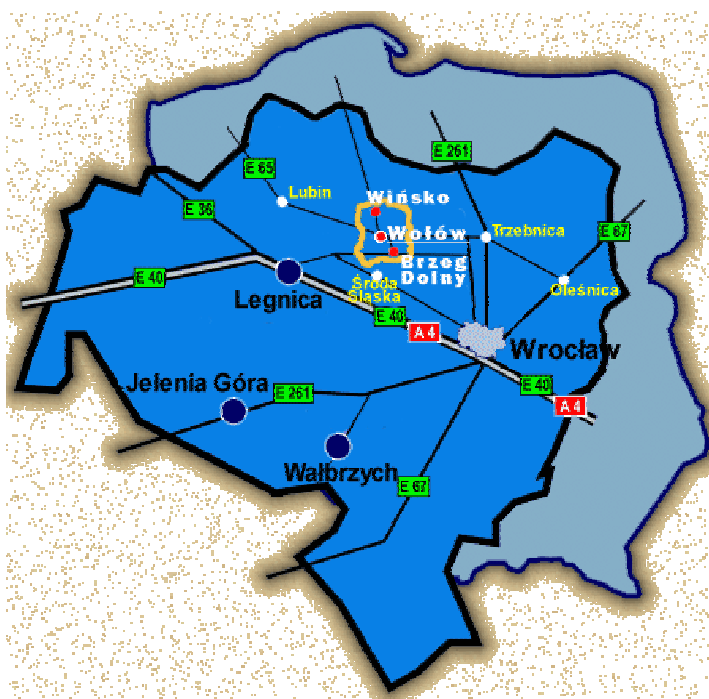
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Położenie fizyczno – geograficzne

Położona w północnej części województwa dolnośląskiego gmina Wołów jest jedną z trzech gmin, obok gminy Brzeg Dolny oraz gminy Wińsko, tworzących powiat wołowski. Obszar gminy zajmuje 331,1 km², co stanowi około 49% całkowitej powierzchni powiatu, a 1,7% powierzchni województwa. Sieć osadniczą tworzą: miasto Wołów oraz 41 wsi (w tym 37 sołeckich) i 6 przysiółków. Ogólna liczba mieszkańców w gminie Wołów na koniec roku 1999 wynosiła 23389 mieszkańców, z czego 51,4% stanowiły kobiety. Gęstość zaludnienia w gminie Wołów kształtuje się na stałym poziomie i wynosi 71 mieszkańców na 1 kilometr kwadratowy.

Położone przy szlaku kolejowym Wrocław-Szczecin i Kraków-Berlin, 40 km na północny zachód od Wrocławia, miasto Wołów jest lokalnym centrum administracyjnym, w którym znajduje się siedziba władz gminy i powiatu wołowski. Przez gminę przebiega również szlak drogowy Wrocław-Lubin-Zielona Góra.

Mapa 1-1 Położenie gminy Wołów na tle głównych szlaków drogowych województwa dolnośląskiego

Warunki klimatyczne

Gmina Wołów położona jest w obszarze przedsudeckiego Dolnego Śląska, na pograniczu obszaru nadodrzańskiego górnego i dolnego. Bezpośrednim skutkiem tego położenia jest zróżnicowanie opadów na terenie gminy, które w części północnej znajdującej się w rejonie nadodrzańskim dolnym wynosi 500 – 550 mm rocznie, a w części południowej należącej do regionu nadodrzańskiego górnego waha się od 550 do 600 mm. Średnie temperatury roczne wynoszą 8°C, okres wegetacji o średniej temperaturze powyżej 5°C trwa 100 dni.

Sieć rzeczna

Głównym elementem hydrografii obszaru gminy Wołów jest rzeka Odra, wzdłuż której położone są starorzecza oraz atrakcyjne, dobrze zarybione stawy. Przez teren gminy płyną również prawobrzeżne dopływy Odry, rzeki Juszka i Jezierzycy. Południowa część gminy jest odwadniana bezpośrednio do Odry. Część środkowa i północna znajdują się odpowiednio w zlewni rzeki Juszki i Jezierzycy.

Bogactwo środowiska przyrodniczego

Gmina Wołów ma bardzo wysoki wskaźnik lesistości. Lasy zajmują 40% powierzchni ogólnej dominując w krajobrazie północno-zachodniej i południowo-wschodniej części gminy. Szczególnie cenne okazy fauny i flory występują na terenie zajmującego prawie 25% powierzchni gminy Parku Krajobrazowego Doliny Jezierzycy.

Funkcje gminy

Gmina Wołów charakteryzuje się niezbyt korzystnymi warunkami dla intensywnego rozwoju rolnictwa, jednak ze względu na słabo rozwinięty rynek pracy jest ono nadal główną funkcją gminy. Szczególnie widoczne jest to na północnych i zachodnich obrzeżach gminy – na terenach, gdzie warunki glebowo – rolne są wystarczające do prowadzenia upraw, a duże rynki pracy jak na przykład Wrocław, Brzeg Dolny i Środa Śląska, są mocno oddalone. Warunki glebowe na terenie gminy są znacznie zróżnicowane, w ogólnej powierzchni gruntów rolnych przeważają gleby o średniej jakości. Użytki rolne zajmują około 49,2% ogólnej powierzchni gminy, z czego prawie 80% stanowią grunty orne, 19,7% zajmują łąki i pastwiska, a 0,7% użytków rolnych stanowią sady. Uzupełniająca funkcją gminy są usługi i produkcja. Zakłady produkcji przemysłowej występujące na terenie gminy skupione są w większości na terenie miasta Wołów. W mieście brak wprawdzie ośrodków przemysłowych o znaczeniu ponadlokalnym, ale istniejące zakłady stwarzają dużą ofertę na rynku pracy.

Na koniec 1998 r. na terenie gminy działały 1394 podmioty gospodarcze, z czego 44 w sektorze publicznym i 1350 w sektorze prywatnym. Wskaźnik aktywności gospodarczej wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców wynosił 59,6, a wskaźnik bezrobocia przekraczał wartość 11 %.

Rys historyczny

Badania archeologiczno-historyczne dowodzą, iż początki osadnictwa na terenie dzisiejszej gminy Wołów miały miejsce w okresie kultury łużyckiej, a ich szczególne nasilenie odnotowano w okresie związanym z kulturą przeworską oraz we wczesnym i późnym średniowieczu. Nazwę Wołów odnotowano po raz pierwszy w roku 1202.

Ślady przeszłości stanowią obecnie atrakcję turystyczną. W Wołowie znajduje się m.in. dawny zamek książąt wołowskich z XIV wiek, renesansowy ratusz z XVI wieku z herbami książąt, barokowy Gmach Sądu.

Ład przestrzenny

Podstawowe czynniki determinujące kierunki rozwoju przestrzennego gminy Wołów zostały określone w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wołów”.

2. DEMOGRAFIA

Dane podstawowe

Tabela 2-1 Gmina Wołów – podstawowe wskaźniki demograficzne w latach 1990 – 99

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Liczba ludności	23166	23329	23373	23389	23379	23402	23389	23462

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wołów, Urząd Statystyczny we Wrocławiu

Współczynnik feminizacji utrzymywał się w obserwowanym okresie na stałym poziomie i wynosił 105. Gęstość zaludnienia zwiększyła się nieznacznie z 70 osób na 1 km² w roku 1993 do 71 osób na 1 km² w roku 1995 i następnych.

Sieć osadnicza

Sieć osadniczą tworzą: miasto Wołów oraz 41 wsi (w tym 37 sołeckich) i 6 przysiółków:

Boraszyn, Bożeń, Dębno, Domaszków, Garwół, Gliniany, Golina, Gródek, Krzydłina Mała, Krzydłina Wielka, Lipnica, Lubiąż, Łazarzowice, Łososiowice, Mikorzyce, Miłcz, Moczydlca Dw.+Kłopotówka, Mojęcice+ Kąty, Nieszkowice, Pawłoszewo, Pełczyn , Pierusza, Piotroniowice, Prawików, Proszkowa, Rataje, Rudno, Siodłkowice, Straszowice+ Żychlin, Stawowice, Smarkowo, Stary Wołów, Stęszów, Stobno + Biskupice, Straża, Tarchalice, Uskorz Mały, Uskorz Wielki, Warzęgowo, Wodnica, Wróblewo, Wrzosa + Kretowice, Zagórzycze.

Głównym ośrodkiem gminy i stolicą powiatu wołowskiego jest miasto Wołów (12312 mieszkańców na koniec 1999r.); drugi pod względem wielkości jest Lubiąż, liczący 2312 (1999r.) mieszkańców.

Ruch naturalny ludności

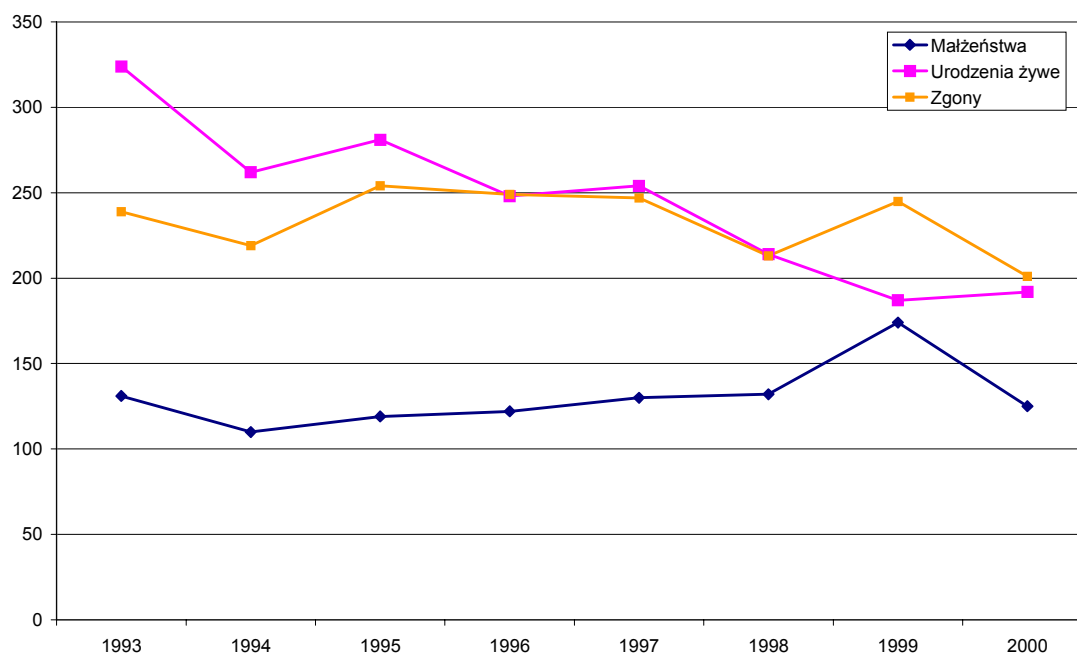
Tabela 2-2 Ruch naturalny ludności w gminie Wołów w liczbach bezwzględnych w latach 1993-1999

Rok	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
1993	131	324	239	85
1994	110	262	219	43
1995	119	281	254	27
1996	122	248	249	-1
1997	130	254	247	7
1998	132	214	213	1
1999	174	187	245	-58
2000	125	192	201	-9

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wołów

Wskaźniki charakteryzujące ruch naturalny w gminie Wołów na 1000 mieszkańców przedstawiono na wykresie.

Rysunek 2-1 Ruch naturalny ludności w gminie Wołów na 1000 ludności w latach 1994-1999

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Urzędu Miasta i Gminy Wołów

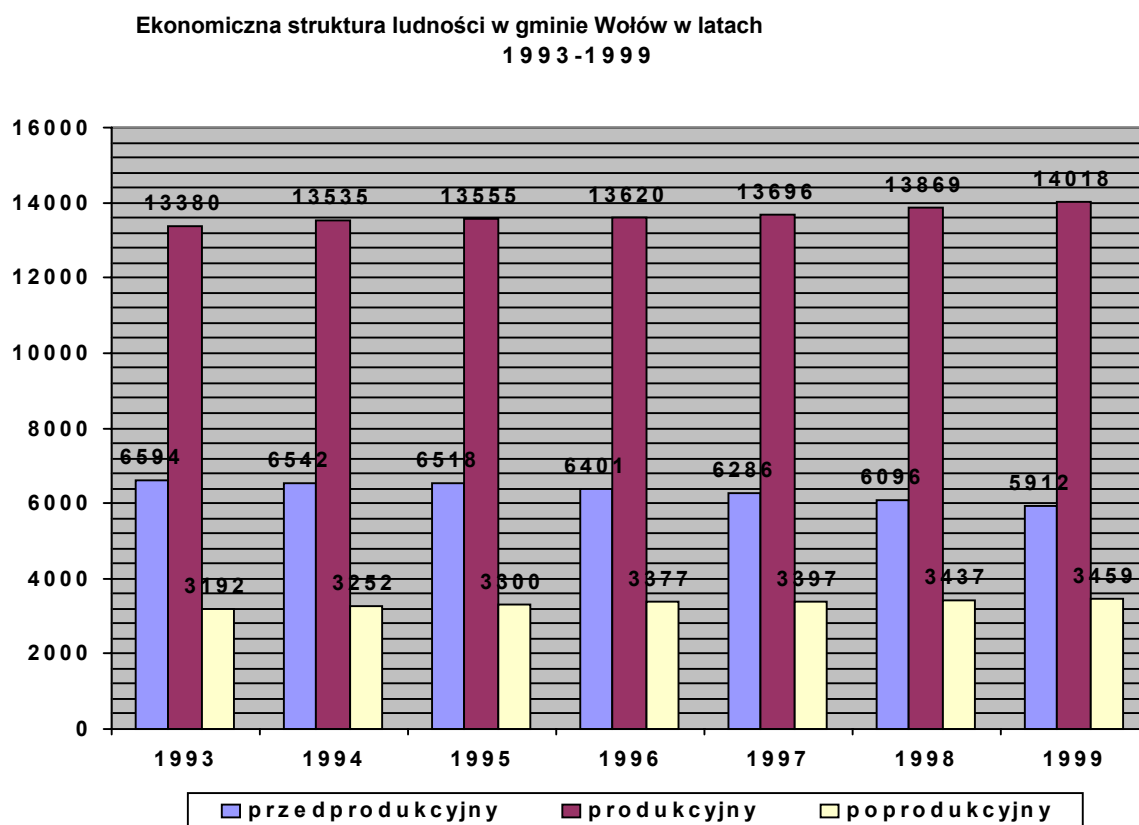
W ostatnich latach w gminie Wołów odnotowano niekorzystne tendencje w dynamice wielkości przyrostu naturalnego na 1000 ludności, gmina nie odbiega jednak pod tym względem od wskaźników ogólnowojevodzkich. W roku 1998 wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie Wołów wynosił 0,0 i był zbliżony do wskaźnika całego województwa (-0,2), a wyższy niż wskaźnik w gminie Brzeg Dolny (-0,3), oraz wyższy od wskaźnika sąsiedniej gminy Wińsko (-1,0). Wskaźnik dla całego powiatu miał w roku 1998 wartość -0,3. Wskaźnik przyrostu naturalnego Polski w tym okresie wynosił 0,5.

Struktura wiekowa i ekonomiczna

Dla lokalnego rynku pracy znaczenie ma dynamika procesów demograficznych w aspekcie wieku produkcyjnego. Analizując strukturę wiekową ludności, można zauważyć podobne prawidłowości jak w całym kraju. Zwiększa się grupa ludzi w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, natomiast spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, co oznacza postępujący proces starzenia się mieszkańców gminy.

W gminie Wołów w stosunku do roku 1993 odnotowano znaczny wzrost ilości mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (+6,4%). Jest to szczególnie niepokojące biorąc pod uwagę, że w przedziale ludności w wieku przedprodukcyjnym nastąpił znaczny spadek równy 8,9% w stosunku do roku 1993. Obecna sytuacja gminy Wołów pod względem liczby ludności w wieku produkcyjnym w porównaniu z innymi gminami byłego woj. wrocławskiego jest stosunkowo niekorzystna.

Rysunek 2-2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Wołów

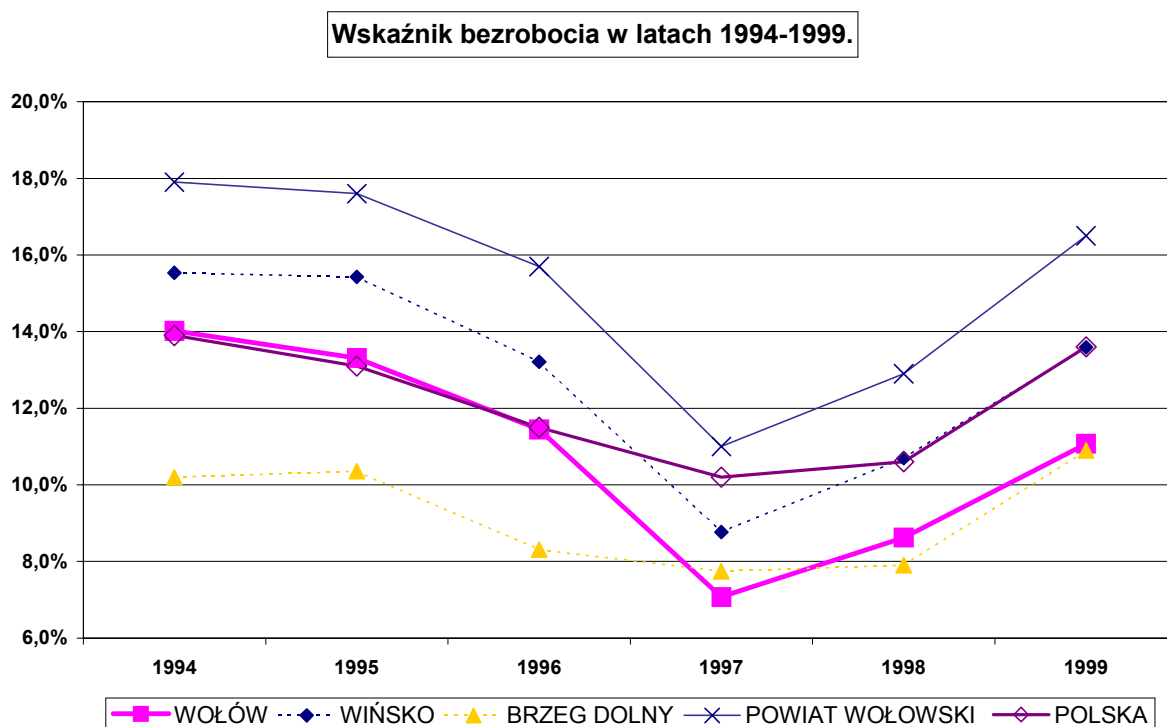
Tabela 2-3 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 1994 – 1998 – porównanie

L.p.	Gminy	Rok					
		1992	1994	1995	1996	1997	1998
1	Polska		71,5	70,5	69,3	68,0	66,5
2	b.woj. wrocławskie	67,4	66	65	64	63	63a)
3	Brzeg Dolny	71,0	68	66	64,7	63,13	61,65
4	Wołów	73,4	72	72	71,8	70	68,73
5	Wińsko	85,0	85	86	83	82	79

Źródło: Starostwo Powiatowe w Wołowie, Urząd Miasta i Gminy Wołów, Urząd Miasta i Gminy Brzeg Dolny, Urząd Gminy Wińsko, Wydawnictwa GUS

Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, czyli tzw. wskaźnik obciążenia społecznego, kształtuje się na poziomie średniej ogólnopolskiej i jest korzystniejszy niż w gminie Wińsko, ale wyższy od wskaźnika na terenie Brzeg Dolny (wykres).

Rysunek 2-3 Bezrobocie i oferty pracy w gminie wołów wg ewidencji powiatowego urzędu pracy w Wołowie.

Opracowanie własne na podstawie 1, 2, 3.

W badanym okresie wskaźnik bezrobocia w gminie spada z bardzo wysokiego poziomu w 1994 r. i osiąga najniższą wartość w końcu roku 1997 – ok. 7%, od tego momentu rośnie przekraczając wartość 11 % w końcu roku 1999.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wołowie stopa bezrobocia na koniec stycznia 2001r. wynosiła **21 %**, a w m-cu lutym 2001r zgłoszono **22** oferty pracy.

Tabela: Liczba bezrobotnych w rozbiciu na gminy (luty 2001r.)

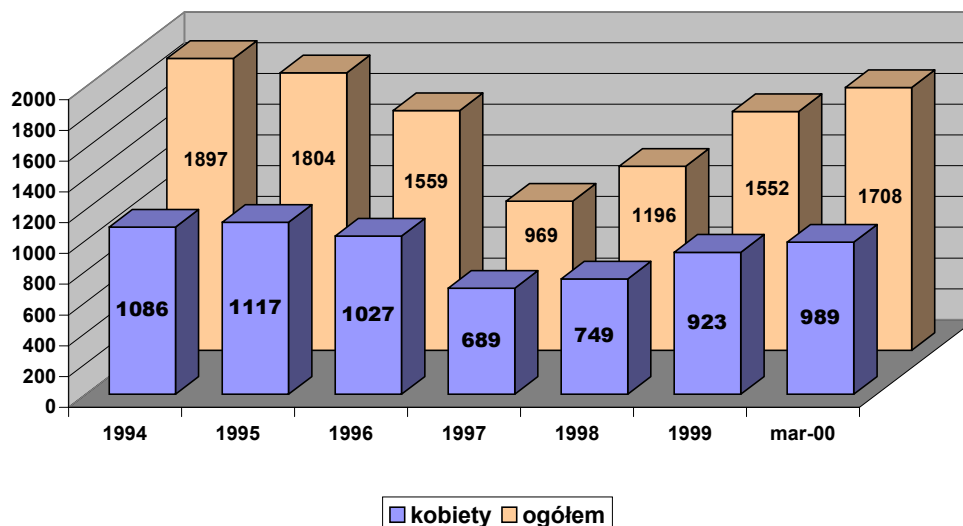
	ogółem	kobiety	zamieszkali na wsi	kobiety zamieszkałe na wsi
Wińsko	904	508	904	508
Wołów	2076	1160	806	484
Brzeg Dolny	1502	840	420	235

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Wołowie

Zmiany bezwzględnej liczby bezrobotnych na przestrzeni ostatnich lat z wyszczególnieniem liczby kobiet prezentuje rysunek 5.2 .

Rysunek 2-4

Liczba bezrobotnych ogółem w latach 1996-2000. (na 31.XII i koniec marca 2000)

Źródło: 1.

Tabela 2-4 Struktura bezrobotnych w gminie Wołów (31.III.2000).

	ogółem		Z liczby ogółem						liczba bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym
			ostatnio pracujący na stanowiskach		zwolnieni z przyczyn dot. zakładów pracy		osoby zarejestrowane z prawem do zasiłku		
	razem	kobiety	robotniczych	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	
miasto	901	525	716	392	22	17	201	92	11,8
gmina	807	464	627	319	8	8	173	48	12,7
razem	1708	989	1343	711	30	25	374	140	12,2

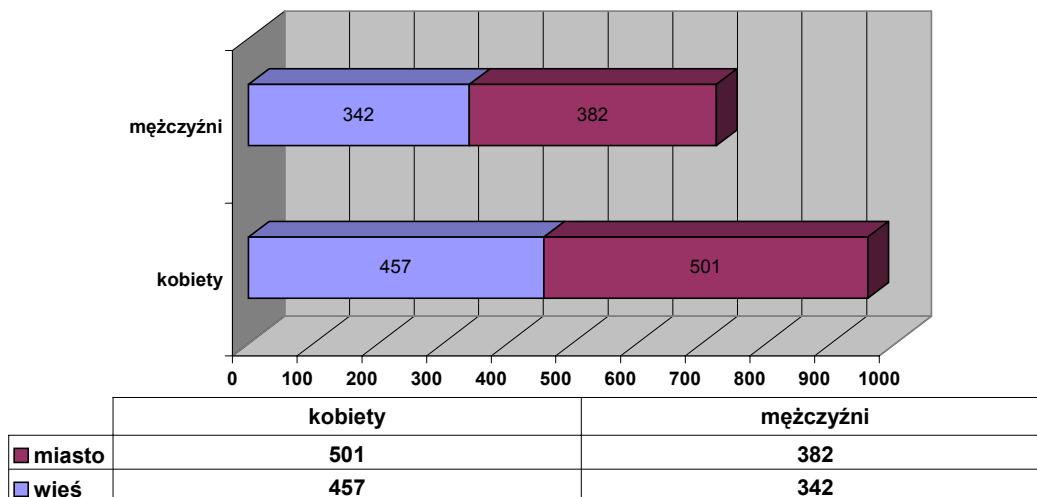
Źródło: 1.

Rysunek przedstawia bezrobotnych w Gminie Wołów w podziale płeć i miejsce zamieszkania (miasto/wieś).

Tabela i rysunek pokazują w bieżącą strukturę bezrobotnych kobiet i mężczyzn w podziale na: ogółem, ostatnio pracujących na stanowiskach robotniczych, zwolnionych z przyczyn zakładu pracy, osoby z prawem do zasiłku i osoby zamieszkałe na wsi.

Rysunek 2-5

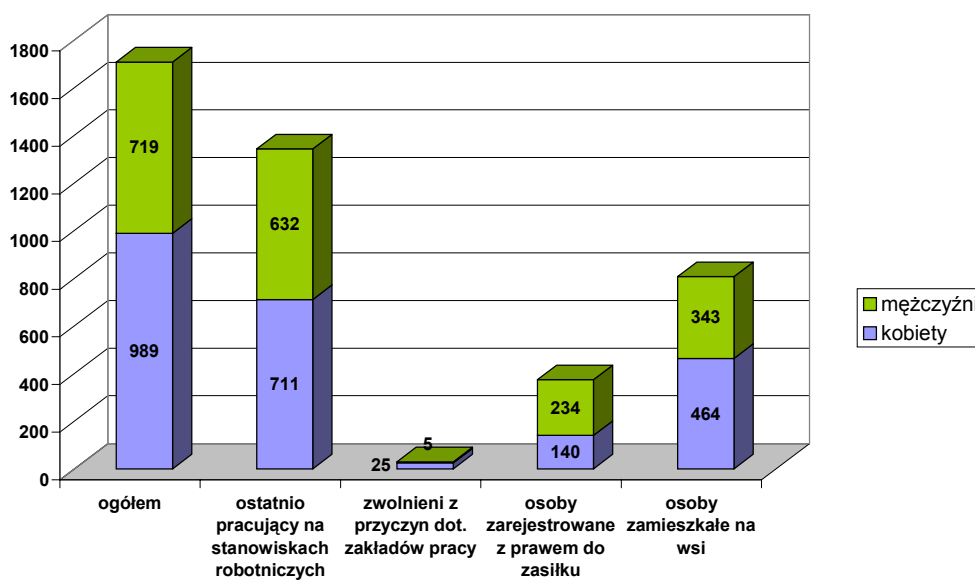
Bezrobotni w ewidencji PUP Wołów wg miejsca zamieszkania (luty 2000).

Źródło: 1.

Rysunek 2-6

Bezrobotni - stan na 31 marzec 2000 r.

Źródło: 1.

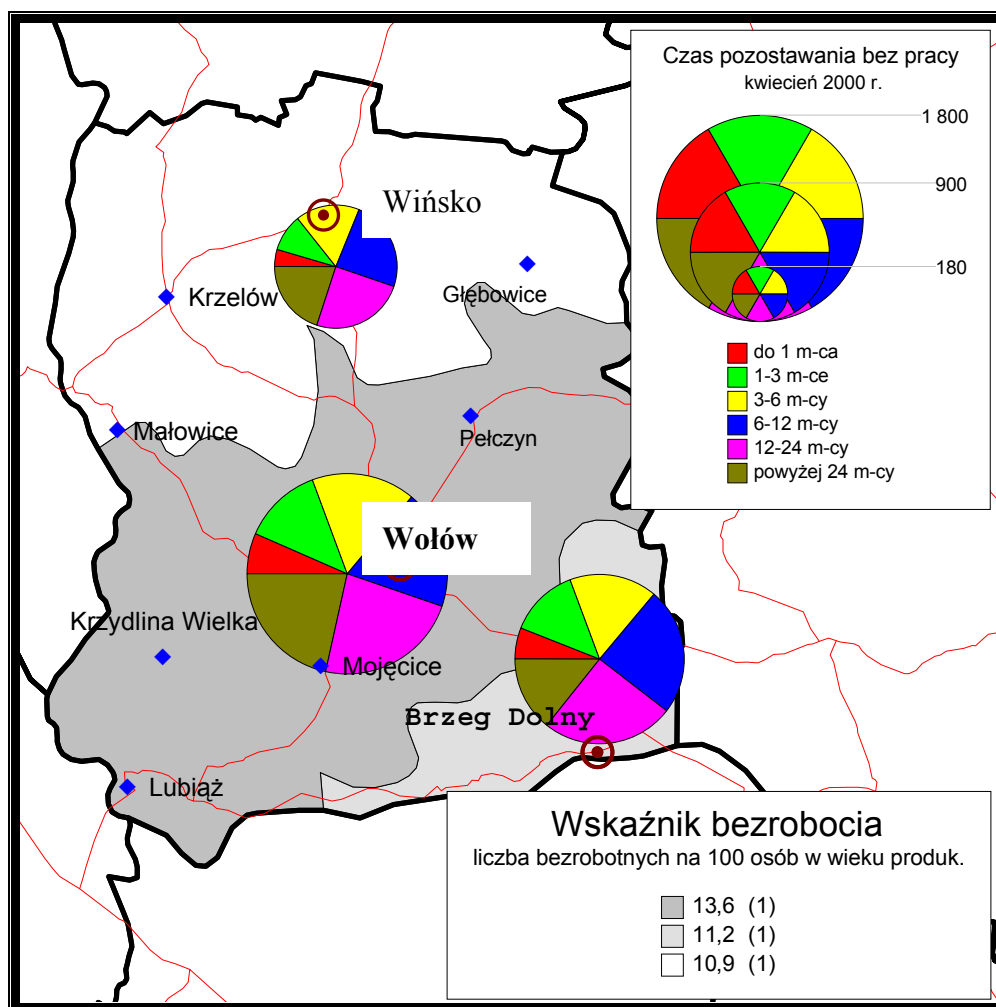
Tabela 2-5 Szczegółowe zestawienie osób bezrobotnych z terenu gminy Wołów w podziale na wiek, wykształcenie, staż pracy oraz czas pozostawania bez pracy - stan koniec marca 2000 r.

Opis	Liczba ogółem	Z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach						Liczba bezrobotnych kobiet	Z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach							
		do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24		do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24		
wiek w latach	15-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	18-24	440	43	91	88	98	81	39	269	21	42	47	61	61	37	
	25-34	463	25	54	76	100	107	101	304	10	31	34	60	78	91	
	35-44	419	27	40	72	82	107	91	236	10	22	23	44	60	77	
	45-54	331	16	31	45	44	89	106	163	2	9	18	17	44	73	
	55-59	36	0	3	4	3	11	15	13	0	0	0	0	2	11	
	60 i więcej lat	7	1	0	1	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0	
wykształcenie	Wyższe	19	1	2	4	5	4	3	9	1	0	3	3	1	1	
	Policealne i średnie zawodowe	364	21	58	58	86	80	61	243	9	38	33	63	50	50	
	Średnie ogólnokształcące	134	7	18	24	24	31	30	115	5	14	20	20	29	27	
	Zasadnicze	683	56	81	124	142	153	127	352	23	28	44	63	93	101	
	Podstawowe i niepełne podstawowe	496	27	60	76	70	130	133	266	5	24	22	33	72	110	
staż pracy	do 1 roku	184	15	33	31	31	41	33	107	3	14	11	19	34	26	
	1-5 lat	292	16	39	58	57	62	60	162	7	13	23	25	42	52	
	5-10 lat	232	14	19	37	43	67	52	132	5	9	12	20	38	48	
	10-20 lat	385	18	45	61	67	100	94	222	7	25	20	45	55	70	
	20-30 lat	223	19	21	41	47	50	45	79	3	6	14	10	19	27	
	pow. 30 lat	23	3	3	3	4	8	2	2	0	1	0	0	0	1	
bez stażu	357	27	58	54	78	72	68	281	18	38	40	63	57	65		

Źródło: 1.

Okres poszukiwania pracy jest jednym z czynników określających sytuację na rynku pracy. Długi okres poszukiwania pracy wyraźnie zmniejsza szanse na ponowne zatrudnienie. Jeśli poszukiwanie pracy trwa dłużej niż rok mówi się o bezrobociu długotrwałym. Obecna wielkość bezrobocia długotrwałego pokazuje wykres 5.7 i 5.8 (dla kobiet).

Rysunek 2-7 Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy w gminie Wołów na tle powiatu wołowskiego.

Opracowanie własne na podstawie 1.

Pozostający bez pracy powyżej 12 – 24 miesiące stanowią około 24 % bezrobotnych w gminie, a pozostający bez pracy powyżej 24 miesięcy 21 %. Wśród osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy największą grupę stanowią osoby w wieku powyżej 45-54 i 25-34 lata. Wśród bezrobotnych kobiet pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowią 55 % ogółu bezrobotnych kobiet.

Źródła informacji i danych zawartych w rozdziale:

1. PUP w Wołowie.

2. Rocznik statystyczny GUS 1999 r.

3. Rocznik statystyczny woj. dolnośląskiego WUS 1999 r.

4 ANALIZA BUDŻETU

Dochody

W latach 1996—2000 poziom dochodów ogółem gminy Wołów ulegał znacznym wahaniom. W latach 1996—1998 dochody ogółem wzrastały. W 1999 zanotowano spadek dochodów ogółem w porównaniu z rokiem poprzednim, tendencja ta utrzymała się w roku 2000. W 1996 roku dochody ogółem wyniosły 14 mln 93 tys. zł, w 1998 były o ponad 80% wyższe (25 mln 768 tys. zł). W 1999 roku dochody ogółem gminy Wołów spadły w stosunku do roku poprzedniego o około 10%. W 2000 roku dochody ogółem wyniosły 22 mln 720 tys. zł (spadek, w stosunku do roku poprzedniego o 2%). Plan budżetu na rok 2001 zakłada dochody ogółem w wysokości 21 mln 783 tys. zł, czyli niewiele więcej niż wyniosły one w 1997 roku.

Analizując poziom i strukturę dochodów gminy Wołów należy zaznaczyć konsekwencje jakie dla budżetu gminy miała powódź z lipca 1997 roku. Gmina Wołów znalazła się na wykazie gmin szczególnie dotkniętych powodzią—związku z pilną potrzebą usunięcia jej skutków gmina w latach 1997 – 1999 otrzymała środki w postaci dotacji celowych (z budżetu państwa i funduszy celowych) i dofinansowania ze źródeł pozabudżetowych. Przepływ tych środków przez budżet gminy spowodował zaburzenia które przy analizie budżetu trzeba wziąć pod uwagę. W roku 1997 z budżetu państwa otrzymano 1 mln 487 tys. zł a z funduszy celowych i źródeł pozabudżetowych 1 mln 192 tys. zł. W roku następnym środki te były jeszcze większe: dotacje z budżetu państwa wyniosły 1 mln 457 tys. zł a środki z funduszy celowych i źródeł pozabudżetowych aż 2 mln 887 tys. zł. (co razem stanowiło około 17% całkowitych dochodów jakie gmina uzyskała w tym roku). W 1999 roku gmina otrzymała środki powodziowe w postaci dotacji celowych z budżetu państwa, które wyniosły 1 mln 227 tys. zł.

W latach 1996 –1998 wzrastały dochody własne. W 1999 roku wyniosły one 11 mln 495 tys. zł a w 2000 – 10 mln 280 tys. zł (poziom porównywalny z poziomem 1997 roku). Dochody z tytułu podatków i opłat lokalnych w latach 1996 – 2000 wzrosły o prawie 40%, natomiast dochody z tytułu udziałów gminy w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa o 22%.

Dochody z tytułu dotacji celowych i dofinansowania ze źródeł pozabudżetowych wzrastały w latach 1996 – 1998 (z 1 mln 796 tys. zł w 1996 roku do 8 mln 121 tys. zł w 1998 roku). W 1999 roku dochody z tego tytułu spadły w porównaniu z rokiem poprzednim prawie o połowę, w roku 2000 nastąpił ich dalszy spadek. Plan budżetu na rok 2001 zakłada dochody z tego tytułu na poziomie 1 mln 827 tys. zł.

Subwencja z budżetu państwa wzrastała w całym analizowanym okresie. Budżet gminy na rok bieżący zakłada, że subwencja wyniesie 9 mln 727 tys. zł co, w stosunku do wielkości z roku 1996 (4 mln 290 tys. zł), oznacza wzrost ponad dwukrotny (o 127%).

Tabela 0-. Struktura dochodów budżetu miasta i gminy Wołów latach 1996—2001(w tys. zł)

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
<i>I</i>	2	3	4	5	6	7
Dochody ogółem (I + II + III)	14 093,0	21 276,6	25 767,7	23 183,8	22 720,3	21 782,9
I Dochody własne, z tego:	8 006,7	10 602,3	11 775,5	11 495,3	10 279,9	10 229,1
Podatki i opłaty lokalne **, z tego:	3 397,3	3 593,6	4 006,1	4 402,1	4 683,3	9 019,1
Podatek rolny	536,8	487,6	522,8	564,1	496,4	590,0
Podatek od nieruchomości	1 717,0	1 888,8	2 284,6	2 423,0	2 541,6	2 800,0
Oplata skarbowa	365,5	365,7	470,4	566,3	548,3	69,0
Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa	3 329,3	4 031,8	4 688,7	4 915,5	4 073,4	4 247,0
Wpływy ze sprzedaży mienia, składników majątkowych i sprzedaży wyrobów	1 005,6	2 291,8	2 107,3	1 663,8	881,1	650,0
II Dotacje celowe i środki pozabudżetowe, z tego:	1 795,5	5 484,0	8 121,2	4 526,5	3 529,0	1 826,7
Dotacje na zadania własne	675,8	1 696,6	2 422,7	2 067,8	1 048,5	300,0
Dotacje na zadania zlecone i powierzone ***	1 101,2	1 856,9	1 907,9	1 637,9	1 957,3	1 526,7
Dotacje z funduszy celowych i dofinansowanie ze źródeł pozabudżetowych	18,6	1 930,5	3 790,6	820,8	523,2	0,0
III Subwencja ogólna	4 290,8	5 190,2	5 871,0	7 161,9	8 911,4	9 727,1

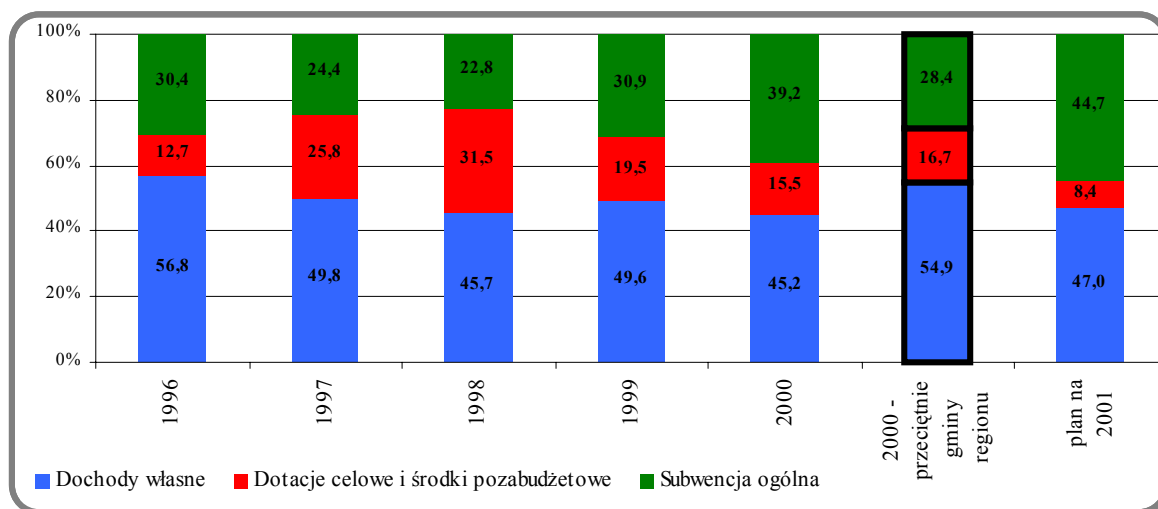
* Plan budżetu na 2001 rok.

** Dochody z podatków: rolnego, od nieruchomości, leśnego, od środków transportu, od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, a także dochody z opłat: lokalnych, skarbowej i eksploatacyjnej.

*** Dotacje na zadania z zakresy administracji rządowej, dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego.

Budżet gminy Wołów charakteryzuje dość wysoki udział dochodów własnych w strukturze dochodów ogółem. Pomimo tego, że udział ten został zmniejszony w wyniku sytuacji nietypowej jaką była powódź i związane z nią środki, które gmina otrzymała (lata 1997-1999) w analizowanym okresie nie spadł on nigdy poniżej 45% dochodów ogółem budżetu. W 1996 roku dochody własne stanowiły prawie 57% dochodów ogółem a roku 1997 i w roku 1999 prawie 50% dochodów ogółem. W 2000 dochody własne stanowiły 45% dochodów ogółem (poziom o prawie 10 punktów procentowych niższy niż przeciętny poziom dla gmin dolnośląskich) . Plan budżetu gminy Wołów na 2001 rok zakłada, że dochody własne stanowiąc będą prawie 47% dochodów ogółem.

Wykres 0-. Struktura dochodów budżetu miasta i gminy Wołów w latach 1996—2001 (w %)

Dochody własne stanowią główne źródło finansowania komunalnych inwestycji infrastrukturalnych przez co stają się motorem rozwoju lokalnego. Znaczny udział dochodów własnych w dochodach ogółem warunkuje możliwość zachowania niezależności finansowej władz samorządowych gminy, co tym samym stwarza warunki do formułowania i realizacji autonomicznej strategii rozwoju. Z drugiej strony ingerencja sektora rządowego (której wyrazem są przelewy redystrybucyjne z budżetu państwa: dotacje celowe i subwencje ogólne) nie pozostaje niezauważalna, co wpływa na ograniczenie możliwości nieskrępowanego wyboru kierunków rozwoju gminy Wołów.

Udział dochodów z tytułu subwencji z budżetu państwa w dochodach ogółem gminy Wołów w 1996 roku wyniósł prawie 30 %. W kolejnych dwóch latach spadał – w 1997 roku wyniósł niecałe 25% a w 1998 roku niecałe 23%. W kolejnym roku udział ten ponownie przekroczył poziom 30%. W 2000 roku udział ten wyniósł prawie 40% – zdecydowanie, bo o prawie 11 punktów procentowych więcej niż przeciętnie dla gmin dolnośląskich w tym roku. W budżecie na rok bieżący subwencja stanowi już prawie 45% dochodów ogółem..

Udział dochodów z tytułu dotacji celowych i dofinansowania ze źródeł pozabudżetowych w dochodach ogółem w latach 1996 – 1998 wzrastał. W 1996 wyniósł on nieco mniej niż 13%. W dwóch kolejnych latach wyniósł 26% i 32% (w związku z usuwaniem skutków powodzi, o czym była już mowa powyżej). Jednak w 1999 wyniósł niecałe 20%, w 2000 – prawie 16% (przeciętny wskaźnik dla gmin dolnośląskich w 2000 roku wynosi 16,7%). Plan budżetu na rok bieżący zakłada że udział ten wynosić będzie około 9%

Wydatki

Wydatki ogółem gminy Wołów w 1997 roku wzrosły, w porównaniu z rokiem poprzednim o ponad 50% i wyniosły 21 mln 800 tys. zł. W roku kolejnym nastąpił wzrost wydatków ogółem w porównaniu z rokiem poprzednim o 20% (do poziomu prawie 26 mln zł). W latach

kolejnych wydatki ogółem spadały. W planie budżetu na 2001 rok założono wydatki w wysokości 22 mln 146 tys. zł – niewiele więcej niż w 1997 roku.

W latach 1996 – 1998 następował wzrost wydatków majątkowych. W 1999 roku ich poziom, w porównaniu z rokiem poprzednim spadł o około 45%, w 2000 roku – o kolejne 35%. Plan na rok bieżący zakłada wydatki majątkowe w wysokości 1 mln 570 tys. zł.

Tabela 0-. Struktura wydatków budżetu miasta i gminy Wołów w latach 1996—2001(w tys. zł)

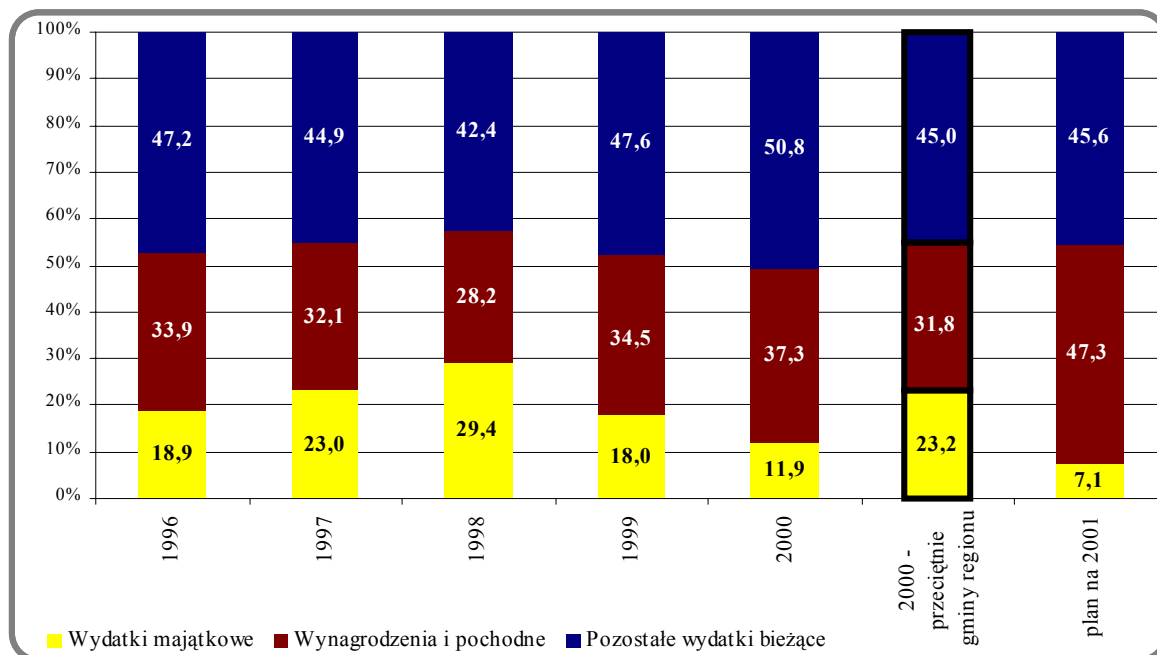
Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999	2000	2001 *
1	2	3	4	5	6	7
Wydatki ogółem (I + II)	14 671,0	21 800,2	25 728,5	22 946,2	22 283,2	22 145,9
I Wydatki majątkowe, w tym::	2 775,5	5 013,4	7 562,3	4 127,9	2 660,1	1 570,0
Wydatki inwestycyjne	2 775,5	5 013,4	7 562,3	4 127,9	2 659,1	1 570,0
Pozostałe wydatki majątkowe	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0
II Wydatki bieżące, w tym:	11 895,5	16 786,8	18 166,2	18 818,3	19 623,1	20 575,9
Wynagrodzenia i pochodne	4 977,8	6 999,7	7 245,1	7 906,2	8 307,5	10 478,0
Pozostałe wydatki bieżące	6 917,7	9 787,1	10 921,1	10 912,1	11 315,6	10 097,9

* Plan budżetu na 2001 rok.

Analiza struktury wydatków budżetowych gminy Wołów w latach 1996-2000 wykazuje, że udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem ulegał wahaniom. W latach 1996-1998 wykazywał tendencję wzrostową (udział ten wzrósł z 18,9% w roku 1996 do prawie 30% w roku 1998). W 1999 roku udział ten wyniósł 18% a w 2000 – 12% dochodów ogółem (przeciętnie w gmin dolnośląskich udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 23%). W budżecie na rok 2001 wydatki majątkowe stanowią 7% wydatków ogółem

Wydatki na wynagrodzenia i pochodne w budżecie gminy Wołów wzrosły w analizowanym okresie zarówno w wielkościach bezwzględnych jak i w stosunku do wydatków ogółem. W 1996 roku wydatki te wyniosły 4 mln 978 tys. zł (co stanowiło 34% wydatków ogółem). W 2000 roku wydatki na wynagrodzenia i pochodne wyniosły 8 mln 308 tys. zł (ponad 37% wydatków ogółem w tym roku – przeciętnie w gmin dolnośląskich udział tych wydatków w wydatkach ogółem wyniósł 31,8%). W budżecie na rok 2001 wydatki na wynagrodzenia i pochodne wynoszą 10 mln 478 tys. zł – co stanowi 47% planowanych wydatków w tym roku.

Wykres 0-. Struktura wydatków budżetu miasta i gminy Wołów w latach 1996—2001 (w %)

Wynik finansowy i zobowiązania

Budżet gminy Wołów w latach 1996 i 1997 wykazywał deficyt. W 1996 roku deficyt budżetu wyniósł 578 tys. zł - nieco ponad 4% dochodów ogółem jakie gmina uzyskała w 1996 roku. W 1997 roku deficyt wyniósł 524 tys. zł (relacja deficytu budżetu do dochodów w granicach 2,5%). W 2000 roku budżet zamknął się nadwyżką w wysokości 437 tys. zł

Źródłem finansowania deficytu budżetu gminy Wołów w analizowany okresie były głównie środki zwrotne w postaci kredytów i pożyczek. Gmina Wołów korzystała kilkakrotnie z pożyczek preferencyjnych udzielanych przez WFOŚiGW a także z kredytów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej. Koszt pozyskania tych środków jest znacznie niższy niż tych, oferowanych na wolnym rynku.

Na koniec 2000 roku zobowiązania gminy Wołów wyniosły 859 tys. zł. Całość tej kwoty stanowią zobowiązania z tytułu pożyczek i kredytów. Kwota długu gminy Wołów na koniec 2000 roku w stosunku do dochodów tego roku daje relację w wysokości niecałych 4%. Relację tą należy uznać za niską, biorąc pod uwagę ustawowe ograniczenie wynoszące 60%.

Wnioski

Powyższe ustalenia dotyczące gospodarki finansowej gminy Wołów w okresie ostatnich sześciu lat pozwala na sformułowanie kilku generalnych wniosków. Stosunkowo wysoki udział w strukturze budżetu gminy Wołów dochodów własnych a także dość znaczny udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wskazuje na aktywność władz samorządowych. Postępujące procesy decentralizacji sektora finansów publicznych wskazują na pilną potrzebę podejmowania przez władze samorządowe gminy działań polegających, między innymi, na wprowadzeniu elementów strategicznego zarządzania gminą poprzez uwzględnianie w pracach nad projektem uchwały budżetowej gminy perspektywy średnio- i

długookresowej, umożliwiając przez to bardziej efektywne zarządzanie posiadanymi zasobami i środkami publicznymi. Strumienie środków publicznych wydatkowanych z budżetu gminy powinny być skoncentrowane na wybranych celach strategicznych co uzasadnione jest dodatkowo powszechnym niedostatkim środków publicznych. Jednym z podstawowych działań władz samorządowych gminy powinno być dążenie do koncentracji tych środków na wyselekcjonowanych, strategicznych celach rozwoju gminy. Władze samorządowe zwracać uwagę na możliwości uzupełniania źródeł finansowania określonych celów strategicznych rozwoju gminy środkami publicznymi gromadzonymi i pozostającymi w dyspozycji rządowego sektora publicznego. Środki te ujęte są w państwowych funduszach celowych (Fundusz Pracy, PFRON, NFOŚiGW) oraz agencjach rządowych (np.: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa). Warto też zwrócić uwagę na możliwości pozyskania środków finansowych pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi (fundusze PHARE-2, ISPA, SAPARD). Gmina Wołów w ostatnich latach korzystała głównie ze środków zwrotnych udostępnianych na preferencyjnych warunkach, co świadczy o dbałości władz samorządowych o procesy zarządzania długiem gminy. Warto zaznaczyć, że poziom wydatków inwestycyjnych gminy Wołów wskazuje na duże potencjalne możliwości uzyskiwania środków z tych źródeł (często warunkiem ich uzyskania jest odpowiednio wysoki poziom zaangażowania środków własnych).

3. GOSPODARCZE ŻYCIE GMINY WOŁÓW.

Na koniec 1998 r. na terenie gminy działało 1394 podmioty gospodarcze (44 w sektorze publicznym i 1350 w sektorze prywatnym). W sektorze prywatnym 1150 podmiotów miało status osoby fizycznej, 27 to spółki prawa handlowego a 16 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego.

Na przestrzeni lat 1995-1998 liczba podmiotów ogółem wzrosła o 435 jednostek (45 %). W sektorze publicznym ubyło 10 podmiotów zaś w sektorze prywatnym o około 49 % wzrosła liczba osób fizycznych a 42 % liczba spółek prawa handlowego.

Tabela 3-1 Podmioty gospodarcze w rejestrze KRUP-REGON.

Lp.	Rodzaj podmiotu	Rok		
		1995	1997	1998
1	Jednostki gospodarcze - ogółem	959	1257	1394
2	Sektor publiczny - ogółem	54	44	44
3	Sektor publiczny - jednostki budżetowe państwowe i komunalne ogółem	b.d.	34	28
4	Sektor publiczny - przedsiębiorstwa państwowe	b.d.	4	4
5	Sektor publiczny - spółki prawa handlowego	2	1	1
6	Sektor publiczny - spółki z udziałem kapitału zagranicznego	b.d.	0	0
7	Sektor publiczny - jednostki budżetowe i komunalne gospodarstwa pomocnicze	b.d.	4	2
8	Sektor prywatny - ogółem	905	1213	1350
9	Sektor prywatny - osoby fizyczne	775	1024	1150
10	Sektor prywatny - spółki prawa handlowego	19	27	27
11	Sektor prywatny - spółki z udziałem kapitału zagranicznego	b.d.	15	16
12	Sektor prywatny - spółdzielnie	b.d.	12	11
13	Sektor prywatny - fundacje	b.d.	1	0
14	Sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	b.d.	12	14

Źródła: 2, 4.

Wskaźnik aktywności gospodarczej wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców wynosi 59,6 i jest wyższy od średniej dla powiatu wołowskiego i niższy od średniej wojewódzkiej (83).

Tabela 3-2

Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Brzeg Dolny	Wińsko	Wołów	powiat wołowski	woj. dolnośląskie
	45,0	36,8	59,6	50,3	82,7

Opracowanie własne na podstawie 1,2.

Tabela 3-3 Podmioty wg sekcji EKD i formy własności.

Lp.	Sekcja EKD	Rok		
		1995	1997	1998
1	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo [sekcja A] - ogółem	33	78	93
2	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo [sekcja A] - sektor publiczny	b.d.	3	1
3	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo [sekcja A] - sektor prywatny	b.d.	75	92
4	Górnictwo, kopalnictwo [sekcja C] - ogółem	b.d.	0	1
5	Górnictwo, kopalnictwo [sekcja C] - sektor publiczny	b.d.	0	0
6	Górnictwo, kopalnictwo [sekcja C] - sektor prywatny	b.d.	0	1
7	Działalność produkcyjna [sekcja D] - ogółem	117	140	134
8	Działalność produkcyjna [sekcja D] - sektor publiczny	b.d.	3	1
9	Działalność produkcyjna [sekcja D] - sektor prywatny	b.d.	137	133
10	Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę [sekcja E] - ogółem	b.d.	2	2
11	Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę [sekcja E] - sektor publiczny	b.d.	1	1
12	Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę [sekcja E] - sektor prywatny	b.d.	1	1
13	Budownictwo [sekcja F] - ogółem	123	174	208
14	Budownictwo [sekcja F] - sektor publiczny	b.d.	2	2
15	Budownictwo [sekcja F] - sektor prywatny	b.d.	172	206
16	Handel hurtowy i detaliczny [sekcja G] - ogółem	421	458	510
17	Handel hurtowy i detaliczny [sekcja G] - sektor publiczny	b.d.	0	0
18	Handel hurtowy i detaliczny [sekcja G] - sektor prywatny	b.d.	458	510
19	Hotele i restauracje [sekcja H] - ogółem	25	24	26
20	Hotele i restauracje [sekcja H] - sektor publiczny	b.d.	0	0
21	Hotele i restauracje [sekcja H] - sektor prywatny	b.d.	24	26
22	Transport i łączność [sekcja I] - ogółem	57	78	92
23	Transport i łączność [sekcja I] - sektor publiczny	b.d.	1	1
24	Transport i łączność [sekcja I] - sektor prywatny	b.d.	77	91
25	Pośrednictwo finansowe [sekcja J] - ogółem	7	29	33
26	Pośrednictwo finansowe [sekcja J] - sektor publiczny	b.d.	0	0
27	Pośrednictwo finansowe [sekcja J] - sektor prywatny	b.d.	29	33
28	Obsługa nieruchomości i wynajem [sekcja K] - ogółem	70	127	134
29	Obsługa nieruchomości i wynajem [sekcja K] - sektor publiczny	b.d.	1	1
30	Obsługa nieruchomości i wynajem [sekcja K] - sektor prywatny	b.d.	126	133
31	Administracja publiczna i obrona narodowa [sekcja L] - ogółem	6	6	8
32	Administracja publiczna i obrona narodowa [sekcja L] - sektor publiczny	b.d.	6	8
33	Administracja publiczna i obrona narodowa [sekcja L] - sektor prywatny	b.d.	6	0
34	Edukacja [sekcja M] - ogółem	19	19	22
35	Edukacja [sekcja M] - sektor publiczny	b.d.	14	15
36	Edukacja [sekcja M] - sektor prywatny	b.d.	5	7
37	Ochrona zdrowia i opieka społeczna [sekcja N] - ogółem	33	53	53
38	Ochrona zdrowia i opieka społeczna [sekcja N] - sektor publiczny	b.d.	10	9
39	Ochrona zdrowia i opieka społeczna [sekcja N] - sektor prywatny	b.d.	43	44
40	Pozostała działalność usługowa [sekcja O] - ogółem	46	69	76
41	Pozostała działalność usługowa [sekcja O] - sektor publiczny	b.d.	3	3
42	Pozostała działalność usługowa [sekcja O] - sektor prywatny	b.d.	66	73

Źródła: 2, 4.

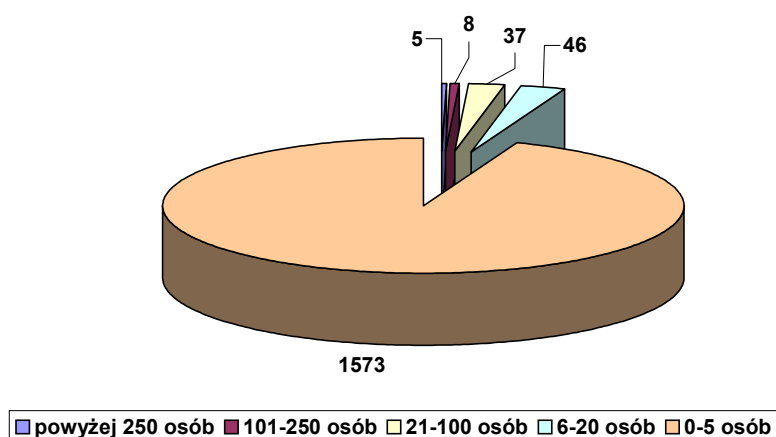
Największa dynamika wzrostu w badanych latach wystąpiła w sekcji pośrednictwo finansowe (371%), rolnictwo i leśnictwo (182 %), obsługa nieruchomości i wynajem (91 %) oraz budownictwo (69 %).

Na koniec kwietnia br. w rejestrze KRUP-REGON Wrocławskiego Urzędu Statystycznego zarejestrowanych było 1669 podmiotów.

Ponad 90 % podmiotów z terenu powiatu to przedsiębiorstwa zatrudniające poniżej 6 osób. Tylko 5 podmiotów zatrudnia powyżej 250 osób a 8 firm wykazuje zatrudnienie z przedziału 101-250 osób.

Rysunek 3-1

Podmioty w rejestrze KRUP-REGON wg wielkości zatrudnienia (IV 2000).

Opracowanie własne na podstawie: 5.

Znaczące przedsiębiorstwa w gminie.

W celu wyodrębnienia najbardziej znaczących dla gminy firm dokonano selekcji posiadanej bazy podmiotów gospodarczych KRUP-REGON biorąc pod uwagę zatrudnienie (pow. 5 osób) oraz pominięto jednostki samorządowe i państwowe jednostki organizacyjne.

Wyniki tej kwerendy – 49 firm pogrupowane wg sekcji działalności EKD i wielkości zatrudnienia przedstawiono w tabeli poniżej.

Pracujący w gospodarce narodowej.

Zmiany jakie nastąpiły w gospodarce gminy na przestrzeni ostatnich lat odzwierciedla Rysunek 3-2 przedstawiający zatrudnienie w gospodarce narodowej wg sekcji EKD w roku 1994 i 1997.

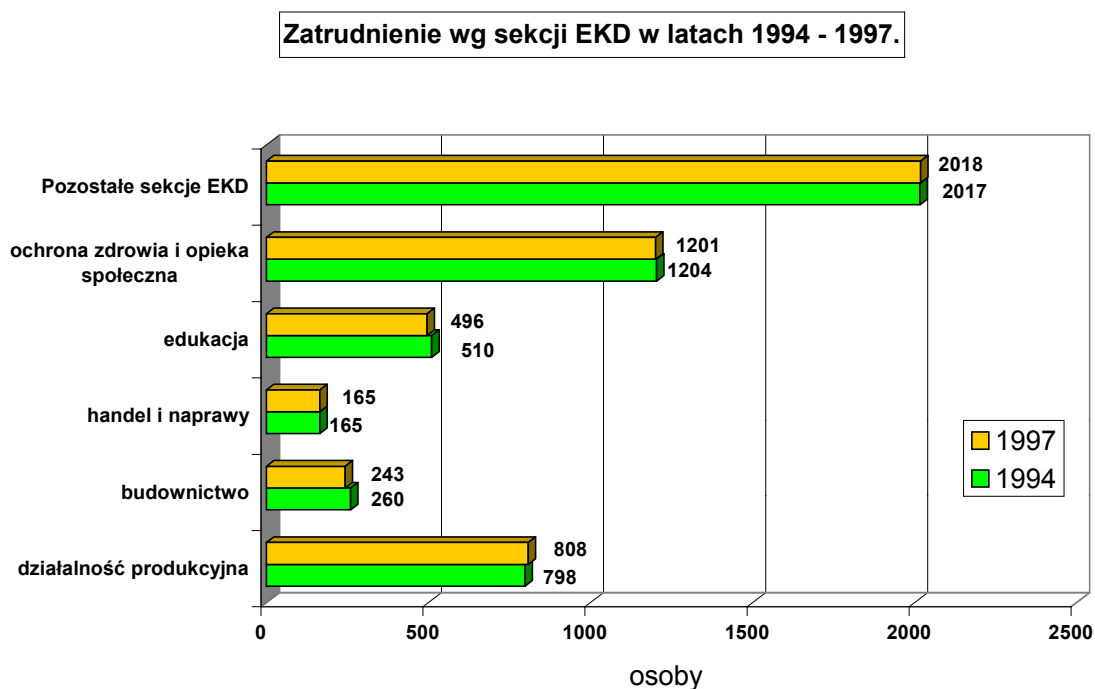
Tabela 3-4 Pracujący w gospodarce narodowej wg EKD (w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 5 osób (poza rolnictwem indywidualnym) oraz w jednostkach usług społecznych bez względu na liczbę pracujących; wg faktycznego miejsca pracy).

Lp.	Wyszczególnienie	1994	1997	%	Województwo wrocławskie 1997
	<i>w tym sektor prywatny</i>				%
1	ogółem	4954 903	4931 1358	100,0% 27,5%	100% 45%
2	działalność produkcyjna	798 311	808 519	16,4%	37%
3	budownictwo	260 99	243 145	4,9%	7%
4	handel i naprawy	165 142	165 148	3,3%	8%
5	edukacja	510 0	496 5	10,1%	10%
6	ochrona zdrowia i opieka społeczna	1204 43	1201 43	24,4%	12%

Źródła: 4.

Tabela 3-4 zawiera dodatkowo udziały procentowe zatrudnienia w poszczególnych sekcjach EKD dla gminy Wołów i dla porównania strukturę zatrudnienia w byłym woj. wrocławskim.

Rysunek 3-2

Opracowanie własne na podstawie 4.

Kapitał zagraniczny w gminie.

Stopień zaangażowania kapitału zagranicznego w gospodarce lokalnej gminy Wołów przedstawia Tabela 3-5. Ostatnia kolumna tabeli prezentuje procentowy udział danej kategorii w dawnym woj. wrocławskim.

Tabela 3-5 Kapitał zakładowy spółek z kapitałem zagranicznym w 1997 (w tys. zł, stan na 31.12.97).

	W o ł ó w	b y ł e w o j. w r o c ł a w s k i e	u d z i a ł % W o ł o w a
Liczba jednostek	8	804	1,0%
ogółem	6 159,9	909 938,9	0,7%
krajowy	65,9	148 420,8	0,0%
w tym osób prawnych	0,0	123 386,1	0,0%
w tym osób fizycznych	65,9	25 034,7	0,3%
zagraniczny	6 094,0	750 223,2	0,8%
średnio na jednostkę	761,8	933,1	

Źródła: 6.

Kapitał zakładowy średniej spółki z udziałem kapitału zagranicznego w gminie Wołów w końcu 1997 roku (około 762 tys, złotych) był nieznacznie niższy od kapitału zakładowego analogicznej spółki w woj. wrocławskim oraz suma kapitałów zakładowych pochodzenia zagranicznego spółek z terenu gminy daje 0,8 % całkowitej wartości kapitału zakładowego pochodzenia zagranicznego zainwestowanego w dawnym województwie wrocławskim.

Tabela 3-6 Spółki z udziałem kapitału zagranicznego.

Lp.	Nazwa firmy	siedziba
	„KUSKE I PARTNER” SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	PEŁCZYN
	„FELSDEKOR PRODUCTION” SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Z WOŁÓW
	„B-G-L. METALOTECHNIKA” SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Z WOŁÓW
	“FRESHTEX TEXTILE FINISHING POLSKA” SP.Z O.O.	WOŁÓW

Opracowanie własne na podstawie 5.

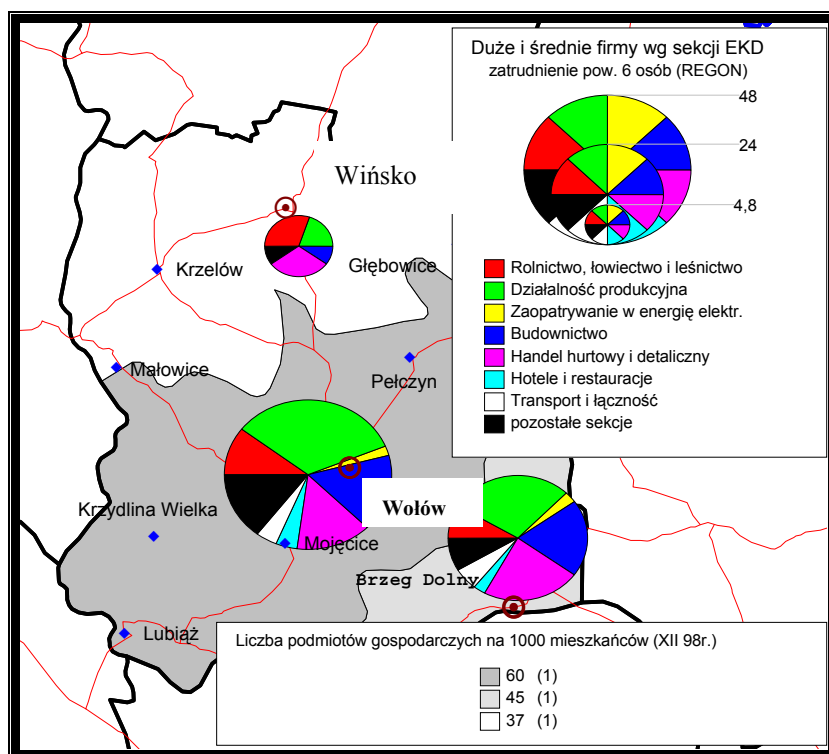
Infrastruktura biznesu.

Na terenie gminy działają następujące banki: PKO BP, Bank Zachodni i Bank Spółdzielczy w Wołowie.

Gospodarka gminy Wołów na tle powiatu.

Rysunek 3-3 przedstawia zróżnicowanie terytorialne struktury ważniejszych podmiotów gospodarczych w gminach powiatu wołowskiego, stan na kwiecień br., opracowany na bazie wspomnianej wcześniej kwerendy bazy KRUP-REGON WUS.

Rysunek 3-3

Opracowanie własne na podstawie 5.

Źródła:

1. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wołów”, Pracownia Projektowa „Plan”, Wrocław 1999 r.
2. Pakiet danych statystycznych “Polska 1999”, SAGRA, 1999
3. Rocznik statystyczny województwa dolnośląskiego 1998, Wrocławski Urząd Statystyczny(WUS), 1999 r.
4. Roczniki statystyczne województwa wrocławskiego 1994, 1995, 1997, WUS
5. Kwerenda bazy danych KRUP-REGON, WUS, kwiecień 2000 r.
6. “Kapitał zagraniczny w województwie wrocławskim w latach 1993-1997”, WUS, 1998 r.
7. Informacja PUP w Wołowie.

4. ROLNICTWO.

Rolnictwo w gminie Wołów jest ważnym sektorem gospodarki lokalnej. W 1998 roku w sektorze tym zatrudnionych było prawie 40 % ogółu zatrudnionych w gospodarce narodowej.

Tabela 4-1

Zatrudnienie w gospodarce narodowej (w % ogółu zatrudnionych)		
rolnictwo	przemysł	usługi
39,0	15,0	44,0

Źródła: 1.

Powierzchnia gminy należy do obszarów o średniej koncentracji użytków rolnych, które stanowią 56% powierzchni. Grunty orne zajmują 43 % powierzchni gminy.

Tabela 4-2 Użytkowanie gruntów.

gmina	powierzchnia ogółem	Użytki rolne (ha)					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
Wołów	31 194	15 368	11 666	52	2 237	1 413	13 059	2 767
	100,0%	49,3%	37,4%	0,2%	7,2%	4,5%	41,9%	8,9%
powiat wołowski	63 828	35 618	27 523	101	4 809	3 185	22 243	5 967
powiat woł. -%	100,0%	55,8%	43,1%	0,2%	7,5%	5,0%	34,8%	9,3%
woj. dolnośląskie %	100,0%	60,4%	45,5%	0,4%	7,7%	6,7%	28,7%	10,9%

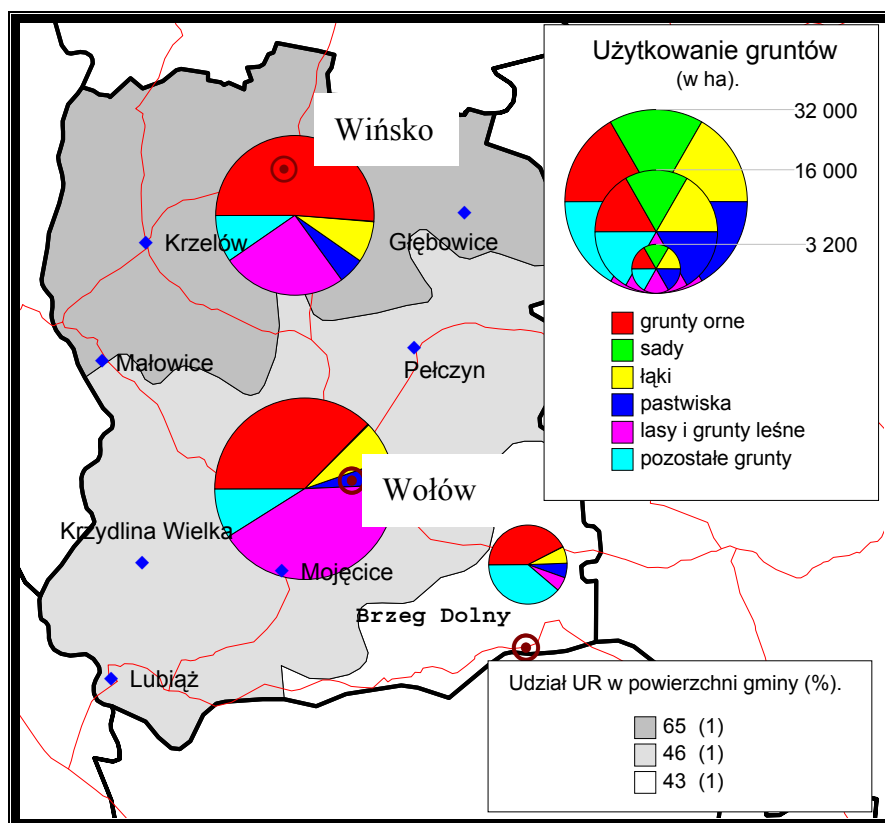
Źródła: 1.

Ponad 1/3 gruntów orných stanowią użytki złe i bardzo złe (powyżej klasy IVb).

Przydatność rolnicza gleb na terenie gminy Wołów jest zróżnicowana z tym, że w ogólnej powierzchni gruntów orných przeważają gleby średniej jakości.

- Gleby żytnie- zajmują około 70% gruntów orných
- Gleby pszenne - zajmują dalsze 25% gruntów orných.
- Gleby zbożowo - pastewne zajmują pozostałe 5% gruntów orných.

Rysunek 4-1 Struktura użytkowania gruntów w powiecie wołowskim.

Opracowanie własne na podstawie 1.

Użytki zielone

Trwałe użytki zielone występują w dość zwartych ciągach w dolinie Odry i pozostałych cieków niższego rzędu oraz na stosunkowo dużych obszarach śródleśnych. Wśród gruntów ornym zajmują mniejsze i rozproszone powierzchnie.

Prawie całość użytków zielonych w gruncie położona jest w naturalnych siedliskach przyrodniczych. Największą ich powierzchnię zajmują łągi właściwe i grądy poługowe. Udział użytków zielonych w ogólnej stanowi 7 % powierzchni ogółem/

Tabela 4-3 Bonitacja gruntów ornym.

gmina	Powierzchnia ogólna (ha)	razem GO	Areal (w ha) gruntów ornym (bez sadów)w								
			I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	ZVI
Wołów	31 194	11 666	3	39	791	1 750	2 680	2 236	3 038	1 101	28
<i>Wołów %</i>	<i>100,0%</i>	<i>37,4%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,1%</i>	<i>2,5%</i>	<i>5,6%</i>	<i>8,6%</i>	<i>7,2%</i>	<i>9,7%</i>	<i>3,5%</i>	<i>0,1%</i>
<i>powiat woł. -%</i>	<i>100,0%</i>	<i>43,1%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,1%</i>	<i>3,7%</i>	<i>7,4%</i>	<i>9,5%</i>	<i>7,7%</i>	<i>10,6%</i>	<i>4,0%</i>	<i>0,2%</i>
<i>woj. dolnośląskie %</i>	<i>100,0%</i>	<i>45,5%</i>	<i>0,5%</i>	<i>7,7%</i>	<i>19,3%</i>	<i>17,5%</i>	<i>20,6%</i>	<i>14,8%</i>	<i>14,7%</i>	<i>4,6%</i>	<i>0,2%</i>

Źródła: 1.

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wg IUNG) wynosi 68,7 przy średniej wojewódzkiej 76,3.

Tabela 4-4 Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

	Wskaźnik bonitacji				Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
	bonitacja jakości i przydatności rolniczej gleb	bonitacja agroklimatu	bonitacja rzeźby terenu	bonitacja warunków wodnych	
Gmina Wołów	48,0	13,2	4,2	3,3	68,7
woj. dolnośląskie					76,3

Źródła: 1.

Władanie zasobami ziemi rolniczej

Tabela 4-5 Struktura władania gruntami wg sektorów.

	Powierzchnia ogółem (ha)	Sektor publiczny					Sektor prywatny	
		razem	AWRSP	PGL	własność komunalna	pozostałe	razem	gospodarstwa rolne
Wołów	31 194	22 682	7 330	13 635	801	916	8 512	7 686
	100,0%	72,7%	23,5%	43,7%	2,6%	2,9%	27,3%	24,6%
powiat woł. -%	100,0%	68,6%	26,8%	35,8%	2,9%	3,0%	31,4%	26,6%
woj. dolnośląskie %	100,0%	60,5%	21,8%	29,5%	3,8%	5,3%	39,5%	33,9%

Źródła: 1.

Struktura obszarowa i wiekowa gospodarstw indywidualnych

Tabela 4-6 Struktura gospodarstw w grupach obszarowych.

	Liczba gospodarstw ogółem wg władania	Średnia powierzchnia gospodarstwa (ha)	Liczba gospodarstw według przedziałów wielkościowych (w ha)					
			1,00-4,99	5,00-9,99	10,00-14,99	15,00-49,99	50,00-99,99	>100
Wołów	1 292	5,9	812	270	159	42	9	0
	100,0%		62,8%	20,9%	12,3%	3,3%	0,7%	0,0%
powiat woł. -%	100,0%	6,1	58,8%	21,9%	14,7%	3,8%	0,8%	0,0%
woj. dolnośląskie %		6,9	57%	23%	14%	6%	1%	0%

Źródła: 1.

Struktura wiekowa

Tabela 4-7 Struktura gospodarstw wg wieku użytkownika.

	Liczba gospodarstw ogółem	Liczba gospodarstw w grupach wiekowych			
		do 34 lat	35 - 54	55-60	powyżej 60 lat
Gmina Wołów	1 292	168	827	129	168
	100,0%	13,0%	64,0%	10,0%	13,0%
powiat woł. -%	100,0%	16,0%	54,4%	8,4%	21,2%
woj. dolnośląskie %		20%	51%	15%	15%

Źródła: 1.

Organizacja produkcji roślinnej

Tabela 4-8 Struktura upraw.

	Powierzchnia upraw w ha									Ogółem pow. GO
	pszenica	jęczmień	owies	żyto	kukurydza na ziarno	Razem zboża	buraki cukr.	ziemniaki	rzepak oz. i jary	
Gmina Wołów	2 180	697	450	1 994	200	5 521	535	856	606	11 666
	18,7%	6,0%	3,9%	17,1%	1,7%	47,3%	4,6%	7,3%	5,2%	100,0%
powiat woł. -%	21,8%	8,6%	3,0%	15,6%	2,7%	51,6%	3,3%	5,5%	3,8%	100,0%
woj. dolnośląskie %	61,1%	8,7%	2,2%	7,2%	5,3%	54,1%	4,1%	5,9%	7,9%	100,0%

Źródła: 1.

Tabela 4-9 Plony podstawowych upraw.

	Plony w dt								Plon z 1 ha w jednostkach zbożowych
	pszenica	jęczmień	owies	żyto	kukurydza ziarno	buraki cukr.	ziemniaki	rzepak oz. i jary	
Gmina Wołów	32	30	29	28	45	340	180	17	36
woj. dolnośląskie	41,2	33,8	28,8	29,1		381	222	24,4	42

Źródła: 1.

Organizacja produkcji zwierzęcej

Tabela 4-10 Pogłowie i obsada zwierząt hodowlanych.

	Pogłowie zwierząt w szt.				Obsada na 100 ha UR w			
	bydło	trzoda	owce	drób (kury)	bydło	trzoda	owce	drób (kury)
Gmina Wołów	3 350	8 086	130	18 800	20,6	49,7	0,8	115,5
powiat wołowski	5 670	18 146	195	28 270	15,9	50,9	0,5	79,4
woj. dolnośląskie	180 196	510 434	10 251	3 490 988	16,8	47,6	1,0	325,5

Źródła: 1.

Powyżej średniej wojewódzkiej kształtuje się obsada bydła i trzody chlewnej.

Tabela 4-11 Wskaźniki efektywności produkcji zwierzęcej.

	wydajność mleka od 1 krowy w litrach	przeciętna waga tuczniaka w kg	przeciętna liczebność miotu w szt.	wydajność wełny od 1 owcy dorosłej w kg	ilość jaj od 1 kury
Gmina Wołów	3 200	110	7	2,5	170
woj. dolnośląskie	3 449	108	9	2	170

Źródła: 1.

Intensywność organizacji produkcji rolniczej

Tabela 4-12 Wskaźniki intensywności w gospodarstwach indywidualnych w gminie Wołów (1996 r.)

Wskaźnik intensywności produkcji roślinnej (pkt.)	Wskaźnik intensywności produkcji zwierzęcej (pkt.)	Łączny wskaźnik intensywności produkcji zwierzęcej i roślinnej (pkt.)
110	19	160

Źródła: 2.

Tabela 4-13 Poziom intensywności produkcji roślinnej i wskaźnik łączny (gospodarstwa indywidualne)

charakterystyka produkcji	Wskaźnik produkcji roślinnej	Łączny wskaźnik intensywności rolniczej
ekstensywna	Poniżej 110	Poniżej 200
średniointensywna	110,0-139,9	200-249,9
wysokointensywna	powyżej 140	250 i więcej

Źródła: 2.

Podane wskaźniki sytuowały (1996 r.) gminę Wołów jako obszar średniointensywnej produkcji roślinnej i niskiej obsady zwierzęcej. Łączny wskaźnik intensywności produkcji rolniczej jest charakterystyczny dla obszarów rolnictwa ekstensywnego.

Tabela 4-14 Skup produktów roślinnych.

	pszenica	jęczmień	owies	żyto	ziemniaki	rzepak oz. i jary
	w tonach					
Gmina Wołów	4 507	0	528	2 776	800	2 096
powiat wołowski	5 345	175	581	3 527	800	2 166

Źródła: 1.

Tabela 4-15 Skup produktów zwierzęcych.

Nazwa gminy	mleko w tys. litrów	żywiec wołowy	żywiec wieprzowy	żywiec barani	wełna	jaja
		w tonach				w tys. szt.
Gmina Wołów	4 078	45	85	0	0	0
powiat wołowski	4 078	45	85	0	0	0

Źródła: 1.

Obsługa rolnictwa

Tabela 4-16 Zakłady (punkty skupu produktów rolnych).

Lp	lokalizacja zakładu, punktu skupu	Nazwa zakładu, punktu skupu	nazwa skupowanych produktów	Wielkość skupu rocznie
1.	Wołów	AVENA Sp. z o.o.	rzepak, zboża	3.000,-
2.	Wołów	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska	mleko	
3.	Nieszkowice	rzeźnia	mięso	
4.	Wińsko	Gminna Spółdzielnia SCh	zboże	3.500 t
5.	Wołów	Przedsiębiorstwo AWENA	Zboże	

Źródła: 1.

Kierunki rozwoju

Z względu na niezbyt wysoką waloryzację rolniczej przestrzeni produkcyjnej rola rolnictwa na terenie gminy Wołów będzie maleć choć w dalszym ciągu będzie ono podstawowym sektorem gospodarki na obszarach wiejskich. Proces odchodzenia od rolnictwa może być w znacznym stopniu powstrzymany przez brak nowych miejsc pracy poza rolnictwem.

Podstawowym kierunkiem produkcji rolniczej na terenie gminy będą uprawy polowe. Należy dążyć do powstawania dużych i silnych gospodarstw rolnych i grup producenckich. Zalecane jest propagowanie przetwórstwa rolno spożywczego co przy bliskości dużego rynku zbytu - Wrocławia może się przyczynić do podniesienia opłacalności produkcji rolniczej oraz tworzenia nowych miejsc pracy poza rolnictwem.

Źródła:

1. „Analiza i diagnoza „stanu istniejącego obszarów wiejskich Dolnego Śląska” „Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Legnicy, 2000 r.
2. Rocznik statystyczny woj. dolnośląskiego, WUS, 1999 r.
3. „Przekształcenia obszarów wiejskich makroregionu południowo-zachodniego” AR Wrocław, 1998 r.
4. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wołów”, Pracownia Projektowa „Plan”, Wrocław, 1999 r.

5. STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Położenie fizyczne – geograficzne

Położona w północnej części województwa dolnośląskiego gmina Wołów jest zróżnicowana pod względem geograficznym. Północną część gminy obejmuje makroregion Wału Trzebnickiego w postaci wypiętrzonych Wzgórz Strupińskich należących do mezoregionu wyspowych Wzgórz Trzebnickich. Wzgórza Strupińskie wypiętrzone są nad poziom morza do wysokości 187 m, ich wysokość względna wynosi 50-60 m. Na północny zachód od Wzgórz Strupińskich znajduje się obniżenie zwane Padołem Pełczyńskim oddzielające je od Wzgórz Wińskich. Pozostała część gminy leży w makroregionie Niziny Śląskiej w mezoregionie Pradoliny Wrocławskiej.

Okolice miasta Wołów stanowi obniżenie wyniesione nad poziom morza do wysokości 97 m. Występują tu pola i stożki sandrowe, na których rozwinęły się wydmy porośnięte dużymi kompleksami lasów. Wysokości nad poziom morza dochodzą do 130-140 m, względna wysokość dochodzi do 30 m.

Warunki klimatyczne.

Obszar gminy leży w granicach krainy-klimatycznej legnicko-głogowskiej, w najcieplejszym regionie Polski. W ujęciu regionalnym gmina znajduje się w rejonie nadodrzańskim, na pograniczu obszaru nadodrzańskiego górnego i dolnego. Średnia temperatura roczna na terenie gminy wynosi 8,2°C, stycznia 1,1 °C, lipca 18,3°C a w całym okresie IV-IX:14°C. Okres wegetacyjny o średniej temperaturze powyżej 5°C trwa około 100 dni. Opady roczne wynoszą około 650 mm a maximum opadowe przypada na lipiec. Na obszarze gminy występuje jednak pewne zróżnicowanie wielkości opadów. W części południowej gminy, w obrębie regionu nadodrzańskiego górnego wynoszą 550-600 mm a w części północnej, położonej w rejonie nadodrzańskim dolnym wahają się w przedziale 550-600 mm. W gminie Wołów dominują wiatry zachodnie i północno-zachodnie.

Podstawowe zasoby kopalin.

Występujące w gminie Wołów kopaliny użyteczne są związane z okresami trzeciorzędowymi i czwartorzędowymi. Starsze skały występują śladowo w formie głazów i zostały przywleczone ze Skandynawii przez lodowce.

Ze względu na struktury ziaren surowce użyteczne można zaszeregować do dwóch zasadniczych grup:

- Surowce ilaste – ły, pyły bilansowe i gliny. Mają one zastosowanie przede wszystkim w produkcji wyrobów ceramiki budowlanej (cegły).
- Surowce okruchowe – pospółki (najliczniej występujące osady), piaski i żwiry.

Pewna ilość surowców o strukturach mieszanych różnoziarnistych znajduje się na pograniczu w/w grup: należą tu silnie zapiaszczone gliny z bloczkami skał północnych oraz przez wody fluwiogłacyjne i wtórnie zapiaszczone ły.

Zarejestrowane złoża surowców naturalnych na terenie gminy to przede wszystkim złoża drobnego kruszywa naturalnego zlokalizowane w Piotroniowicach (3 złoża), Lubiążu, Łososzowicach i Łazarzowicach (2 złoża). Zgodnie z dostępnymi danymi

niewyeksplloatowane złoża w pobliżu w/w miejscowości wahają się od kilku do prawie 200 tys. ton (195 tys. ton w złożu Lubiąż – stan na 31.12.1992r.).

Udokumentowane złoża tego kruszywa znajdują się w rejonie wsi Garwól (35,4 tys. ton na 31.12.1992r.) a w pobliżu Wołowa udokumentowano złoża ilów trzeciorzędowych (84 tys. ton na 31.12.1980r.). Oprócz wymienionych złóż na obszarze gminy istnieją przebadane złoża kruszywa naturalnego w rejonie Łososiowic, Gródka, Uskorza Małego, Garwołu, Pełczyna, Nieszkowic i Wołowa, a ility poligeniczne w okolicach Lubiąży, Zagórzyc i Rzeczycy. W przypadku większości tych złóż brak danych dotyczących wielkości zasobów.

Zasoby wód powierzchniowych i podziemnych

Wody powierzchniowe

Gmina Wołów jest położona w prawobrzeżnej części dorzecza Odry. Południowa część tego obszaru jest odwadniana w kierunku południowym bezpośrednio do rz. Odry.

Środkowa część gminy jest generalnie położona w zlewni rzeki Juszki, a część północna w zlewni rzeki Jezierzycy. Odwadnianie z tych obszarów przebiega zasadniczo w kierunku zachodnim – ku rz. Odrze, która stanowi oś hydrograficzną regionu. Rzeka Juszka zasila kompleks stawów hodowlanych w rejonie wsi Wrzosa i stanowi odbiornik oczyszczonych ścieków miasta Wołowa.

W obrębie doliny Odry istnieje system sztucznego odwadniania kanałami, z których największym jest kanał Dębnicki.

Wody podziemne

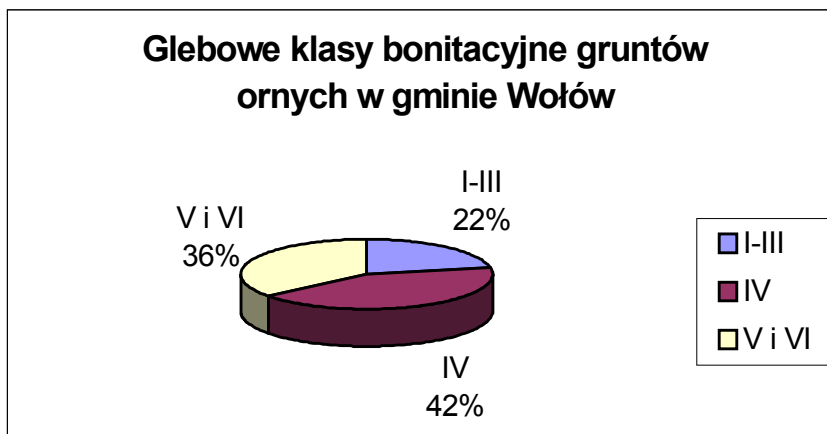
Pod względem warunków hydrologicznych na terenie gminy można wydzielić 3 zasadnicze rejony:

- Rejon moreny czołowej – o trudnych warunkach dla ujęć wód podziemnych,
- Rejon wysoczyzn morenowych – warstwy wodonośne występują na głębokości 5-40 m i na głębokości 20-150 m, (istniejące ujęcia)
- Obszar dolin i obniżeń – indywidualne ujęcia gospodarskie.

Gleby

Istniejące warunki glebowe, ze względu na przewagę gleb należących do IV klasy bonitacyjnej, można uznać za mało korzystne dla intensywnej produkcji rolniczej. Udział poszczególnych klas bonitacyjnych w strukturze gruntów ornych przedstawia

Rysunek 5-1

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Wołów, Pracownia projektowa „PLAN” 1999.

Szata roślinna

Zróżnicowanie środowisk występujących na terenie gminy (lasy, łąki, pola, stawy, rzeki i bagna) skutkuje różnorodną i wielogatunkową szatą roślinną. Znaczna część (25%) powierzchni gminy znajduje się w granicach parku krajobrazowego. Na jego obszarze występuje wiele gatunków roślin będących pod ochroną.

Lasy

Lasy stanowią około 40% powierzchni gminy i zajmują obszar 13 250 ha (1997r.).

W krajobrazie gminy lasy przeważają głównie w części północno-zachodniej i południowo-wschodniej. Są to lasy zróżnicowane, zarówno pod względem siedliskowym, jak

i drzewostanowym.

Obszary dolinne w obrębie terasy zalewowej na odcinku Odry na południowy wschód od Lubiąży zajmują siedliska lasu łąkowego. Głównymi gatunkami lasotwórczymi na tym obszarze są, oprócz dębu wiąz i lipa. W podszyciu występuje lipa, grab, wiąz, tarnina i głóg. Na pozostałym terenie doliny w północno-zachodniej części gminy znajdują się głównie siedliska dwupiętrowego lasu wilgotnego. Piętro wyższe porasta dąb, grab, lipa a niższe lipa, grab, wiąz, jawor. W podszyciu występuje: niecierpiętnik, bluszcz, przytulina i pokrzywa.

Terasę wyższą i tereny pozadolinnie porastają przede wszystkim siedliska boru mieszanego świeżego a lokalnie lasu mieszanego. W tym obrębie głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna. W podszycie występują z kolei: dąb, brzoza, jodła, modrzew.

W obrębie podmokłych dolin występuje ols i ols jesionowy. Głównym gatunkiem w tym obrębie jest olcha a w podszycie występuje również olcha i brzoza

Pod względem struktury własności zdecydowana większość to lasy będące własnością Skarbu Państwa (99,2%), lasy będące własnością prywatną to 0,6%, lasy należące do gminy 0,2%.

Roślinność nieleśna

Na bogactwo szaty roślinnej na terenie gminy składa się również roślinność nieleśna, której najcenniejsze okazy występują na terenie parku krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”.

Na obszarze parku występuje 37 gatunków roślin chronionych. Z tej liczny 25 gatunków znajduje się pod ochroną ścisłą a 12 pod ochroną częściową. 8 gatunków spośród roślin chronionych znajduje się na liście roślin zagrożonych w Polsce (tzw. czerwona lista): długosz królewski, goryczka wąskolistna, kosaciec syberyjski, kruszczyk błotny, salwinia pływająca, storczyk Fuchsa, storczyk samiczy i śnieżyca wiosenna.

Świat zwierzęcy

Różnorodna fauna na terenie gminy jest w największym stopniu skoncentrowana na obszarze Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”. Na obszarze Parku występuje największe skupisko zwierząt i najciekawsze gatunki (38 gatunków ssaków, 190 gatunków ptaków, 16 gatunków płazów, 5 gatunków gadów, 23 gatunki ryb)

Spośród występujących na terenie Parku gatunków zwierząt największy walor przyrodniczy stanowią ptaki, z których 6 gatunków zostało wpisanych do Polskiej czerwonej księgi zwierząt (bak, kania rdzawa, kropiatka, kormoran czarny, orzeł bielik, błotniak łąkowy) a 2 gatunki lęgowe (derkacz i pogorzałka) zostały uznane za zagrożone wymarciem w Europie.

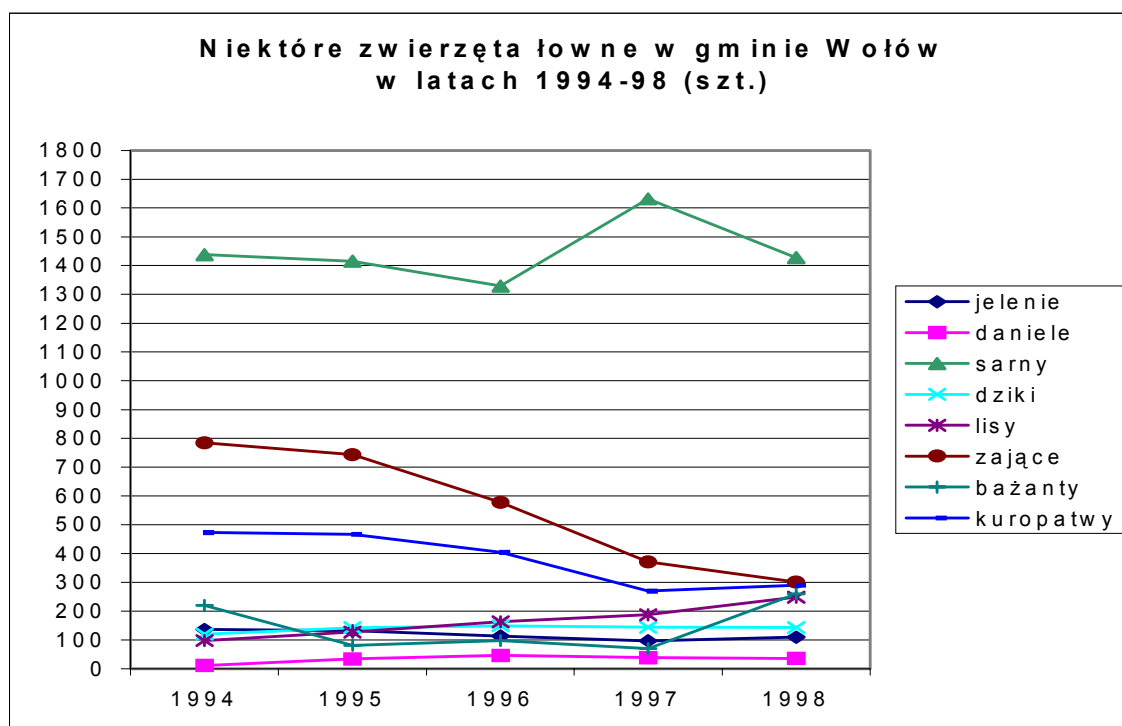
W pozostałych gromadach na podkreślenie zasługuje występowanie następujących gatunków:

- wśród ssaków: nietoperze (5 gatunków), borsuk, gronostaj, norka amerykańska, piżmak, bóbr europejski, dzik, jeleń europejski Daniel;
- wśród płazów: kumak nizinny i rzekotka drzewna;
- wśród gadów: zaskroniec, padalec, żmija zygzakowata;
- wśród ryb: piskorz, śliz.

Populacja zwierząt łownych, choć podlega okresowym wahanom, w ujęciu wieloletnim utrzymuje się na stosunkowo stałym poziomie, za wyjątkiem zajęcy i kuropatw (wykres 8.5.).

Rysunek 5-2

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wołów

Obszary chronione

Na terenie gminy Wołów istnieją następujące obszary chronione:

- Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy” – zajmuje powierzchnię 7 953 ha, z tego na terenie gminy Wołów, 6 362 ha t.j. prawie 80%.
- Rezerwat przyrody „Uroczysko Wrzosa”- utworzony na terenie Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy” celem zachowania ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych unikalnych fragmentów lasów Obniżenia Wołowa. Zajmuje powierzchnię 576,03 ha.
- Rezerwat przyrody „Odrzysko”: o powierzchni 5,15 ha; utworzony w 1987r. w celu zachowania bogatego stanowiska kotewki – orzecha wodnego oraz salwinii pływającej.

6. ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA WÓD

Największym punktowym źródłem zanieczyszczenia jest m.Wołów, posiadające pełnosprawną mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię. Na ocenę jakości wód powierzchniowych w największym stopniu wpływa sytuacja w rz. Jezierzycy (prawobrzeżny dopływ Odry o długości 33,6 km) i rz. Juszka Wołowska (prawobrzeżny dopływ rzeki

Jezierycy o długości 29,7 km). Ocena w poszczególnych grupach zanieczyszczeń jakości wody w rz. Jezierycy wraz z jej dopływem została zawarta w tabeli 8.2.

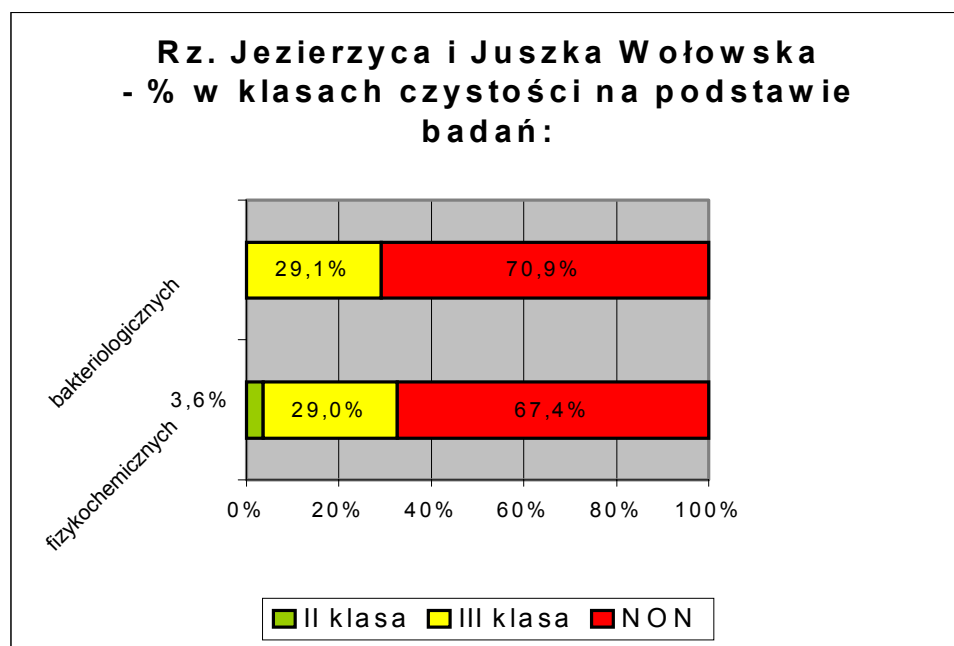
Tabela 6-1 Ocena zanieczyszczeń wód rz. Jezieryca i Juszki Wołowskiej w 1998r.

L.p.	Punkt pomiarowy	km biegu rzeki	Zanieczyszczenia organiczne	zasolenie	Zawiesina ogólna	Substancje biogenne	Zanieczyszczenia specyficzne	Stan sanitarny	Stan biologiczny
1	Powyżej m. Wołów	14,1	I	II	I	III	-	III	-
2	Poniżej m. Wołów	10,0	NON	II	III	NON	-	NON	-
3	Jezieryca-ujście do Odry	0,5	II	II	I	II	II	NON	III

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w latach 1997-98, Biblioteka monitoringu środowiska, Wrocław 1999

Ocena jakości wód Jezierycy i Juszki Wołowskiej wykazała, podobnie jak w latach poprzednich, pogorszenie jakości Juszki poniżej Wołowa, gdzie o klasyfikacji zdecydowały ponadnormatywne stężenia azotu azotynowego i związków fosforu oraz mian coli. W porównaniu do 1995r. zaobserwowano spadek stężeń siarczanów (na całej badanej długości rzeki) oraz zawiesiny ogólnej i azotu azotynowego w punktach powyżej Wołowa i ujściowym do Odry. Wpłynęło to na klasyfikację ogólną rzek w punkcie powyżej Wołowa (klasa III). Klasyfikację rzek pod względem % udziału w klasach czystości przedstawia wykres.

Rysunek 6-1.

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w latach 1997-98, Biblioteka monitoringu środowiska, Wrocław 1999

Zagrożenia dla powietrza atmosferycznego

Pomiary stężenia zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego na terenie gminy Wołów są prowadzone w ramach monitoringu wojewódzkiego za pomocą stacji mobilnych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Pomiary chwilowe przeprowadzane w latach 1997-98 w Parku Krajobrazowym „Dolina Jezierzycy” w okolicach miejscowości Wrzosa wykazały wyższe od przeciętnych stężenia SO₂ i ozonu, ale bez przekroczenia wartości normatywnej oraz znacznie niższe od średniego stężenie CO.

7. GOSPODARKA KOMUNALNA I MIESZKALNICTWO

Zaopatrzenie w wodę

W ostatnich latach w dużym stopniu rozbudowano sieć wodociągową i obecnie zdecydowana większość miejscowości w gminie jest zwodociągowana. Zasoby w istniejących ujęciach wody są wystarczające, z rezerwą wynoszącą około 20%. Pod względem sanitarnym woda pobierana z wodociągów sieciowych jest dobrej jakości. Jako stosunkowo wysoki można ocenić % strat wody w sieci wodociągowej. Podstawowe dane dot. zaopatrzenia w wodę w gminie przedstawia tabela.

Tabela 7-1 Gospodarka wodna w gminie Wołów w latach 1994-98

L.p.	Wyszczególnienie / Rok		1994	1995	1996	1997	1998
1	Długość sieci wodociągowej (km)	ogółem	86,5	89,5	96,8	116,8	154
		magistralnej	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6
		rozdzielczej	74,9	77,6	85,2	105,2	139,2
2	Wybudowana sieć wodociągowa (km)		16	12	19	7	2
3	Liczba ujęć wody		17	17	19	27	30
4	Udokumentowane zasoby wód podziemnych (m ³ /h)		436	436	472	505	571,6
5	Dobowa zdolność produkcyjna ujęć wody (w tys. m ³)		12,8	12,8	13,0	13,2	13,7
6	Stopień wykorzystania zdolności produkcyjnej ujęć (%)		70	70	72	75	80
7	Zużycie wody z wodociągów sieciowych (m ³) na 1 mieszkańca		998,1	953,9	905,9	838,5	881,4
8	Ocena sanitarna wody pobieranej z wodociągów sieciowych (%)	dobra	100	100	100	100	100
		niepewna	0	0	0	0	0
		zła	0	0	0	0	0
9	Straty wody w sieci wodociągowej (%)		14	27	53	7,2	16,7
10	Liczba awarii sieci na 1 km rocznie		6	6	5	4	4
11	Przeciętny czas usuwania awarii (h)		8	12	12	8	8

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wołów

Zaopatrzenie w wodę poszczególnych miejscowości gminy odbywa się poprzez systemy wodociągowe zaopatrywane z ujęć podziemnych w następującym układzie wodociągów grupowych:

- wodociąg grupowy Wołów: m. Wołów oraz wsie Uskorz Mały i Uskorz Wielki;
- wodociąg grupowy Lubiąż: wsie Lubiąż, Gliniany, Domaszków oraz Prawików;
- wodociąg grupowy Stary Wołów: wsie Stary Wołów i Wrzosa;
- wodociąg grupowy Straszowice: wsie Pełczyn, Miłcz, Garwół, przysiółki Straszowice i Żychlin (obręb wsi Pełczyn) oraz Miłcz Leśny (obręb wsi Miłcz);
- wodociąg grupowy Mojęcice: wsie Mojęcice i Stobno, przysiółki Kąty (obręb wsi Mojęcice) i Biskupice (obręb wsi Stobno);
- wodociąg grupowy Bychowo: wsie Gródek, Siodłkowice, Proszkowa, Warzęgowo, Stęszów, Smarków, Pawłoszewo, Łazarzowice i Pierusza;
- wodociąg grupowy Łososiowice: Łososiowice, Lipnica i Piotroniowice; w/w wodociąg jest użytkowany przez Zakłady Chemiczne „Rokita” S.A. w Brzegu Dolnym i zaopatruje w wodę również miasto Brzeg Dolny i okoliczne wsie na terenie gminy Brzeg Dolny. 4 z 8 ujęć studni ujmujących wody podziemne znajduje się na terenie gminy Wołów.
- wodociąg grupowy Boraszyn-Tarchalice: wsie Boraszyn-Tarchalice; ujęcie wód podziemnych i wpięcie do sieci wodociągowej znajdują się na terenie gminy Wińsko;
- wodociąg grupowy Moczydlnica Dworska - Kłopotówka: wieś Moczydlnica Dworska oraz Przysiółek Kłopotówka; ujęcie wód podziemnych i wpięcie do sieci wodociągowej znajdują się na terenie gminy Wińsko;
- wodociąg zbiorowy Krzydłina Mała: wieś Krzydłina Mała;
- wodociąg zbiorowy Dębno: wieś Dębno;
- wodociąg zbiorowy Nieszkowice: wieś Nieszkowice.

Zaopatrzenie w wodę pozostałych miejscowości oparte jest na lokalnych ujęciach (studnie kopane lub wiercone).

Odprowadzanie i unieszkodliwianie ścieków

Łączna długość ogólnospławnej i rozdzielczej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosiła wg stanu na 31.12.1998r. 36,5 km a liczba połączeń do budynków mieszkalnych wyniosła 675. Obszar gminy jest zróżnicowany pod względem odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków. Miasto Wołów posiada sukcesywnie rozbudowywaną kanalizację rozdzielczą i ogólnospławną. Dynamikę rozbudowy sieci kanalizacyjnej, w szczególności rozdzielczej na terenie gminy przedstawia tabela.

Tabela 7-2 Sieć kanalizacyjna w gminie Wołów w latach 1994-98.

Wyszczególnienie / Rok		4 199	5 199	6 199	7 199	8 199
Długość sieci kanalizacyjnej (km)	Ogólnospławnej	21,6	21,6	21,6	21,6	21,6
	Rozdzielczej	8,0	8,2	b.d.	14,6	14,9

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wołów

Sieć kanalizacyjna na terenie miasta Wołów, z której na koniec 1998r. korzystało 10 311 mieszkańców jest podłączona do 2 głównych (K-I i K-II) kolektorów sanitarnych odbierających ścieki odpowiednio ze wschodniej i zachodniej części miasta. Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków „Odra 3” zlokalizowana jest w północno-zachodniej części miasta, w pobliżu rzeki Juszka Wołowska. Obecne możliwości przepustowe oczyszczalni wynoszą $Q_{\text{śrd}} = 5\,000 \text{ m}^3/\text{d}$. Rozbudowa oczyszczalni do II projektowanego etapu zwiększy jej przepustowość do $Q_{\text{śrd}} = 10\,000 \text{ m}^3/\text{d}$.

Oprócz miasta Wołów na obszarze gminy znajdują się zakładowe oczyszczalnie ścieków w następujących miejscowościach:

- wieś Bożeń: oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna; ilość ścieków odprowadzonych do oczyszczalni wyniosła w 1998 r.: $Q_r = 7,36 \text{ tys. m}^3/\text{rok}$

$Q_{\text{śrd}} = 20,2 \text{ m}^3/\text{d}$

- wieś Lubiąż: oczyszczalnia mechaniczna; pozwolenie wodnoprawne zostało udzielone na odprowadzanie do rz. Odry oczyszczonych ścieków sanitarnych w następujących ilościach:

$Q_{\text{śrh}} = 23,45 \text{ m}^3/\text{h}$

$$Q_{\text{max}} = 41,20 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{śrd}} = 563,0 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{maxd}} = 702,0 \text{ m}^3/\text{d}$$

- wieś Mojęcice: oczyszczanie ścieków bytowo-gospodarczych w dwóch osadnikach gnilnych o łącznej powierzchni użytkowej 130 m^2 i w trzech stawach biologicznych o powierzchni $2\,750 \text{ m}^2$ każdy oraz średniej głębokości $1,0 \text{ m}$ i następnie odprowadzanych do rz. Strugi Mojęcickiej;

- wieś Pełczyn (ścieki poprodukcyjne z Gorzelnicy Rolniczej): oczyszczanie ścieków w ilości $Q=20,2 \text{ m}^3/\text{d}$ kolejno w dwóch osadnikach; ścieki sanitarne w ilości $Q=20,2 \text{ m}^3/\text{d}$ są oczyszczane w osobnym osadniku; oczyszczone ścieki są odprowadzane do rz. Jezierzycy;
- wieś Stary Wołów: oczyszczalnia typu MINIBLOK M-8 (ścieki sanitarne); alternatywnie ścieki z zakładu są odprowadzane kanałem do kolektora K-I na terenie m. Wołowa.

Pozostałe miejscowości znajdujące się na terenie gminy Wołów nie posiadają systemowych urządzeń do odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków. W poszczególnych wsiach istnieją jedynie odcinki kanalizacji deszczowej, odprowadzającej wody opadowe do cieków powierzchniowych i rowów melioracyjnych. Najczęściej stosowanymi urządzeniami do usuwania ścieków bytowo-gospodarczych są suche ustępy, bezodpływowe osadniki gnilne opróżniane okresowo oraz osadniki wykonane jako doły chłonne. Często są również przypadki odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych bezpośrednio do kanalizacji deszczowej, rowów przydrożnych i melioracyjnych.

Gospodarka odpadami stałymi.

Gminne wysypisko odpadów komunalnych jest zlokalizowane w obrębie miasta Wołowa przy drodze Wołów-Pełczyn. Wysypisko oddano do eksploatacji w lipcu 1998r. i projekt zakłada jego dalszą rozbudowę. Zrealizowany I etap inwestycji obejmuje kwaterę nr 1. Parametry wszystkich zaprojektowanych kwater przedstawia tabela

Tabela 7-3 Parametry gminnego wysypiska odpadów komunalnych w Wołowie.

<u>Kwatera</u>	Powierzchnia	Objętość geometryczna	Przewidywany okres eksploatacji (lata)
nr 1	10 552 m ²	77 500 m ³	2,6/3,4*
nr 2	14 559 m ²	117 300 m ³	3,9/5,1
nr 3	b.d.	96 650 m ³	3,2/4,1

* przy pełnym odzysku surowców wtórnych.

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wołów

Łączny okres eksploatacji wynosi:

bez odzysku surowców wtórnych – ok. 10 lat,

z odzyskiem surowców wtórnych – ok. 13 lat.

Po zakończeniu eksploatacji kwater i po połączeniu ich zewnętrznymi obwałowaniami można przedłużyć okres eksploatacji wysypiska do ok. 14/18 lat.

Na terenie zaplecza wysypiska przewidywana jest budowa prostej technologicznie stacji segregacji odpadów.

Zbiórka odpadów odbywa się z kontenerów KP 7 (7 m³) lub KP 1 (1,1 m³) i kubłów o pojemności 110 l, w które są wyposażone wszystkie miejscowości na terenie gminy.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Zaopatrzenie w energię elektryczną z sieci państwowej miejscowości na terenie gminy odbywa się 7 liniami (L-501, L-502, L-503, L-504, L-505, L-507 i L-508) napowietrznymi średnich napięć 20 kV, które są wyprowadzone z Głównego Punktu Zasilania (GPZ) 110/20kV – R 151. Oprócz linii średnich napięć z GPZ są również wyprowadzone 2 linie napowietrzne wysokiego napięcia 110 kV w kierunku Pasikurowic (S-130) i Ścinawy (S-419). GPZ jest wyposażony w 2 transformatory o mocy 16 MVA każdy.

Przesyłanie energii elektrycznej odbiorcom następuje liniami niskich napięć napowietrznymi lub kablowymi poprzez 142 stacje transformatorowe 20/0,4 kV o łącznej mocy 26,7 MVA, z których większość stanowią stacje słupowe w wykonaniu napowietrznym.

Liczba gospodarstw domowych odbierających energię elektryczną z sieci niskiego napięcia wyniosła na koniec 1998r. 4 288 a łączne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych sięgnęło 7 940 MWh.

Ciepłownictwo

System gospodarki ciepłej na terenie miasta i gminy Wołów ma charakter rozproszony ze względu na brak centralnych urządzeń zaopatrujących mieszkańców w ciepło. W Wołowie i wsiach Bożeń, Mojęcice, Pełczyn, Stary Wołów i Lubiąż znajdują się lokalne kotłownie, zaopatrujące w ciepło poszczególne budynki mieszkalne, zakłady i szkoły.

Mieszkańcy miasta i gminy w przeważającej części korzystają z indywidualnych źródeł ciepła, znajdujących się w poszczególnych gospodarstwach domowych (ogrzewanie piecowe lub etażowe) opalanych węglem, koksem, olejem opałowym lub na terenie miasta – gazem. W 1998r. liczba mieszkań opalanych gazem wyniosła 834 na 6 742 mieszkania w gminie, t.j. ok. 12,5%.

Zaopatrzenie w gaz.

Spośród miejscowości zlokalizowanych na terenie gminy, tylko m. Wołów posiada sieć gazową, której długość (bez połączeń do budynków) na koniec 1998r. wynosiła nieco ponad 27 km. Czynnych połączeń do budynków mieszkalnych jest 1 168 a niemieszkalnych – 78.

Tabela 7-4 Parametry sieci gazowej w gminie Wołów w latach 1994-98.

L.p.	Wyszczególnienie	1994	1995	1996	1997	1998
1	Odbiorcy gazu sieciowego	3 799	3 810	3 856	3 856	3 856
2	Długość sieci rozdzielczej (km)	26,5	26,8	27,1	27,1	27,1
3	Zużycie gazu na 1 mieszkańca (m ³)	960	979	851	925	925

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wołów

Do miasta gaz ziemny wysokometanowy jest dostarczany gazociągiem wysokiego ciśnienia Dn 100, będącym odgałęzieniem od gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 250 relacji Aleksandrowice-Szewce, który przebiega przez zachodnią część gminy. Na terenie miasta są zlokalizowane 2 stacje redukcyjno-pomiarowe:

- Io: o przepustowości $Q = 3\ 000\ \text{m}^3/\text{h}$;
- Ilo: o przepustowości $Q = 1\ 600\ \text{m}^3/\text{h}$.

Zaopatrzenie w gaz bezpośrednich odbiorców odbywa się z sieci gazowej niskiego ciśnienia. Roczne zużycie gazu sieciowego w gminie Wołów w 1998r. wyniosło 3 566 tys. m³, z tego na gospodarstwa domowe przypadło 2 862 tys. m³ a na innych odbiorców (głównie handel i usługi) – 704 tys. m³

Tabela 7-5 Wyposażenie mieszkań w instalacje w latach 1994-98.

Rok	Wodociąg (%)	Ustęp (%)	Łazienka (%)	Gaz Sieciowy (%)	Centralne Ogrzewanie (%)
1994	80	100	30	70	20
1995	80	100	30	70	20
1996	90	100	35	80	35
1997	90	100	45	80	37
1998	90	100	50	82	40

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wołów

8. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ.

Gmina Wołów położona jest na prawym brzegu Odry, w północnej części województwa Dolnośląskiego. Oddzielenie gminy rzeką od pozostałej części województwa powoduje określone utrudnienia komunikacyjne z obszarami położonymi na zachód i południe. Główne trasy komunikacyjne o charakterze międzynarodowym i międzyregionalnym omijają obszar gminy Wołów za wyjątkiem linii kolejowej Szczecin - Świnoujście - Zielona Góra - Wrocław. Dwie ważne w układzie krajowym drogi: nr 4 (E-65) i nr 5 (E-26) przebiegają po zachodniej i wschodniej stronie gminy w odległości kilkunastu km od jej granic. Stosunkowo dobrze rozwinięta jest natomiast sieć dróg regionalnych i lokalnych obsługujących gminę i sąsiednie obszary. Szczegółową analizę stanu sieci drogowej gminy i warunków ruchu zawarto w opracowaniu Biura Projektów PROFIL z Warszawy pt. „Program poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego w gminie Wołów” (rok 1998).

Komunikacja drogowa

Układ ważniejszych dróg na obszarze gminy jest promienisty zbiegający się w Wołowie. Tworzą go drogi wojewódzkie: 338, 339, 340 oraz powiatowe 47722, 47730, 47740, oraz 47723, 47729. Ponadto kilka dróg powiatowych przebiega na obrzeżach gminy.

Drogi wojewódzkie.

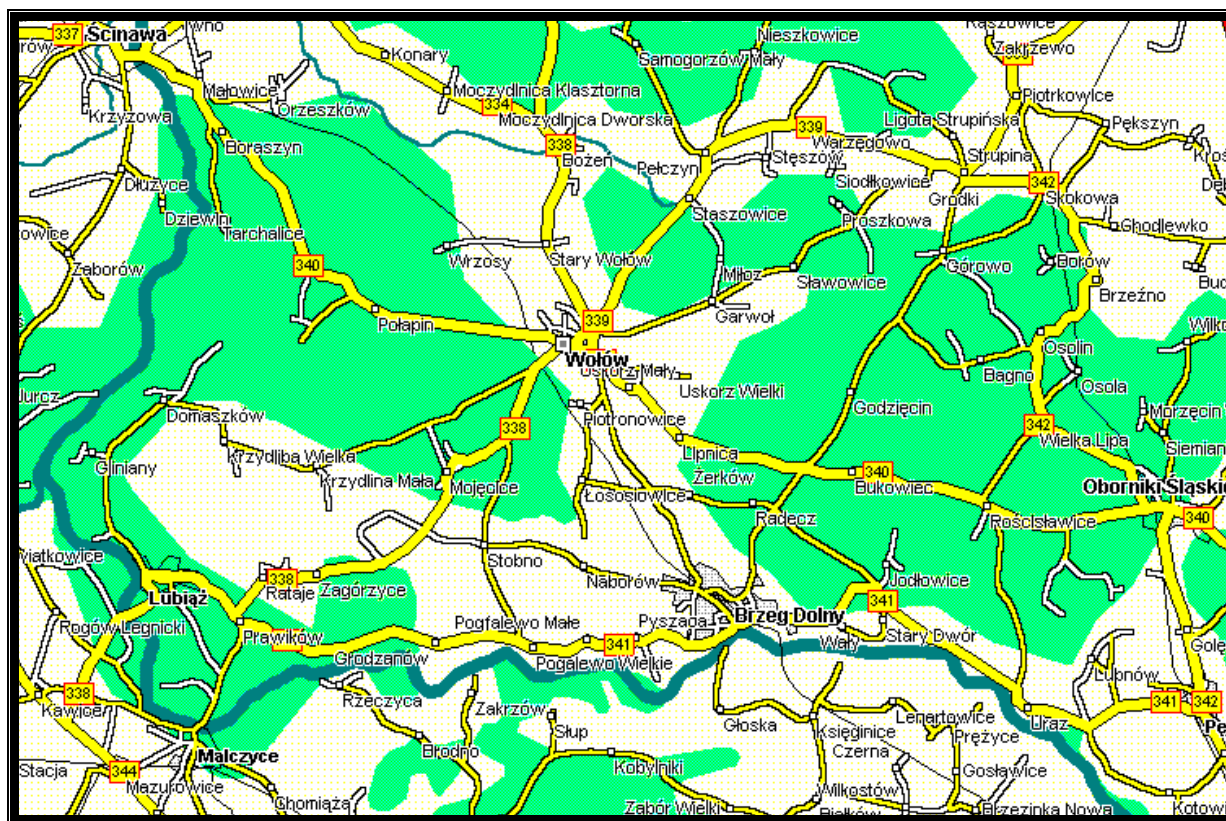
Ogólna długość dróg wojewódzkich wynosi 72,5 km w tym ok. 13,5 km w granicach miasta.

Tabela 8-1 Drogi wojewódzkie.

Nr drogi	Opis drogi	długość na terenie gminy (km)	w tym na ob. miasta (km)	parametry drogi
334	odchodzi od drogi 338 w Moczydlinie Dworskiej, przez Konary, Krzelów do Jemielna	2,1	-	kl. Z (kl.V)
338	odchodzi od drogi 344 w Kawicach, przez most na Odrze w Lubiążu, Wołów, Wińsko do Załęcza (i dalej do Leszna)	29,2	3,4	kl. G, Z (kl. V, odcinkami IV)
339	Wołów – Strupina- Żmigród	14,7		Z-G (kl. V-IV)
340	Ścinawa (most na Odrze) – Wołów – Oborniki Śl. – Trzebnica – Oleśnica, jedna z ważniejszych dróg w płn. części woj. dolnośląskiego	22	7	G (kl.IV)
341	Prawików(od drogi 338) – Wołów – Brzeg Dolny – Pęgów(droga 342),	4,5		Z (kl. V)

Źródło: 1.

Rysunek 8-1 Ważniejsze drogi na terenie gminy Wołów.

Źródło: 3.

Drogi powiatowe

Uzupełnieniem dróg wojewódzkich są drogi powiatowe – w większości o parametrach klasy L lub Z (kl. V-VI) i drogi gminne o parametrach klasy L lub D (kl. VI-VII).

Tabela 8-2 Drogi powiatowe na terenie gminy Wołów.

Nr drogi	Przebieg drogi na terenie powiatu wołowskiego	Km od	Km do	Długość drogi	Długość nawierzchni twardej	W tym nieulepszonej
47501	Gr. Powiatu trzebnickiego Godzięcin - Brzeg Dolny	- 3,700	4,800	1,100	1,100	
47544	Gr. Powiatu trzebnickiego Pawłoszewo - dr. nr 47747	- 3,180	4,159	0,979	0,979	
47703	Prawików - rz.Odra	0,000	3,600	3,600	3,600	2,210
47713	Dr. gminna m. Wołów - Lubiąż	0,000	2,265	2,265	2,265	
47714	Wińsko - Smogorzów Wlk. Pełczyn	- 8,900	11,200	2,300	2,300	
47720	Boraszyn - Tarchalice	0,000	5,028	5,028	5,028	

Nr drogi	Przebieg drogi na terenie powiatu wołowskiego	Km od	Km do	Długość drogi	Długość nawierzchni twardej	W tym nieulepszonej
47722	Wołów - Sławowice - Gródek - dr. nr 339	1,480	11,924	10,444	10,444	
47723	Wołów-Uskórz Wielki	0,520	2,850	2,330	2,239	
47729	Wołów - Łososiowice - Żerków	0,000	5,752	5,752	5,752	0,479
47730	Wołów - Krzydłina Mała - Domaszków - Lubiąż	1,604	18,429	16,825	16,825	1,090
47731	Wołów - Stobno - Naborów - Brzeg Dolny	0,000	5,300	5,300	5,300	
47735	Dr. nr 338 - Bożeń - Pełczyn	0,000	4,600	4,600	0,000	
47736	Dr. nr 339 - Pełczyn - Siodłkowice - Mikorzyce - dr. nr 47501	0,000	9,945	9,945	5,233	
47740	Wołów- Żerkówek- Brzeg Dolny	0,900	2,600	1,700	1,700	
47742	Dr. nr 338 - Stary Wołów - Wrzosey - Rudno - dr.nr 340	0,000	6,347	6,347	6,347	
47743	Dr. nr 340 - Krzydłina Mała - Zagórzyce dr. nr 338	0,000	12,690	12,690	5,250	3,454
47744	Dr. nr 338 - Lubiąż- dr. nr 47703	0,000	3,410	3,410	3,410	3,410
47747	Dr. nr 339 - Warzęgowo - Pierusza - Aleksandrowice	0,000	4,830	4,830	4,830	
			Razem	99,445	82,602	10,643

Źródło: 2.

Drogi gminne.

Zestawienie dróg gminnych:

4735014 Tarchalice - Wodnica

4736001 Krzydłina - Dębno

4736002 Dębno - Rudno

4736003 Lubiąż - Krzydłina Wielka

4738004 Lubiąż - Krzydłina Mała

4736005 Nieszkowice - Pierwsza

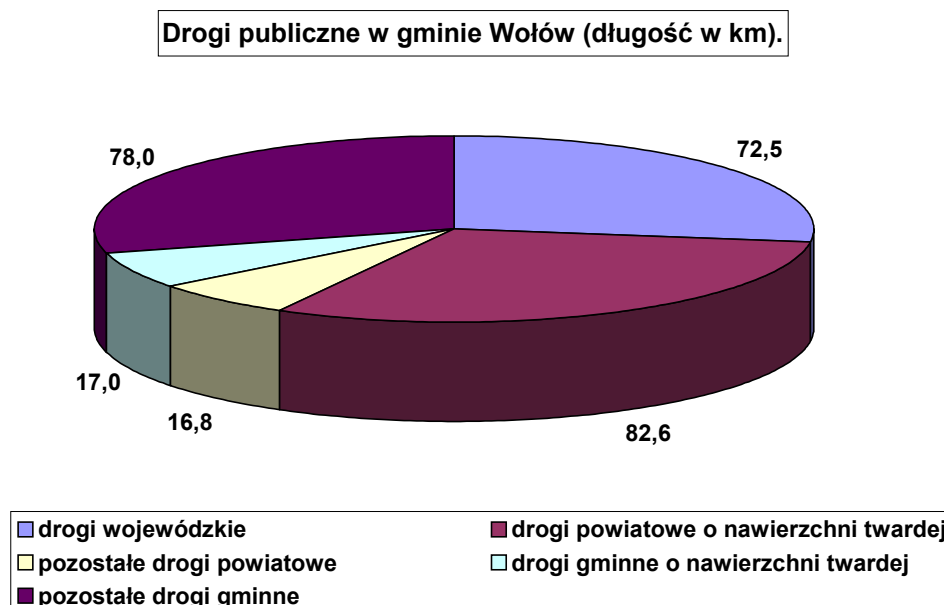
4736006 Siodłkowice - dr. Nr 339

- 4736007 Krzydłina Wielka - Rataje
- 4736008 Rataje - Prawików
- 4736009 Rudno - Mojęcice
- 4736010 Krzydłina Mała – Stobno
- 4736011 Stobno—Grzodzanów
- 4736012 Stobno - Pogolewo Wielkie
- 4736013 Smarków - dr. Nr 339
- 4736014 Mojęcice - Łososiowice
- 4736015 dr. Nr 47143 - Gola Mała
- 4736016 Łososiowice - Naborów
- 4736017 Biskupice - dr. Nr 47731
- 4736019 Lipnica - Żerków
- 4736018 Lipnica - Radecz
- 4736020 Uskorz Mały - dr. Nr 47723
- 4736021 Uskorz Wielki - Godzięcin
- 4736022 Uskorz Wielki - Garwół
- 4736023 Garwół - Miłcz
- 4736024 Sławowice—Godzięcin
- 4736025 Sławowice - Mikorzyce
- 4736026 Pełczyn - Sławowice
- 4736027 Miłcz - Stęszów
- 4736028 Stęszów - dr. Nr 339
- 4736029 Żychlin - Straszowice
- 4736030 Wróbiewo - Samogródek
- 4736031 Pełczyn - Golina
- 4736032 Stary Wołów - Kretowice
- 4736033 Kretowice - Moczydlina Dworska
- 4736034 Moczydlina Dworska - Kłopotówka
- 4736035 Łazarzowice - Staszowice
- 4736036 Pawłoszewo - Łazarzowice
- 4736037 Miłcz - Straszowice

4736038 Wrzosey - Kretowice

Spośród 38 dróg gminnych tylko 9 posiada nawierzchnię utwardzoną (bitumiczna lub brukowa). 25 km dróg gminnych znajduje się na terenie miasta Wołowa.

Rysunek 8-2

Źródło: 1, 2 i 4.

Komunikacja kolejowa

Przez obszar gminy na kierunku północny-zachód - południowy-wschód przebiega magistralna linia kolejowa nr 273: Szczecin - Zielona Góra—Głogów - Wołów - Brzeg Dolny - Wrocław o znaczeniu krajowym oraz linie nieczynne: Wołów - Lubiąż przez Rataje, której grunty są we władaniu przedsiębiorstwa państwowego PKP i Lubiąż - Malczyce przez rzekę Odre, zlikwidowana po II wojnie św.

Telekomunikacja

Gmina Wołów posiada sieć telekomunikacyjną w postaci linii napowietrznych, kablowych doziemnych oraz w kanalizacji teletechnicznej. Na terenie gminy zainstalowanych jest sześć telefonicznych central cyfrowych, tj. w Wołowie oraz wsiach: Pełczyn, Mojęcice, Lubiąż i Krzydłina Wielka i Sławowowice. Mieszkańcy miejscowości Wodnica, Tarchalice i Boraszyn obsługiwani są przez centralę w Małowicach (gm. Wińsko).

Tabela 8-3 Abonenci telefoniczni i placówki pocztowo-telekomunikacyjne.

	1996	1997	1998
Abonenci telefoniczni ogółem [abon.]	4 812	5739	5193

Placówki pocztowe [obiekty]	5	5	5
Placówki telekomunikacyjne [obiekty]	1	1	1
Liczba abonentów telefonii przewodowej na 1000 mieszkańców	205,7	245,5	221,9

Rysunek 8-3

Ilość abonentów (5 193) przy obecnej liczbie mieszkańców wynoszącej 23 402 daje nasycenie około 22 numerów/100 mieszkańców w gminie. Wskaźnik dla obszarów wiejskich gminy wynosi 18,8 numerów/100 mieszkańców (średnia wojewódzka to 14,2).

Obszar gminy objęty jest także zasięgiem telefonii GSM zarówno sieci PLUS GSM jak i ERA GSM (5). Rysunek obok przedstawia pokrycie siecią PLUS GSM. Na terenie gminy dostępne są usługi telekomunikacyjne nowej generacji oferowane przez TP SA jak ISDN i POLPAK-T.

Źródła:

1. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wołów”, Pracownia Projektowa „Plan”, Wrocław, 1999 r.
2. Informacja z Zarządu Dróg Powiatowych w Wołowie.
3. Mapa Polski 1999, Wyd. Cartall
4. Pakiet danych statystycznych „Polska 1999”, SAGRA, 1999.
5. serwisy informacyjne www Polkomtel S.A. i ERA GSM.

9. EDUKACJA

Miasto Wołów stanowi ośrodek szkolnictwa podstawowego przede wszystkim dla mieszkańców Gminy, w przypadku szkolnictwa średniego świadczy usługi oświaty dla pozostałych gmin Powiatu Wołowskiego.

Na terenie gminy Wołów funkcjonują następujące placówki oświatowe: Liceum Ogólnokształcące, Zasadnicza Szkoła Zawodowa (2 placówki), Zespół Szkół Rolniczych, Gimnazjum (2 placówki), Szkoły podstawowe (10 placówek), Przedszkola (14 placówek)

Szkolnictwo ponadpodstawowe

W mieście Wołów funkcjonuje jedno liceum - Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika przy ul. Jana III Sobieskiego 24, Zasadnicza Szkoła Zawodowa przy ul. Spacerowej 1 oraz Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Tadeusza Kościuszki przy ul. T. Kościuszki 27.

W roku szkolnym 1999/2000 ogółem do szkół ponadpodstawowych uczęszczało: 2164 uczniów, z czego 564 to dorośli, w tym 539 osób do liceum, 1125 do Zespołu Szkół Rolniczych a 504 do Zasadniczej Szkoły Zawodowej.

Tabela 9-1 Liczba uczniów uczęszczających do poszczególnych typów szkół ponadpodstawowych w roku szkolnym 1999/2000.

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość uczniów
1.	Liceum ogólnokształcące	539
2.	Zespół Szkół Rolniczych (szkoła dla młodzieży i dorosłych)	1125
3.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	504

Tabela 9-2 Uczniowie szkół ponadpodstawowych w Gminie Wołów- wg. ich pochodzenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Wołowie.

W szkołach ponadpodstawowych w roku szkolnym 1999/2000 zatrudnionych było ogółem 134 nauczycieli oraz 43 pracowników administracji i obsługi. W tym samym roku szkolnym na jednego nauczyciela szkolnictwa średniego przypadało 17 uczniów. Stan techniczny pomieszczeń szkół był dobry. Uczniowie liceum mogą korzystać z sali gimnastycznej i z boiska sportowego w niezbyt dobrym stanie.

W szkołach ponadpodstawowych prowadzona jest nauka języków obcych: angielskiego, niemieckiego i rosyjskiego.

Liceum ogólnokształcące

W Wołowie funkcjonuje jedno liceum ogólnokształcące - LO im. M. Kopernika mieszczące się przy ulicy M. Kopernika 2. W roku szkolnym 1999/2000 w liceum były zatrudnione 52 osoby, w tym pięciu pracowników administracyjno-ekonomicznych. Zatrudniona kadra posiadała w 91 % wykształcenie wyższe, pozostałe osoby są to m.in. absolwenci kolegium języków obcych .

W roku szkolnym 1999/2000 w szkole uczyło się 539 uczniów głównie z miasta Wołów, którzy stanowili prawie 70 % ogółu, a także z gminy wiejskiej i z gmin ościennych - około 30% ogółu.

Prognozy dotyczące liczby uczniów w kolejnych pięciu latach wskazują, że w roku szkolnym 2000/2001 liczba uczniów nieznacznie wzrośnie, a w latach kolejnych będzie utrzymywać się na prawie identycznym poziomie. Przewidywaną liczbę uczniów w liceum przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 9-1 Przewidywana liczba uczniów w liceum w Wołowie w latach 2000-2005

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Wołowie.

Liceum kształci młodzież w zakresie przedmiotów ogólnych, nauka języków obcych obejmuje język angielski, niemiecki i rosyjski.

Warunki lokalowe można ocenić jako przeciętne, średnio w jednej sali w roku szkolnym 1999/2000 uczyło się 29 uczniów, brak dużej sali gimnastycznej i zły stan boiska szkolnego stanowiły duży mankament szkoły. Liczne remonty powinny zostać przeprowadzone w całym budynku szkoły.

Szkoły ponadpodstawowe techniczne

W Wołowie funkcjonuje jeden Zespół Szkół - Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego kształcący kadrę techniczną dla przemysłu rolniczego z uwzględnieniem takiego kierunku jak agroturystyka i agrobiznes. W obrębie tej placówki działają szkoły dla młodzieży i dla dorosłych. Jednostki wchodzące w skład Zespołu Szkół z podziałem na szkoły dla młodzieży i dorosłych pokazuje tabela.

Tabela 9-3 Placówki wchodzące w skład Zespołu Szkół Rolniczych w Wołowie

Zespół Szkół- Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego	
Szkoła dla młodzieży	Szkoła dla dorosłych
Technikum Zawodowe-specjalność agrobiznes i agroturystyka	Zaoczne Technikum Rolnicze- specjalność uprawa roślin
Liceum Ekonomiczne-specjalność rachunkowość i rynek rolny	Wieczorowe Technikum Mechanizacji Rolnictwa-specjalność mechanizacja rolnictwa
Zasadnicza Szkoła Zawodowa 1	Policealne Studium Ekonomiczne-specjalność rachunkowość i rynek rolny

W roku szkolnym 1999/2000 najwięcej młodzieży kształciło się w zawodzie technik ekonomista, również wśród uczących się dorosłych zawody związane z rachunkowością cieszyły się największym powodzeniem.

Zasadnicze Szkoły Zawodowe

Tabela 9-4 Szkoły zawodowe w Wołowie.

Wyszczególnienie	ZSZ przy ul Kościuszki 27	ZSZ przy ul Spacerowej 1
Ilość uczniów w roku szkolnym 1999/2000	83	504
Liczba nauczycieli	622	25
Zawody nauczane w szkole	Mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych	Sprzedawca, mechanik samochodowy, lakiernik, blacharz, kucharz, piekarz, ciastkarz, stolarz, tapicer, fryzjer, kelner oraz innych.
Stan techniczny szkoły	Wymaga remontu	Bardzo dobry

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Wołowie.

¹ SZZ została szerzej omówiona w części dot. szkolnictwa zawodowego.

² Liczba nauczycieli została podana zbiorczo dla całego Zespołu Szkół Rolniczych w Wołowie. Nauczyciele ci uczą także w zasadniczej szkole zawodowej

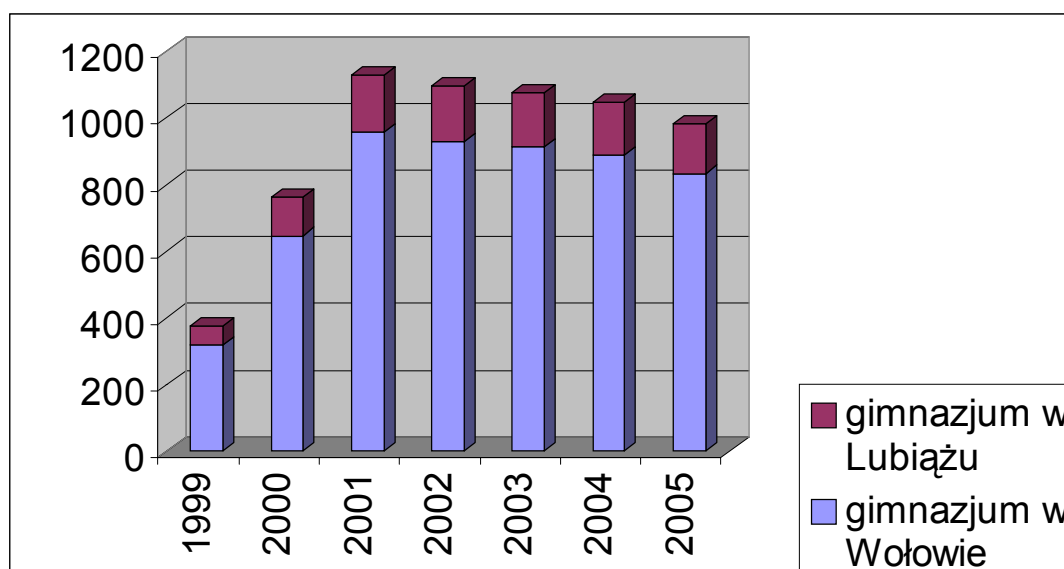
Gimnazjum

Dnia 1 września 1999r na terenie gminy i miasta Wołów zgodnie z założeniami reformy oświaty, uchwałą Rady Miejskiej zostały utworzone dwa gimnazja:

- Publiczne Gimnazjum w Wołowie przy ul Komuny Paryskiej 18.
- Publiczne Gimnazjum w Lubiążu przy ul Wojska Polskiego 3 A

Gimnazjum w Wołowie mieści się w budynku szkoły podstawowej nr 3, gdzie od września 1999 nie są już przyjmowane dzieci do szkoły podstawowej a budynek docelowo ma zostać przeznaczony na gimnazjum. Gimnazjum w Lubiążu znajduje się w tym samym budynku co szkoła podstawowa. W roku szkolnym 1999/2000 do gimnazjum uczęszczało 375 uczniów, z czego 319 osób do szkoły w Wołowie.

Rysunek 9-2 Przewidywana liczba uczniów w gimnazjach w mieście i gminie Wołów w latach 1999-2005.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UMiG w Wołowie.

Z roku na rok zwiększająca się liczba uczniów, spowoduje trudności lokalowe. Z tego względu brana jest pod uwagę konieczność stworzenia trzeciego gimnazjum, być może w specjalnie na ten cel zbudowanym budynku.³

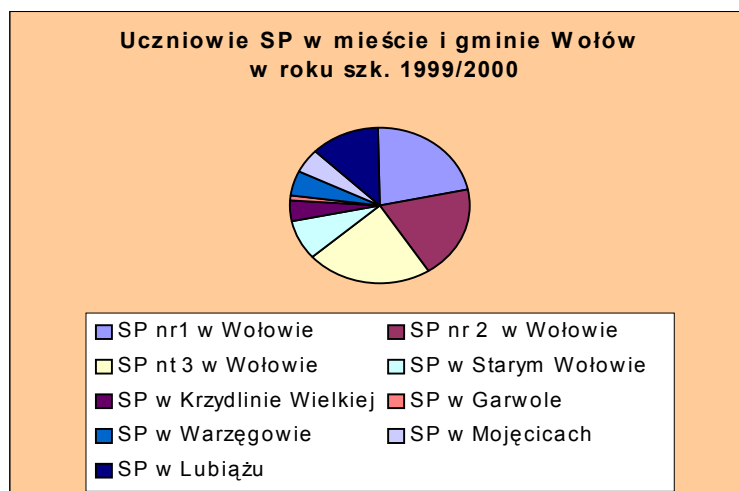
Szkolnictwo podstawowe

Na terenie miasta i gminy Wołów funkcjonuje 10 szkół podstawowych, w tym trzy w samym mieście.

W roku szkolnym 1999/00 do szkół tych uczęszczało 2827 uczniów, uczących się w 100 oddziałach. Poniższy wykres ukazuje liczbę uczniów uczęszczających do poszczególnych szkół podstawowych w mieście i gminie Wołów.

³ Wg. Studium uwarunkowań Wołowa, str. 38.

Rysunek 9-3 Uczniowie SP w mieście i gminie Wołów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UMiG w Wołowie.

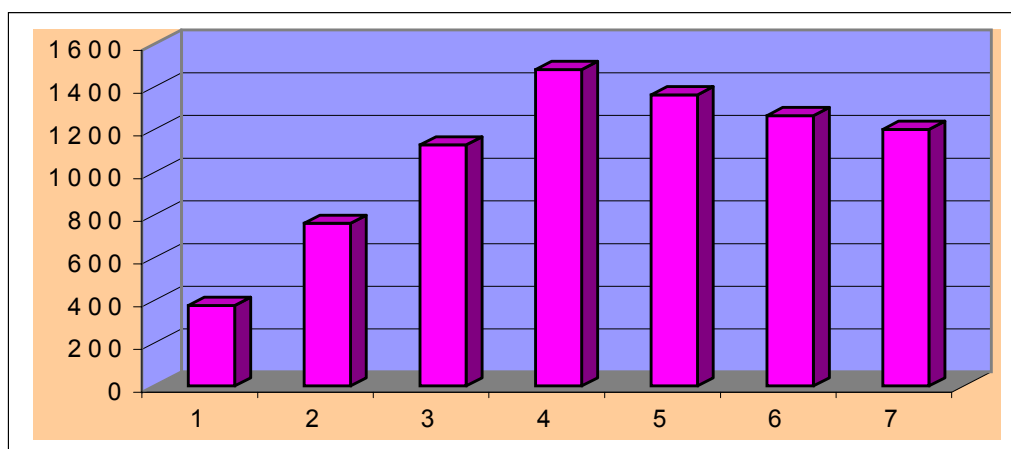
Wszystkie szkoły podstawowe o łącznej liczbie 145 sal lekcyjnych wymagają przeprowadzenia remontu lub drobnych napraw. Każda ze szkół ma salę gimnastyczną z wyjątkiem placówki w Krzydlinie Wielkiej.

W mieście i gminie w porównaniu do kraju (21,7) i regionu (21,2) wskaźnik ilości uczniów przypadających na jedną salę lekcyjną przedstawia się korzystnie.

W roku szkolnym 1999/00 w jednej sali lekcyjnej uczyło się średnio 19 uczniów (19,4).

Przeprowadzone symulacje dotyczące analizy liczby dzieci w szkołach podstawowych w latach 1999-2005 wskazują, że liczba uczniów będzie miała tendencję wzrostową poczynając od roku 2002, a w kolejnych trzech latach utrzyma się na tym samym poziomie. Sytuacja ta może spowodować trudności lokalowe.

Rysunek 9-4 Przewidywana liczba uczniów w szkołach podstawowych w mieście i gminie Wołów w latach 1999-2005.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UMiG w Wołowie.

Wychowanie przedszkolne

W mieście i gminie Wołów w zakresie wychowania przedszkolnego działają 4 przedszkola o łącznej liczbie 16 oddziałów (z czego 2 placówki w mieście Wołów, 1 placówka w Krzydlinie Wlk. i 1 w Lubiążu).

Oddziały „0”, do których uczęszczają dzieci 6-cio letnie funkcjonują przy siedmiu szkołach podstawowych. W roku szkolnym 1999/ 2000 uczyło się w nich 204 dzieci.

10. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

Opieka zdrowotna

Na terenie miasta i gminy Wołów zadania związane z opieką medyczną ludności są realizowane przez Zakład Opieki Zdrowotnej. Usługi medyczne dla ludności w ramach opieki zdrowotnej otwartej świadczą następujące placówki:

- Cztery punkty publicznej opieki zdrowotnej
- Dwa ośrodki zdrowia
- Dwie przychodnie w tym Przychodnię Rejonowo- Specjalistyczną
- Prywatne gabinety lekarskie i stomatologiczne

Poniższe zestawienie ukazuje obciążenie służby zdrowia w mieście i gminie Wołów na tle województwa i powiatu.

Tabela 10-1 Obciążenie służby zdrowia w mieście i gminie Wołów na tle otoczenia.

Lp.	Wyszczególnienie	Personel służby zdrowia			Liczba ludności przypadająca na jednego...		
		Lekarze medycyny	Stomatolodzy	pielęgniarki	Lekarza medycyny	Stomatologa	Pielęgniarkę
1							
2	Brzeg Dolny (w tym miasto)	38	6	116	448	2836	147
3	Gmina Wińsko	4	2	11	2306	1537	839
4	Gmina Wołów	71	10	326	330	234	72
5	Powiat Wołowski	113	18	453	439	2758	110

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 1998 i danych z UmiG

Przychodnia Rejonowo-Specjalistyczna

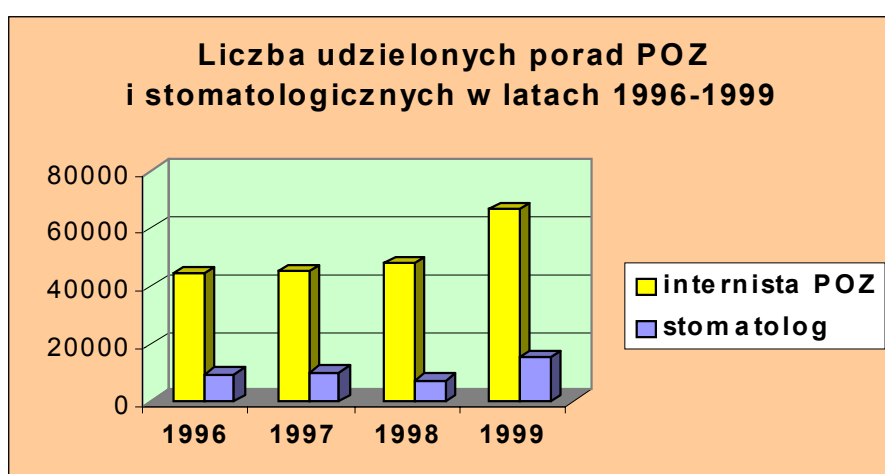
Przychodnia mieści się w Wołowie przy ul. Piłsudskiego 34. Przychodnia świadczy usługi medyczne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej dla zadeklarowanych pacjentów z terenu Powiatu Wołowskiego, przy czym najwięcej porad udzielanych jest dla mieszkańców gminy Wołów. W roku 1999 16 491 pacjentów zadeklarowało chęć korzystania z usług medycznych przychodni. W roku kolejnym do nowopowstałych Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej odeszło 3 030 osób.

Przychodnia świadczy również specjalistyczne usługi medyczne w zakresie reumatologii, ginekologii, chirurgii, dermatologii, okulistyki, laryngologii, otolaryngologii, neurologii, zdrowia psychicznego, protetyki, poradnictwa odwykowego, medycyny pracy, medycyny szkolnej, pulmonologii, gruźlicy i chorób płuc, a od marca 2001 r. także ortopedii.

Poradnie gruźlicy i chorób płuc oraz protetyka stomatologiczna są jedynymi na terenie całego powiatu. W przychodni działa ambulatorium zabiegowe oraz pracownia RTG.

Liczba udzielonych w 1999r porad wyniosła 119 882, przy czym najczęściej porad udzielono w ramach POZ i opieki stomatologicznej. W porównaniu z latami ubiegłymi liczba porad internistycznych i stomatologicznych wykazuje tendencję zwykłą.

Tabela 10-2 Porady w ramach POZ internistycznej i stomatologicznej w latach 1996-1999.

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Wołowie.

Szpital Rejonowy w Wołowie

Szpital Rejonowy mieści się przy ul. Inwalidów Wojennych 26 w Wołowie. Udzielane świadczenia zdrowotne z zakresu stacjonarnej opieki zdrowotnej udzielane są w pionie Oddziału Wewnętrznego, Oddziału Pediatryczno-Dziecięcego oraz Oddziału Chirurgicznego Ogólnego.

W roku 2000 szpital dysponuje 80 łózkami, w stosunku do roku ubiegłego ilość miejsc w szpitalu została zredukowana o 61.

Pacjenci Szpitala pochodzą głównie z miasta i gminy Wołów (70%), z gminy Wińsko (20%), gminy Brzeg Dolny (7%).

Apteki

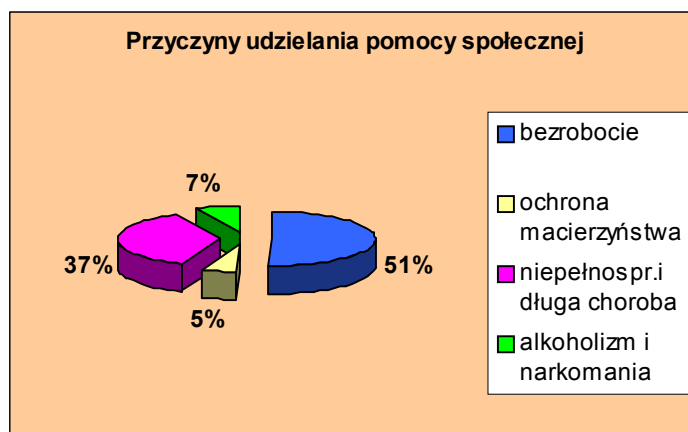
Na terenie miasta i gminy Wołów funkcjonują dwie prywatne apteki oraz jeden punkt apteczny

Opieka społeczna

Do działań opiekuńczych wchodzących w zakres kompetencji gminy należą:

- Zadania własne - o charakterze obligatoryjnym finansowane z budżetu gminy, wśród nich:
 - udzielanie zasiłków celowych stałych , świadczenia lekarskie, praca socjalna, udzielanie schronienia
- Zadania zlecone-fakultatywne, wśród nich:
 - prowadzenie domów opieki społecznej, ośrodków opiekuńczych, udzielanie zasiłków w postaci rzeczowej lub finansowej

Rysunek 10-1 Przyczyny udzielania pomocy społecznej rodzinom w mieście i gminie

Wołów (dane za I-VI 1999r.)

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie.

W roku 1999⁴ z różnych przyczyn pomocy udzielono 148 rodzinom, głównie wsparcia potrzebowwały rodziny posiadające dużą liczbę dzieci w wieku szkolnym .

Do najczęściej udzielanych form pomocy należało wypłacanie zasiłków okresowych i stałych.

⁴ Dane za pierwsze półrocze 1999.

11. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Kultura i instytucje kulturalne w Wołowie

Miasto Wołów stanowi centrum kultury dla swoich mieszkańców oraz całej gminy, to właśnie na jego terenie istnieją i działają instytucje kultury, które realizują zadania z zakresu lokalnej polityki kulturalnej, umożliwiając mieszkańcom możliwość kontaktów z różnymi dziedzinami sztuki.

Funkcjonujące w mieście instytucje kultury to :

- Wołowski Ośrodek Kultury z filią w Lubiążu (Dom Kultury w Lubiążu)
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Wołowie
- Kino

Na terenie gminy instytucje kultury reprezentowane są przez Dom Kultury w Lubiążu, biblioteki gminne w Mojęcicach, Lubiążu, Pełczynie i Starym Wołowie, świetlice wiejskie i kościoły

Działalność Wołowskiego Ośrodka Kultury

Wołowski Ośrodek Kultury mieści się przy ul. Sikorskiego 6 w Wołowie. Ośrodek Kultury prowadzi bogatą działalność kulturalną, adresowaną do różnych grup odbiorców: dzieci, młodzieży, ludzi starszych. Dla przedstawicieli każdej z tych grup adresowana jest inna oferta kulturalna.

Stan techniczny obiektu, w którym mieści się Wołowski Dom Kultury został oceniony jako zadawalający, wskazane byłoby jednak przeprowadzenie remontów dachu, podłóg i pomieszczeń biurowych .

Filia Wołowskiego Ośrodka Kultury – Dom Kultury w Lubiążu organizuje imprezy dla mieszkańców swojej miejscowości i okolicznych wiosek. W roku 1999 wraz z WOK-iem był współorganizatorem Dni Lubiąża.

Biblioteki

Na terenie miasta Wołów znajduje się Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna, która mieści się przy ul. Generała Sikorskiego 8. Placówka ta nadzoruje pracę czterech filii bibliotecznych znajdujących się w Mojęcicach, Pełczynie, Lubiążu i Starym Wołowie.

Sport i rekreacja w gminie Wołów.

Gmina dysponuje licznymi walorami turystyczno-wypoczynkowymi , jednak jej atuty dla potrzeb rekreacji i sportu takie jak: położenie, krajobraz i niewielka odległość od Wrocławia są wykorzystane tylko częściowo.

Walory Gminy to:

- Park Krajobrazowy Doliny Jezierzycy na terenie gmin Wołów i Wińsko

- Duża liczba zbiorników wodnych
- Tereny biwakowe
- Zabytki
- Szlak Cystersów (motorowy) z Trzebnicy do Lubiąża przez Bukowice (drogą wojewódzką nr 340)
- Szlak czerwony (pieszy) z Wołowa do Obornik Śląskich przez Godzięcin

Usługi sportu i rekreacji na terenie Gminy są reprezentowane przez następujące elementy infrastruktury:

- 3 parki do rekreacji w Wołowie - niezagospodarowane
- 23 boiska piłkarskie, przy czym 7 boisk wymaga kapitalnego remontu
- basen kąpielowy mieszczący się w Wołowie przy ul Panieńskiej 1- basen jest zamknięty od 1994 r i wymaga kapitalnego remontu
- kąpielisko strzeżone w Wołowie przy ul Panieńskiej 1
- 2 korty tenisowe w Wołowie

Infrastruktura na potrzeby turystyki i wypoczynku

Baza noclegowa dla potrzeb turystyki to 45 miejsc noclegowych z pełnym zapleczem socjalnym w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Wołowie przy ul Trzebnickiej 6. Oprócz tego w Wołowie przy ul Piłsudskiego 26 działa motel „Bis” dysponujący 10 miejscami noclegowymi. W Golinie koło Wołowa mieści się Ośrodek Wypoczynkowy Zakładu Karnego w Wołowie,. 200 miejsc, stan dobry.

Ze względu na brak dokładnych danych, nie jest możliwe określenie ile miejsc noclegowych udostępniają gospodarstwa rolne dla turystów. Jednak można zauważyć stopniowe zainteresowanie właścicieli gospodarstw rolnych agroturystyką.

Podsumowanie:

Dostępne materiały pozwalają na sformułowanie wstępnego podsumowania

- Główne zadania z zakresu upowszechniania kultury w Gminie realizowane są przez Wołowski Ośrodek Kultury, który wspierany przez Ośrodek Kultury w Lubiążu oferuje mieszkańcom różnorodną ofertę kulturalną.
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Wołowie spełnia swoje podstawowe zadanie polegające na udostępnianiu książek mieszkańcom.
- Położenie Gminy stwarza korzystne warunki do rozwoju turystyki weekendowej dla mieszkańców aglomeracji wrocławskiej
- Gmina posiada zasoby środowiska naturalnego i kulturowego, które mogą być wykorzystane dla potrzeb turystyki, wypoczynku a także coraz modniejszej agroturystyki.

12. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest jednym z najbardziej istotnych czynników decydujących o ocenie jakości życia mieszkańców. Jego zapewnienie leży w gestii służb Policji i Straży Pożarnej oraz, w przypadku zagrożenia powodziowego, w gestii Komitetu Przeciwpowodziowego.

Policja

Komenda Powiatowej Policji w Wołowie obejmuje swoim działaniem miasto i gminę Wołów, miasto i gminę Brzeg Dolny oraz gminę Wińsko. Podstawowym zadaniem Policji jest ograniczanie zagrożenia przestępczością i zapewnianie mieszkańcom powiatu bezpieczeństwa.

Według danych Starostwa Powiatowego w Wołowie struktura przestępczości w ostatnich latach nie uległa zmianie i odpowiada tendencjom ogólnopolskim. Zdecydowaną większość stanowią przestępstwa przeciwko mieniu prywatnemu, a w szczególności takie jak włamania do samochodów, piwnic, sklepów, szkół, kradzieże rowerów i kradzieże mieszkaniowe. Na terenie powiatu wołowskiego od 1995 r. następował spadek ilości zarejestrowanych przestępstw z 1184 w roku 1995 na 1127 w roku 1996, 884 w roku 1997. W roku 1998 zarejestrowanych zostało 829 przestępstw, a w roku 1999 tylko 818, co wskazuje na malejącą tendencję dynamiki przestępczości na terenie powiatu.

Ze względu na brak szczegółowych danych dotyczących gminy Wołów została przytoczona tabela przedstawiająca strukturę ogólnej wykrywalności przestępstw w powiecie w rozbiciu na składniki.

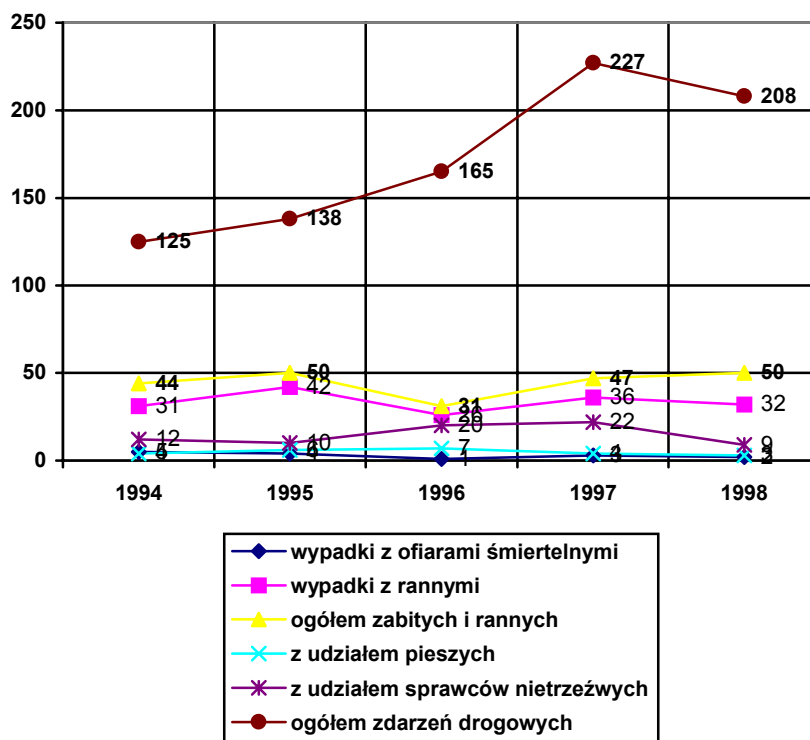
Tabela 12-1 Wskaźniki wykrywalności przestępstw w powiecie wołowskim w latach 1996-1999

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999
Wykrywalność ogólna	51,0	66,6	60	51,7
Wykrywalność przestępstw kryminalnych	48,3	62,4	53,1	45,7
Wykrywalność przestępstw gospodarczych	54,7	77,8	78,7	92,9
Wykrywalność przestępstw przeciwko mieniu	31,4	46,1	36,3	33,8
Wykrywalność przestępstw przeciwko rodzinie i op.	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Wołowie

Rysunek 12-1

Zagrożenie bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym w gminie Wołów w latach 1994 - 1998

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Wołowie

Największą ilość kolizji zanotowano w mieście Wołowie na skrzyżowaniu ulicy Korzeniowskiego z Pomorską i na ulicy Ścinawskiej oraz na dwóch najważniejszych drogach w powiecie, to jest na drodze W338 (Wińsko-Wołów) i na drodze W340.

Przyczynami przedstawionych zdarzeń były 1999 najczęściej: niedostosowanie prędkości do warunków, nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu oraz nieprawidłowe wyprzedzanie, wymijanie lub omijanie.

Straż Pożarna

Na terenie miasta Wołów ma swoją siedzibę Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej (PSP), w skład której wchodzi Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP w Wołowie współpracująca z Jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej włączonymi do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w Wińsku i Smogorzowie Wielkim (gm.Wołów), oraz z Jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej nie włączonymi do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w Brzegu Dolnym, Lubiążu (gm.Wołów) oraz w miejscowościach Budków, Krzelów, Konary, Orzeszków, Turzany, Stary Wołów (gm.Wołów), Dębno (gm.Wołów), Krzydłina Wielka (gm.Wołów), Krzydłina Mała (gm.Wołów), Pełczyn (gm.Wołów) i Tarchalice (gm.Wołów).

Według zatwierdzonego „Regulaminu Organizacyjnego” Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Wołowie liczba etatów wynosi 47,5.

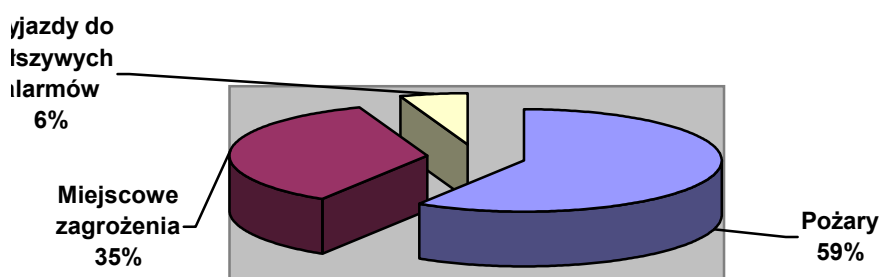
Analiza zarejestrowanej działalności Straży Pożarnej wykazuje, iż liczbę pożarów i miejscowych zagrożeń charakteryzuje nieznaczna tendencja wzrostowa. Na znaczący wzrost liczby miejscowych zagrożeń w roku 1997 wpłynęły przede wszystkim interwencje związane z powodzią w lipcu 1997r. Statystykę działalności Straży Pożarnej przedstawiono w tabeli i na wykresie.

Tabela 12-2 Liczba zdarzeń na terenie powiatu wołowskiego w latach 1996 - 1999

	Gmina Brzeg Dolny				Gmina Wińsko				Gmina Wołów				Ogółem			
	1996	1997	1998	1999	1996	1997	1998	1999	1996	1997	1998	1999	1996	1997	1998	1999
Pożary	44	52	61	82	42	70	45	54	104	120	104	128	190	242	210	264
Miejsc. zagrożenia	14	63	11	23	11	67	11	20	51	186	54	77	76	316	76	120
Fałszywe alarmy	8	5	3	11	3	1	5	0	11	13	5	12	22	19	13	23

Źródło: Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Wołowie, Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Trzebnicy

Struktura działalności Straży Pożarnej na terenie gminy Wołów w roku 1999

Rysunek 12-2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy powiatowej Straży Pożarnej w Wołowie

Tabela 12-3 Liczba ratowników biorących udział w akcjach ratowniczych gmina Wołów

Lp.	Wyszczególnienie	1996	1997	1998
1.	Požary	740	700	704
2.	Miejscowe zagrożenia	185	636	232

Źródło: Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Trzebnicy

Tabela 12-4 Wypadki z ludźmi w czasie akcji ratowniczych gmina Wołów

Lp.	Wyszczególnienie	1996	1997	1998
1	Ofiary śmiertelne:	11	0	0
	- w tym ratownicy	0	0	0
2	Ranni i poparzeni:	5	15	4
	- w tym ratownicy	1	0	0
3	W tym przy pożarach	1	0	0
	ofiary śmiertelne			
	w tym ratownicy			
	ranni i poparzeni	1		
	w tym ratownicy	1		

Źródło: Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Trzebnicy

13. ANALIZA BUDŻETU

Dochody

W latach 1996—2000 poziom dochodów ogółem gminy Wołów ulegał znacznym wahaniom. W latach 1996—1998 dochody ogółem wzrastały. W 1999 zanotowano spadek dochodów ogółem w porównaniu z rokiem poprzednim, tendencja ta utrzymała się w roku 2000. W 1996 roku dochody ogółem wyniosły 14 mln 93 tys. zł, w 1998 były o ponad 80% wyższe (25 mln 768 tys. zł). W 1999 roku dochody ogółem gminy Wołów spadły w stosunku do roku poprzedniego o około 10%. W 2000 roku dochody ogółem wyniosły 22 mln 720 tys. zł (spadek, w stosunku do roku poprzedniego o 2%). Plan budżetu na rok 2001 zakłada dochody ogółem w wysokości 22 mln 708 tys. zł.

Analizując poziom i strukturę dochodów gminy Wołów należy zaznaczyć konsekwencje jakie dla budżetu gminy miała powódź z lipca 1997 roku. Gmina Wołów znalazła się na wykazie gmin szczególnie dotkniętych powodzią—związku z pilną potrzebą usunięcia jej skutków gmina w latach 1997 – 1999 otrzymała środki w postaci dotacji celowych (z budżetu państwa i funduszy celowych) i dofinansowania ze źródeł pozabudżetowych. Przepływ tych środków przez budżet gminy spowodował zaburzenia które przy analizie budżetu trzeba wziąć pod uwagę. W roku 1997 z budżetu państwa otrzymano 1 mln 487 tys. zł a z funduszy celowych i źródeł pozabudżetowych 1 mln 192 tys. zł. W roku następnym środki te były jeszcze większe: dotacje z budżetu państwa wyniosły 1 mln 457 tys. zł a środki z funduszy celowych i źródeł pozabudżetowych aż 2 mln 887 tys. zł. (co razem stanowiło około 17% całkowitych dochodów jakie gmina uzyskała w tym roku). W 1999 roku gmina otrzymała środki powodziowe w postaci dotacji celowych z budżetu państwa, które wyniosły 1 mln 227 tys. zł.

W latach 1996 –1998 wzrastały dochody własne. W 1999 roku wyniosły one 11 mln 495 tys. zł a w 2000 – 10 mln 280 tys. zł (poziom porównywalny z poziomem 1997 roku). Dochody z tytułu podatków i opłat lokalnych w latach 1996 – 2000 wzrosły o prawie 40%, natomiast dochody z tytułu udziałów gminy w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa o 22%. Plan dochodów własnych na rok 2001 wynosi ponad 11,5 mln. zł.

Dochody z tytułu dotacji celowych i dofinansowania ze źródeł pozabudżetowych wzrastały w latach 1996 – 1998 (z 1 mln 796 tys. zł w 1996 roku do 8 mln 121 tys. zł w 1998 roku). W 1999 roku dochody z tego tytułu spadły w porównaniu z rokiem poprzednim prawie o połowę, w roku 2000 nastąpił ich dalszy spadek. Plan budżetu na rok 2001 zakłada dochody z tego tytułu na poziomie 1 mln 780 tys. zł.

Subwencja z budżetu państwa wzrastała w całym analizowanym okresie. Budżet gminy na rok bieżący zakłada, że subwencja wyniesie 9 mln 399 tys. zł co, w stosunku do wielkości z roku 1996 (4 mln 290 tys. zł), oznacza wzrost ponad dwukrotny (o 119%).

Tabela 13-. Struktura dochodów budżetu miasta i gminy Wołów latach 1996—2001(w tys. zł)

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Dochody ogółem (I + II + III)	14 093,0	21 276,6	25 767,7	23 183,8	22 720,3	22 708,2
I Dochody własne, z tego:	8 006,7	10 602,3	11 775,5	11 495,3	10 279,9	11 529,5
Podatki i opłaty lokalne ^a , z tego:	3 397,3	3 593,6	4 006,1	4 402,1	4 683,3	5 329,0
Podatek rolny	536,8	487,6	522,8	564,1	496,4	653,0
Podatek od nieruchomości	1 717,0	1 888,8	2 284,6	2 423,0	2 541,6	3 800,0
Oplata skarbową i podatek od czynności cywilnoprawnych ^b	365,5	365,7	470,4	566,3	548,3	476,4
Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa	3 329,3	4 031,8	4 688,7	4 915,5	4 073,4	3 908,6
Wpływy ze sprzedaży mienia, składników majątkowych i sprzedaży wyrobów	1 005,6	2 291,8	2 107,3	1 663,8	881,1	1 100,0^c
II Dotacje celowe i środki pozabudżetowe, z tego:	1 795,5	5 484,0	8 121,2	4 526,5	3 529,0	1 779,6
Dotacje na zadania własne	675,8	1 696,6	2 422,7	2 067,8	1 048,5	140,2
Dotacje na zadania zlecone i powierzone ^d	1 101,2	1 856,9	1 907,9	1 637,9	1 957,3	1 617,5
Dotacje z funduszy celowych i dofinansowanie ze źródeł pozabudżetowych	18,6	1 930,5	3 790,6	820,8	523,2	38,1
III Subwencja ogólna	4 290,8	5 190,2	5 871,0	7 161,9	8 911,4	9 399,1

* Plan budżetu na 2001 rok, (stan 31 maj 2001).

^a Dochody z podatków: rolnego, od nieruchomości, leśnego, od środków transportu, od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, a także dochody z opłat: lokalnych, skarbowej i eksploatacyjnej.

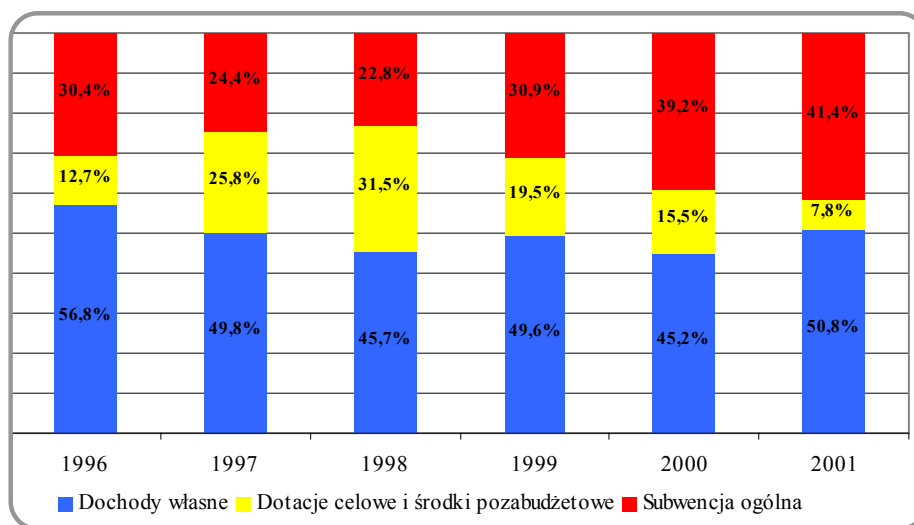
^b Podatek od czynności cywilnoprawnych – od 2001 roku.

^c Wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności nieruchomości.

^d Dotacje na zadania z zakresy administracji rządowej, dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego.

Budżet gminy Wołów charakteryzuje dość wysoki udział dochodów własnych w strukturze dochodów ogółem. Pomimo tego, że udział ten został zmniejszony w wyniku sytuacji nietypowej jaką była powódź i związane z nią środki, które gmina otrzymała (lata 1997-1999) w analizowanym okresie nie spadł on nigdy poniżej 45% dochodów ogółem budżetu. W 1996 roku dochody własne stanowiły prawie 57% dochodów ogółem a roku 1997 i w roku 1999 prawie 50% dochodów ogółem. W 2000 dochody własne stanowiły 45% dochodów ogółem (poziom o prawie 10 punktów procentowych niższy niż przeciętny poziom dla gmin dolnośląskich). Plan budżetu gminy Wołów na 2001 rok zakłada, że dochody własne stanowiąc będą prawie 51% dochodów ogółem.

Wykres 13-. Struktura dochodów budżetu miasta i gminy Wołów w latach 1996—2001 (w %)

Dochody własne stanowią główne źródło finansowania komunalnych inwestycji infrastrukturalnych przez co stają się motorem rozwoju lokalnego. Znaczny udział dochodów własnych w dochodach ogółem warunkuje możliwość zachowania niezależności finansowej władz samorządowych gminy, co tym samym stwarza warunki do formułowania i realizacji autonomicznej strategii rozwoju. Z drugiej strony ingerencja sektora rządowego (której wyrazem są przelewy redystrybucyjne z budżetu państwa: dotacje celowe i subwencje ogólne) nie pozostaje niezauważalna, co wpływa na ograniczenie możliwości nieskrępowanego wyboru kierunków rozwoju gminy Wołów.

Udział dochodów z tytułu subwencji z budżetu państwa w dochodach ogółem gminy Wołów w 1996 roku wyniósł prawie 30 %. W kolejnych dwóch latach spadał – w 1997 roku wyniósł niecałe 25% a w 1998 roku niecałe 23%. W kolejnym roku udział ten ponownie przekroczył poziom 30%. W 2000 roku udział ten wyniósł prawie 40% – zdecydowanie, bo o prawie 11 punktów procentowych więcej niż przeciętnie dla gmin dolnośląskich w tym roku. W budżecie na rok bieżący subwencja stanowi już prawie 42% dochodów ogółem..

Udział dochodów z tytułu dotacji celowych i dofinansowania ze źródeł pozabudżetowych w dochodach ogółem w latach 1996 – 1998 wzrastał. W 1996 wyniósł on nieco mniej niż 13%. W dwóch kolejnych latach wyniósł 26% i 32% (w związku z usuwaniem skutków powodzi, o czym była już mowa powyżej). Jednak w 1999 wyniósł niecałe 20%, w 2000 – prawie 16% (przeciętny wskaźnik dla gmin dolnośląskich w 2000 roku wynosi 16,7%). Plan budżetu na rok bieżący zakłada że udział ten wynosić będzie około 8%

Wydatki

Wydatki ogółem gminy Wołów w 1997 roku wzrosły, w porównaniu z rokiem poprzednim o ponad 50% i wyniosły 21 mln 800 tys. zł. W roku kolejnym nastąpił wzrost wydatków ogółem w porównaniu z rokiem poprzednim o 20% (do poziomu prawie 26 mln zł). W latach kolejnych wydatki ogółem spadały. W planie budżetu na 2001 rok założono wydatki w wysokości 23 mln 935 tys. zł – niewiele więcej niż w 1997 roku.

W latach 1996 – 1998 następował wzrost wydatków majątkowych. W 1999 roku ich poziom, w porównaniu z rokiem poprzednim spadł o około 45%, w 2000 roku – o kolejne 35%. Plan na rok bieżący zakłada wydatki majątkowe w wysokości 2 mln 736 tys. zł.

Tabela 13-. Struktura wydatków budżetu miasta i gminy Wołów w latach 1996—2001(w tys. zł)

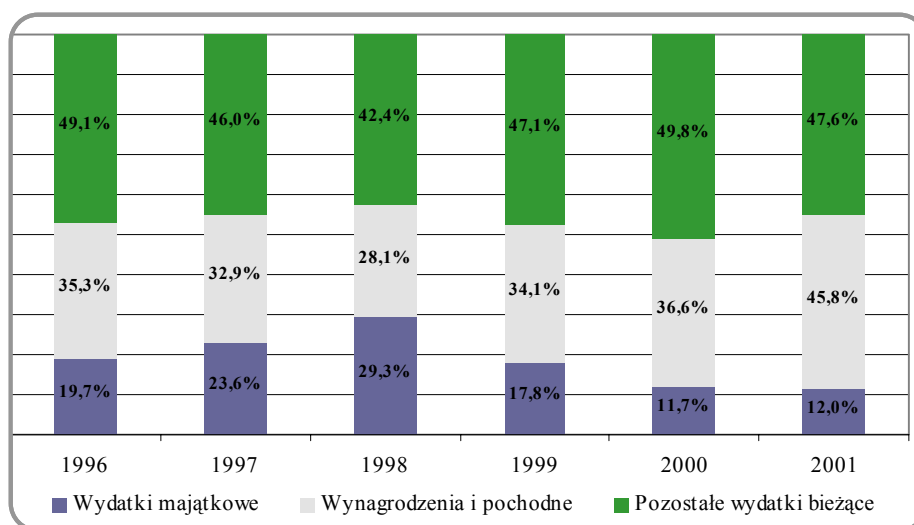
Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999	2000	2001 *
1	2	3	4	5	6	7
Wydatki ogółem (I + II)	14 671,0	21 800,2	25 728,5	22 946,2	22 283,2	23 935,1
I Wydatki majątkowe, w tym::	2 775,5	5 013,4	7 562,3	4 127,9	2 660,1	2 736,0
Wydatki inwestycyjne	2 775,5	5 013,4	7 562,3	4 127,9	2 659,1	2 736,0
Pozostałe wydatki majątkowe	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0
II Wydatki bieżące, w tym:	11 895,5	16 786,8	18 166,2	18 818,3	19 623,1	21 199,1
Wynagrodzenia i pochodne	4 977,8	6 999,7	7 245,1	7 906,2	8 307,5	10 390,1
Pozostałe wydatki bieżące	6 917,7	9 787,1	10 921,1	10 912,1	11 315,6	10 809,0

* Plan budżetu na 2001 rok, (stan 31 maj 2001).

Analiza struktury wydatków budżetowych gminy Wołów w latach 1996-2000 wykazuje, że udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem ulegał wahaniom. W latach 1996-1998 wykazywał tendencję wzrostową (udział ten wzrósł z 18,9% w roku 1996 do prawie 30% w roku 1998). W 1999 roku udział ten wyniósł 18% a w 2000 – 12% dochodów ogółem (przeciętnie w gmin dolnośląskich udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 23%). W budżecie na rok 2001 wydatki majątkowe stanowią 12% wydatków ogółem

Wydatki na wynagrodzenia i pochodne w budżecie gminy Wołów wzrosły w analizowanym okresie zarówno w wielkościach bezwzględnych jak i w stosunku do wydatków ogółem. W 1996 roku wydatki te wyniosły 4 mln 978 tys. zł (co stanowiło 34% wydatków ogółem). W 2000 roku wydatki na wynagrodzenia i pochodne wyniosły 8 mln 308 tys. zł (ponad 37% wydatków ogółem w tym roku – przeciętnie w gmin dolnośląskich udział tych wydatków w wydatkach ogółem wyniósł 31,8%). W budżecie na rok 2001 wydatki na wynagrodzenia i pochodne wynoszą 10 mln 390 tys. zł – co stanowi prawie 46% planowanych wydatków w tym roku.

Wykres 13-. Struktura wydatków budżetu miasta i gminy Wołów w latach 1996—2001 (w %)

Wynik finansowy i zobowiązania

Budżet gminy Wołów w latach 1996 i 1997 wykazywał deficyt. W 1996 roku deficyt budżetu wyniósł 578 tys. zł - nieco ponad 4% dochodów ogółem jakie gmina uzyskała w 1996 roku. W 1997 roku deficyt wyniósł 524 tys. zł (relacja deficytu budżetu do dochodów w granicach 2,5%). W 2000 roku budżet zamknął się nadwyżką w wysokości 437 tys. zł

Źródłem finansowania deficytu budżetu gminy Wołów w analizowany okresie były głównie środki zwrotne w postaci kredytów i pożyczek. Gmina Wołów korzystała kilkakrotnie z pożyczek preferencyjnych udzielanych przez WFOŚiGW a także z kredytów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej. Koszt pozyskania tych środków jest znacznie niższy niż tych, oferowanych na wolnym rynku.

Na koniec 2000 roku zobowiązania gminy Wołów wyniosły 859 tys. zł. Całość tej kwoty stanowią zobowiązania z tytułu pożyczek i kredytów. Kwota długu gminy Wołów na koniec 2000 roku w stosunku do dochodów tego roku daje relację w wysokości niecałych 4%. Relację tą należy uznać za niską, biorąc pod uwagę ustawowe ograniczenie wynoszące 60%.

Wnioski

Powyższe ustalenia dotyczące gospodarki finansowej gminy Wołów w okresie ostatnich sześciu lat pozwala na sformułowanie kilku generalnych wniosków. Stosunkowo wysoki udział w strukturze budżetu gminy Wołów dochodów własnych a także dość znaczny udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wskazuje na aktywność władz samorządowych. Postępujące procesy decentralizacji sektora finansów publicznych wskazują na pilną potrzebę podejmowania przez władze samorządowe gminy działań polegających, między innymi, na wprowadzeniu elementów strategicznego zarządzania gminą poprzez uwzględnianie w pracach nad projektem uchwały budżetowej gminy perspektywy średnio- i

długookresowej, umożliwiając przez to bardziej efektywne zarządzanie posiadanymi zasobami i środkami publicznymi. Strumienie środków publicznych wydatkowanych z budżetu gminy powinny być skoncentrowane na wybranych celach strategicznych co uzasadnione jest dodatkowo powszechnym niedostatkiem środków publicznych. Jednym z podstawowych działań władz samorządowych gminy powinno być dążenie do koncentracji tych środków na wyselekcjonowanych, strategicznych celach rozwoju gminy. Władze samorządowe zwracać uwagę na możliwości uzupełniania źródeł finansowania określonych celów strategicznych rozwoju gminy środkami publicznymi gromadzonymi i pozostającymi w dyspozycji rządowego sektora publicznego. Środki te ujęte są w państwowych funduszach celowych (Fundusz Pracy, PFRON, NFOŚiGW) oraz agencjach rządowych (np.: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa). Warto też zwrócić uwagę na możliwości pozyskania środków finansowych pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi (fundusze PHARE-2, ISPA, SAPARD). Gmina Wołów w ostatnich latach korzystała głównie ze środków zwrotnych udostępnianych na preferencyjnych warunkach, co świadczy o dbałości władz samorządowych o procesy zarządzania długiem gminy. Warto zaznaczyć, że poziom wydatków inwestycyjnych gminy Wołów wskazuje na duże potencjalne możliwości uzyskiwania środków z tych źródeł (często warunkiem ich uzyskania jest odpowiednio wysoki poziom zaangażowania środków własnych).

ANALIZA SWOT, WIZJA ORAZ CELE STRATEGICZNE

1. ANALIZA SWOT

Mocne strony

- położenie geograficzne – bliskość Wrocławia
- walory przyrodnicze + klimat korzystny dla działalności rolniczej
- zabytki kultury materialnej
- cyfrowe centrale telefoniczne
- duża podaż nieruchomości pod inwestycje i ich atrakcyjna cena (w tym grunty)
- inwestycje zagraniczne
- oczyszczalnia ścieków
- wysoka wykrywalność i niska liczba przestępstw ogółem
- turystyczna baza noclegowa oraz wytyczone i istniejące szlaki piesze
- szeroki zakres specjalistycznych usług medycznych (14 poradni + RTG)
- dostępność do usług bankowych
- rezerwa ziemi w AWRSP
- prasa lokalna (3 tytuły)

Słabe strony

- infrastruktura dla osób niepełnosprawnych
- poziom usług medycznych
- infrastruktura turystyczna
- przetwórstwo rolno-spożywcze
- baza lokalowa oraz wyposażenie techniczne placówek edukacyjnych
- infrastruktura rekreacyjno - sportowa
- baza lokalowa pomocy społecznej
- oferta kulturalna dla wsi
- położenie względem głównych szlaków komunikacyjnych
- wykształcenie mieszkańców
- bonitacja gleb
- sieć drogowa
- świadomość ekologiczna mieszkańców
- rozdrobnienie gospodarstw rolnych
- brak uzbrojenia terenu pod inwestycje
- odpływ wykwalifikowanej siły roboczej
- brak kanalizacji na terenach wiejskich
- zły stan dróg
- infrastruktura obsługi turystycznej
- brak segregacji odpadów

Szanse

- inwestycje (niezgodliwe dla środowiska)
- realizacja Programu dla Odry 2006
- położenie w pobliżu Wrocławia
- rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
- napływ kapitału międzynarodowego
- rozwój leśnictwa i przemysłu drzewnego
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego
- rozwój turystyki i agroturystyki
- migracja ludności z dużych miast na obszary pozamiejskie
- rozwój internetu
- integracja z Unią Europejską

Zagrożenia

- polityka państwa w zakresie rolnictwa
- odpływ wykwalifikowanej siły roboczej
- wzrost bezrobocia i ubóstwa
- rozwój patologii społecznych i wzrost przestępczości
- ujemny przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa
- niska świadomość dot. integracji z Unią Europejską
- zanieczyszczenie środowiska
- powódź
- system finansowania usług medycznych

WIZJA:

**WOŁÓW –GMINA NOWOCZESNA I PRZYJAZNA DLA
PRZEDSIĘBIORCZYCH.**

**GMINA ATRAKCYJNA TURYSTYCZNIE I KULTUROWO, O
CZYSTYM ŚRODOWISKU NATURALNYM,
ZAPEWNIAJĄCA SWOIM MIESZKAŃCOM WYSOKI
STANDARD ŻYCIA.**

PROPOZYCJE CELÓW STRATEGICZNYCH

- 1. Wysoki standard życia mieszkańców**
- 2. Nowoczesna gospodarka i rozwinięta turystyka**
- 3. Gmina Wołów kulturalnym sercem powiatu**

1. WYSOKI STANDARD ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

- 1.1 Nowoczesna infrastruktura techniczna**
- 1.2 Oferta edukacyjna dostosowana do rynku pracy**
- 1.3 Wysoki poziom usług medycznych**
- 1.4 Czyste środowisko naturalne**
- 1.5 Opieka społeczna dla potrzebujących**
- 1.6 Bezpieczeństwo mieszkańców**

2. NOWOCZESNA GOSPODARKA I ROZWINIĘTA TURYSTYKA

- 2.1 Korelacja budowy infrastruktury technicznej z rozwojem przedsiębiorczości**
- 2.2 Dziedzictwo kulturowe i walory przyrodnicze podstawą rozwoju turystyki**
- 2.3 Dywersyfikacja funkcji obszarów wiejskich**
- 2.4 Nowoczesny sektor małych i średnich przedsiębiorstw**
- 2.5 Wizerunek gminy o dynamicznej gospodarce i atrakcyjnej turystycznie**

3 GMINA WOŁÓW KULTURALNYM SERCEM POWIATU

3.1 Rewitalizacja zabytków kultury materialnej

3.2 Nowoczesna baza placówek kultury

3.3 Oferta kulturalna i zaangażowanie mieszkańców w rozwój kultury

PROPOZYCJE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Program: 1 Poprawa infrastruktury dróg							
Realizowane strategiczne	cele	Wysoki standard życia mieszkańców Nowoczesna gospodarka i rozwinięta turystyka					
Realizowane powiatu	cele	Mała i średnia przedsiębiorczość – lokomotywą rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy; Powiat wołowski – atrakcyjny dla mieszkańców					
Realizowane województwa	cele	Integracja Dolnośląska, Innowacyjna gospodarka					
Efekt programu		Podniesienie standardu życia mieszkańców, poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Wyeliminowanie trudności komunikacyjnych pomiędzy sąsiednimi gminami i powiatami. Zwiększenie przepustowości transportu kołowego, podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.					
Podmioty realizujące							
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne	
•	⊕	•	•		•		
Potencjalne źródła finansowania							
gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe	Fundusze UE	
•	⊕	•	•	•	Fundusze Ochrony Środowiska	SAPARD	•
					PFRON	ISPA	
					FOGR	PHARE	•
					inne	Inne	
Proponowane projekty		Modernizacja drogi powiatowej nr 47 501 Modernizacja drogi powiatowej nr 47740 Wołów – Brzeg Dolny Modernizacja drogi powiatowej nr 47736 na odcinku od miejscowości Stęszów do drogi nr 47511 Przebudowa drogi krajowej 338 między mostem w Lubiążu a Wołowem z wykorzystaniem nasypu kolejowego Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 339 Remont placu Sobieskiego w Wołowie Remont ul. Rzemieśniczej w Wołowie Budowa i rozbudowa parkingów w Wołowie Budowa parkingu w Lubiążu					

 Budowa obwodnicy dla miasta Wołów

Legenda: ⊕ - podmiot wiodący; • - podmiot biorący udział

PROJEKTY DO PROGRAMU. 1												
Projekt 1.1				Opis								
Modernizacja drogi powiatowej nr 47 501				Wymiana nawierzchni i oświetlenia na odcinku przebiegającym w granicach gminy								
Podmioty realizujące												
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne						
•	⊕	•			•							
Potencjalne źródła finansowania												
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE					
					•	⊕	•	•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	•
									PFRON		ISPA	
									FOGR		PHARE	
									Inne		Inne	

Projekt 1.2				Opis								
Modernizacja drogi powiatowej nr 47740 Wołów – Brzeg Dolny				Wymiana nawierzchni i oświetlenia. Poprawa stanu technicznego i parametrów technicznych (łuki, itd.)								
Podmioty realizujące												
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne						
•	⊕	•			•							
Potencjalne źródła finansowania												
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE					
					•	⊕	•	•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	•
									PFRON		ISPA	
									FOGR		PHARE	
									Inne		Inne	

Projekt 1.3				Opis				
Modernizacja drogi krajowej 338 między mostem w Lubiążu a Wołowem z wykorzystaniem nasypu kolejowego				Wymiana nawierzchni i oświetlenia oraz budowa nowego fragmentu drogi z wykorzystaniem położonego poza miejscowościami torowiska. Budowa obejścia w Bożeniu, w Lubiążu, Mojęcicach i Ratajach-Zagórzycach.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
•	⊕	•	•		•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•	⊕	•	•	•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	

Projekt 1.4				Opis				
Remont placu Sobieskiego w Wołowie				Wymiana nawierzchni i oświetlenia, odwodnienie.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕					•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•			•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•

					Inne		Inne	
--	--	--	--	--	------	--	------	--

Projekt 1.5				Opis				
Remont ul. Rzemieślniczej w Wołowie				Wymiana nawierzchni i oświetlenia, odwodnienie.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕					•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•			•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Inne		Inne	

Projekt 1.6					Opis			
Budowa i rozbudowa parkingów w Wołowie					Rozbudowa i modernizacja istniejącego parkingu w Wołowie w celu odciążenia Starego Miasta oraz budowa nowych miejsc parkingowych (zatoki przy drogach)			
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•	•		•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Inne		Inne	

Wykres 1

Projekt 1.7					Opis			
Budowa parkingu w Lubiążu					Budowa parkingu w Lubiążu w strefie zespołu pałacowego. Uzupełnienie infrastruktury rekreacyjno-turystycznej			
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•	•		•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	•
					PFRON		ISPA	

					FOGR		PHARE	•
					Inne		Inne	

Projekt 1.8					Opis			
Budowa obwodnicy dla miasta Wołów					Skierowanie ruchu transportowego oraz transportu TŚP poza teren miasta, zwiększenie przepustowości w ruchu kołowym			
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•						
Źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•	•			Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Inne		Inne	

Program 2: Poprawa infrastruktury kanalizacyjno - ściekowej								
Realizowane cele strategiczne		Wysoki standard życia mieszkańców Nowoczesna gospodarka i rozwinięta turystyka						
Realizowane cele powiatu		Mała i średnia przedsiębiorczość – lokomotywą rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy; Powiat wołowski – atrakcyjny dla mieszkańców						
Realizowane województwa cele		Renesans cywilizacyjny, Innowacyjna gospodarka						
Efekt programu		Oczyszczanie wszystkich nieczystości powstających na terenie gminy. Uporządkowanie gospodarki ściekowej. Ochrona środowiska naturalnego przed degradacją spowodowaną odprowadzaniem nieczyszczonych ścieków. (realizacja programu związku gmin Bychowo)						
Podmioty realizujące								
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne		
⊕	•	•	•	•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
Gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe		Fundusze UE	
⊕	•	•	•	•	Fundusze Ochrony Środowiska	•	SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					inne		Inne	
		Rozbudowa komunalnej oczyszczalni ścieków						
		Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków						
		Rozbudowa i modernizacja kanalizacji						

Legenda:

⊕ - podmiot wiodący

• - podmiot biorący udział

PROJEKTY DO PROGRAMU. 2								
Projekt 2.1				Opis				
Rozbudowa komunalnej oczyszczalni ścieków				Rozbudowa i modernizacja komunalnej oczyszczalni ścieków zgodnie ze standardami europejskimi. Poprawa stanu środowiska naturalnego				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•	•	•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
					Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	•
⊕	•	•	•	•	PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Inne		Inne	

Projekt 2.2				Opis				
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków				Celem projektu jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach, które nie będą skanalizowane ze względu na nieopłacalność przedsięwzięcia				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕		•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
					Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	•
⊕		•		•	PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•

					Inne		BŚ - PAOW	•
--	--	--	--	--	------	--	-----------	---

Projekt 2.3				Opis				
Rozbudowa i modernizacja kanalizacji				Celem projektu jest rozbudowa i modernizacja istniejącego systemu kanalizacyjnego. Realizacja projektu pozwoli na efektywną ochronę środowiska naturalnego.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe		mieszkańcy	inne	
⊕		•		•		•		
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•			•	Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Inne		BŚ - PAOW	•

Program: Rewitalizacja zabytków kultury materialnej 3								
Realizowane cele strategiczne		Gmina Wołów kulturalnym sercem powiatu; Atrakcyjna gospodarka ukierunkowana na nowoczesne technologie i turystykę						
Realizowane cele powiatu		Mała i średnia przedsiębiorczość – lokomotywą rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy ; Powiat wołowski – atrakcyjny dla mieszkańców						
Realizowane cele województwa		Integracja Dolnośląska						
Efekt programu		Renowacja obiektów historycznych na terenie gminy, podniesienie atrakcyjności gminy i powiatu pod względem turystycznym						
Podmioty realizujące								
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne		
⊕	•	•	•	•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe		Fundusze UE	
•	•	⊕	•	•	Fundusze Ochrony Środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Fundusz Rozwoju Kultury	•	Inne	
Proponowane projekty		Renowacja zespołu pałacowego w Lubiążu						
		Renowacja zespołu klasztorowego w Lubiążu						
		Odbudowa i uruchomienie skansenu „Muzeum wsi dolnośląskiej”						

Legenda:

⊕ - podmiot wiodący

• - podmiot biorący udział

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 3.1				Opis				
Renowacja zespołu pałacowego w Lubiążu				Remont budynku pałacowego w zespole obiektów pocysterskich w Lubiążu i przystosowanie go do pełnienia funkcji Muzeum Sztuki Śląskiej				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•	•	•				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•	•	⊕	•	•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Fundusz Rozwoju Kultury	•	Inne	

Projekt 3.2				Opis				
Renowacja zespołu klasztornego w Lubiążu				Prace konserwatorskie w refektarzu budynku klasztornego w Lubiążu				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•	•	•				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•	•	⊕	•	•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•

					Fundusz Rozwoju Kultury	•	Inne	
--	--	--	--	--	-------------------------	---	------	--

Projekt 3.3				Opis				
Odbudowa i uruchomienie „Muzeum wsi dolnośląskiej”				Obiekt wymaga odbudowy i konserwacji, a następnie uruchomienia i udostępnienia publicznego, a w drugim etapie promocji				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•	•	•				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•	•	⊕	•	•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Fundusz Rozwoju Kultury	•	Inne	

Program: Nowoczesna gospodarka odpadami stałymi 4								
Realizowane cele strategiczne		Wysoki standard życia mieszkańców						
Realizowane cele powiatu		Powiat wołowski – atrakcyjny dla mieszkańców						
Realizowane cele województwa		Renesans cywilizacyjny; Innowacyjna gospodarka						
Efekt programu		Nowoczesna gospodarka odpadami stałymi z terenu gminy odpowiadająca standardom europejskim. Ochrona środowiska naturalnego przed degradacją.						
Podmioty realizujące								
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne		
⊕	•	•	•	•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe	Fundusze UE		
⊕	•	•	•	•	Fundusze Ochrony Środowiska	•	SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					inne		Inne	
Proponowane projekty		Likwidacja dzikich wysypisk śmieci						
		Budowa wysypiska śmieci						

Projekt 4.1		Opis						
Likwidacja dzikich wysypisk śmieci		Celem projektu jest likwidacja dzikich wysypisk śmieci i rekultywacja terenów, na których się obecnie znajdują. Projekt zakłada konsekwentną realizację programu wywozu śmieci ze wszystkich miejscowości. Wdrożenie zapewni poprawę stanu środowiska naturalnego.						
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	województwo	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•			•	Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Inne		Inne	

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 4.2			Opis					
Budowa wysypiska śmieci			Projekt przewiduje budowę międzygminnego wysypiska śmieci spełniającego wymogi nowoczesnego wysypiska. Lokalizacja pozostaje sprawą otwartą.					
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
						⊕		
•	•	•		•	Fundusze ochrony środowiska	⊕	SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Inne		Inne	

Program 5: Poprawa dostępu do usług medycznych								
Realizowane cele strategiczne		Wysoki standard życia mieszkańców						
Realizowane cele powiatu		Powiat wołowski – atrakcyjny dla mieszkańców						
Realizowane cele województwa		Renesans cywilizacyjny						
Efekt programu		Podniesienie standardu i dostępności usług podstawowej, ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz leczenia zamkniętego dla mieszkańców miasta i gminy Wołów.						
Podmioty realizujące								
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne		
•	⊕	•	•	•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
Gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe		Fundusze UE	
•	⊕	•	•	•	Fundusze Ochrony Środowiska		SAPARD	
					PFRON	•	ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					inne		Inne	
Proponowane projekty			Budowa szpitala powiatowego w Wołowie					
			Poprawa dostępu dla osób niepełnosprawnych					
			Poprawa bazy lokalowej przychodni i ośrodków zdrowia					

Legenda:

⊕ - podmiot wiodący

• - podmiot biorący udział

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 5.1				Opis				
Budowa szpitala powiatowego w Wołowie				Inwestycja powiatowa, której realizację będzie wspierać miasto Wołów				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	województwo	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
•	⊕	•	•	•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•	⊕	•	•	•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	•

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 5.2				Opis				
Poprawa dostępu dla osób niepełnosprawnych				Zniesienie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	województwo	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•	•	•		•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON	⊕	ISPA	
					FOGR		PHARE	

					Inne		Inne	
--	--	--	--	--	------	--	------	--

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 5.3				Opis				
Poprawa bazy lokalowej przychodni i ośrodków zdrowia				Modernizacja i odnowienie budynków i pomieszczeń.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•	⊕	•		•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON	•	ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne	•	Inne	

Program 6: Promocja Miasta i Gminy							
Realizowane cele strategiczne		Nowoczesna gospodarka i rozwinięta turystyka Wołów kulturalnym sercem powiatu					
Realizowane cele powiatu		Mała i średnia przedsiębiorczość – lokomotywą rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy; Powiat wołowski – atrakcyjny dla mieszkańców					
Realizowane cele województwa		Integracja Dolnośląska, Otwarcie na świat					
Efekt programu		Program zakłada promocję gminy poprzez zbudowanie pozytywnego rozpoznawalnego wizerunku i przyciągnięcie przez to inwestorów i turystów.					
Podmioty realizujące							
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne	
⊕	•	•		•	•		
Potencjalne źródła finansowania							
gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe	Fundusze UE	
⊕	•	•		•	Fundusze Ochrony Środowiska	SAPARD	•
					PFRON	ISPA	
					FOGR	PHARE	•
					inne	BŚ - PAOW	
Proponowane projekty		Opracowanie programu promocji miasta i gminy					
		Współpraca z Fundacją Lubiąż					
		Katalog wartości kulturowo – przyrodniczych					
		Utworzenie punktów informacji turystycznej i agroturystycznej					
		Wykreowanie powtarzalnej imprezy lokalnej					
		Przygotowanie profesjonalnej oferty inwestycyjnej					

Legenda:

⊕ - podmiot wiodący

• - podmiot biorący udział

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 6.1				Opis				
Opracowanie programu promocji miasta i gminy				Celem projektu jest opracowanie koncepcji promocji walorów turystycznych gminy. Efektem projektu będzie strategia promocji, której realizacja spowoduje zwiększenie ruchu turystycznego.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕			• (Ośrodek Doradztwa Rolniczego)	•	Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Inne		Inne	

Projekt 6.2				Opis				
Współpraca z Fundacją Lubiąż				Celem projektu jest wykształcenie form i ustalenie dziedzin współpracy z Fundacją Lubiąż. Efektem wspólnych działań jest przede wszystkim utrzymanie w dobrym stanie obiektów w zespole pocysterskim w Lubiążu oraz szeroko rozumiana promocja				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•	•		•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	

					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 6.3				Opis				
Katalog wartości kulturowo-przyrodniczych gminy				Celem projektu jest uzyskanie aktualnych informacji o zasobie i stanie obiektów i walorów krajobrazowych na terenie gminy. Realizacja projektu jest niezbędna dla opracowania koncepcji promocji gminy Inwentaryzacja krajoznawcza (uzyskanie aktualnych informacji o zasobie i stanie obiektów i walorów krajobrazowych)				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•	•		•	Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 6.4				Opis				
Utworzenie punktów informacji turystycznej i agroturystycznej				Projekt stanowi element rozbudowy infrastruktury turystycznej i agroturystycznej. Jego realizacja poprawi wizerunek gminy w aspekcie profesjonalnego potencjału usług turystycznych				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•	•		•	Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Inne		Inne	

Projekt 6.5		Opis						
Wykreowanie powtarzalnej imprezy lokalnej		Celem projektu jest stworzenie imprezy, która zaistnieje w środkach masowego przekazu i zainteresuje turystów. Efektem ubocznym będzie wzmocnienie tożsamości regionalnej						
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•	•	•		⊕	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 6.6				Opis				
Przygotowanie profesjonalnej oferty inwestycyjnej				Celem projektu jest opracowanie aktualnej bazy ofert inwestycyjnych z terenu gminy dla potencjalnych inwestorów, także zagranicznych (wersje obcojęzyczne)				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•	•		•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	

Program 7: Proekologiczna społeczność								
Realizowane cele strategiczne		Wysoki standard życia mieszkańców						
Realizowane cele powiatu		Powiat wołowski – atrakcyjny dla mieszkańców						
Realizowane cele województwa		Renesans cywilizacyjny, Społeczeństwo obywatelskie						
Efekt programu		Opracowanie programu promocji działań proekologicznych wśród mieszkańców gminy						
Podmioty realizujące								
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne		
⊕	•	•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe	Fundusze UE		
⊕	•			•	Fundusze Ochrony Środowiska	•	SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					inne		Inne	
Proponowane projekty		Wprowadzenie segregacji śmieci w gospodarstwach domowych						
		Świadomość proekologiczna						

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 7.1				Opis				
Wprowadzenie segregacji śmieci w gospodarstwach domowych				Wprowadzenie zorganizowanego systemu segregacji śmieci w gospodarstwach domowych				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕		•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
					Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	•
⊕	•			•	PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Inne		BŚ - PAOW	•

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 7.2				Opis				
Świadomość proekologiczna				Stworzenie świadomości dbania o najbliższe otoczenie. Kreowanie świadomości u dzieci.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕				•				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
					Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	•
⊕				•	PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	

					Inne		Inne	
--	--	--	--	--	------	--	------	--

Program 8: Program oświatowy								
Realizowane cele strategiczne		Wysoki standard życia mieszkańców						
Realizowane cele powiatu		Powiat wołowski – atrakcyjny dla mieszkańców						
Realizowane cele województwa		Integracja Dolnośląska, Renesans cywilizacyjny, Społeczeństwo obywatelskie, Innowacyjna gospodarka, Otwarcie na świat						
Efekt programu		Dostosowanie bazy edukacyjnej do potrzeb rynku pracy.						
Podmioty realizujące								
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne		
⊕	•	•	•	•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe		Fundusze UE	
⊕	•	•	•	•	Fundusze Ochrony Środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					inne		BŚ - PAOW	
Proponowane projekty		Poprawa bazy oświatowej						
		Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli						
		Nowoczesna biblioteka						
		Atrakcyjne zajęcia pozalekcyjne						

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 8.1				Opis				
Poprawa bazy oświatowej				Poprawa stanu bazy lokalowej szkół oraz doposażenie w sprzęt i pomoce naukowe, utworzenie pracowni komputerowych				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•	•	•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•		•	•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		BŚ - PAOW	•

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 8.2				Opis				
Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli				Wspomaganie podnoszenia kwalifikacji kadry nauczycielskiej. Promocja samokształcenia kadry.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕		•	•	•				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕		•	•	•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	

					Inne		BŚ - PAOW	•
--	--	--	--	--	------	--	-----------	---

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 8.3					Opis			
Nowoczesna biblioteka					Utworzenie nowoczesnej biblioteki korzystającej z najnowszych zdobyczy technik informatycznych jako centrum życia kulturalnego.			
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕		•		•				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•	•	•	•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 8.4				Opis				
Atrakcyjne zajęcia pozalekcyjne				Stworzenie możliwości uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej, zwłaszcza z terenów wiejskich.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕			•	•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕			•	•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		BŚ - PAOW	

Program 9: Aktywizacja gospodarza obszarów wiejskich							
Realizowane cele strategiczne		Nowoczesna gospodarka i rozwinięta turystyka					
Realizowane cele powiatu		Mała i średnia przedsiębiorczość – lokomotywą rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy					
Realizowane cele województwa		Innowacyjna gospodarka,					
Efekt programu		Zmiana struktury gospodarki na wsi, w kierunku sektorów nierolniczych. Prowadzenie doradztwa i szkoleń w tym zakresie. Doradztwo w zakresie nowoczesnych form gospodarki rolnej.					
Podmioty realizujące							
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne	
⊕	•	•	•	•			
Potencjalne źródła finansowania							
gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe	Fundusze UE	
⊕	•	•	•	•	Fundusze Ochrony Środowiska	SAPARD	•
					PFRON	ISPA	
					FOGR	PHARE	•
					inne	BŚ - PAOW	•
Proponowane projekty		Wspieranie rozwoju gospodarki pozarolniczej					
		Scalanie gruntów					
		Wspieranie tworzenia grup producenckich					

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 9.1				Opis				
Wspieranie rozwoju gospodarki pozarolniczej				Aktywizowanie i wspieranie poprzez doradztwo alternatywnych dla rolnictwa form działalności gospodarczej				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕		•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
					Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	•
⊕	•			•	PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		BŚ - PAOW	•

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 9.2				Opis				
Scalanie gruntów				Scalenie gruntów w celu podniesienia opłacalności produkcji rolnej. Doradztwo. Pomoc prawna. Upowszechnienie takich kierunków działań				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕		•	•	•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
					Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	•
⊕	•	•	•	•	PFRON		ISPA	
					FOGR	•	PHARE	
					Inne		BŚ - PAOW	•

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 9.3				Opis				
Wspieranie tworzenia grup producenckich				Doradztwo i pomoc prawna w zakresie tworzenia specjalistycznych grup producenckich				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕		•	• (ODR)	•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
					Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	•
⊕	•	•	•	•	PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		BŚ - PAOW	•

Program 10: Stymulowanie i pomoc w powstawaniu małych i średnich przedsiębiorstw							
Realizowane cele strategiczne		Nowoczesna gospodarka i rozwinięta turystyka					
Realizowane cele powiatu		Mała i średnia przedsiębiorczość – lokomotywą rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy					
Realizowane cele województwa		Innowacyjna gospodarka					
Efekt programu		Stworzenie mechanizmów stymulujących powstawanie małych i średnich przedsiębiorstw zwłaszcza w branży turystycznej. Szkolenia. Fundusz pożyczkowy. Porady prawne i administracyjne.					
Podmioty realizujące							
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne	
⊕	•	•	•	•	•		
Potencjalne źródła finansowania							
gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe	Fundusze UE	
⊕	•	•	•		Fundusze Ochrony Środowiska	SAPARD	•
					PFRON	ISPA	
					FOGR	PHARE	
					Fundacja MŚP	BS - PAOW	•
Proponowane projekty		Centrum wspierania małych i średnich przedsiębiorstw					
		Fundusz pożyczkowy					

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 10.1				Opis				
Centrum wspierania małych i średnich przedsiębiorstw				Utworzenie gminnego ośrodka doradztwa i szkoleń dla małych i średnich przedsiębiorstw. Porady prawne i administracyjne				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	województwo	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•	•		•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Fundacja MŚP	•	BŚ - PAOW	

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 10.2				Opis				
Fundusz pożyczkowy				Utworzenie funduszu pożyczkowego dla powstających MŚP z terenu gminy. Kompleksowa informacja na temat możliwości uzyskania wsparcia dla rozwoju własnych firm ze środków publicznych.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	województwo	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
•	•			•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•	•			•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Fundacja MŚP	⊕	Inne	

Program:11 Nowoczesna infrastruktura dla sportu i turystyki						
Realizowane cele strategiczne		Nowoczesna gospodarka i rozwinięta turystyka Wołów kulturalnym sercem powiatu				
Realizowane cele powiatu		Mała i średnia przedsiębiorczość – lokomotywą rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy				
Realizowane cele województwa		Renesans cywilizacyjny, , Innowacyjna gospodarka,				
Efekt programu		Aktywizacja potencjału zasobów i walorów turystycznych gminy				
Podmioty realizujące						
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne
⊕	•	•		•	•	
Potencjalne źródła finansowania						
gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe	Fundusze UE
⊕	•	•		•	Fundusze Ochrony Środowiska	• SAPARD
					PFRON	ISPA
					FOGR	PHARE
					inne	BŚ - PAOW
Proponowane projekty		Wytyczenie ścieżek rowerowych				
		Wprowadzenie oznakowania i systemu informacyjnego				
		Odbudowa, modernizacja i rozbudowa kompleksu sportowo – rekreacyjnego przy ul. Panieńskiej				
		Modernizacja stadionu w Wołowie				
		Zorganizowanie kąpielisk i budowa basenu krytego				
		Budowa przystani pasażerskiej na Odrze w okolicy Lubiąży				

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 11.1				Opis				
Wytyczenie ścieżek rowerowych				Projekt zakłada wytyczenie i zbudowanie szlaku rowerowego skorelowanego z siecią ścieżek rowerowych w gminach sąsiednich				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	województwo	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•	•		•	Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		BŚ - PAOW	•

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 11.2				Opis				
Wprowadzenie oznakowania i systemu informacyjnego				Projekt zakłada oznakowanie szlaków turystycznych pieszych i rowerowych, oznakowanie atrakcji turystycznych oraz punktów widokowych, oznakowanie miejsc biwakowych, schronisk turystycznych i hoteli (drogowskazy)				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	województwo	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•	•		•				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•	•			Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					Inne		Inne	

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 11.3				Opis				
Odbudowa, modernizacja i rozbudowa kompleksu rekreacyjnego przy ul.Panieńskiej				Projekt zakłada rekonstrukcję obiektów sportowo – rekreacyjnych przy ul.Panieńskiej, modernizację oraz wybudowanie na terenie kompleksu np. kortu tenisowego itp.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
•		•		⊕				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•		•		⊕	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	

Wykres 2

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 11.4				Opis				
Modernizacja stadionu w Wołowie				Projekt zakłada modernizację znajdującego się przy ul.Trzebnickiej stadionu sportowego oraz kortów tenisowych i sal gimnastycznych istniejących na jego terenie.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
•		•		⊕				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•		•		⊕	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 11.5				Opis				
Zorganizowanie kąpielisk i budowa basenu krytego				Wyznaczenie miejsc i uruchomienie nowych kąpielisk. Budowa basenu krytego – lokalizacja jest sprawą otwartą.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
•		•		⊕				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•		•		⊕	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	

Wykres 3

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 11.6				Opis				
Budowa przystani pasażerskiej na Odrze w okolicy Lubiąża				Projekt zakłada rekonstrukcję przystani pasażerskiej na Odrze z lokalizacją w pobliżu Lubiąża. Realizacja spowoduje podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu, a także poprawę i urozmaicenie dostępności komunikacyjnej do zabytkowego zespołu zabudowań w Lubiążu droga wodną.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
•		•		⊕				
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•		•		⊕	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	

Program 12: Program zabezpieczenia w energię								
Realizowane cele strategiczne		Wysoki standard życia mieszkańców Nowoczesna gospodarka i rozwinięta turystyka						
Realizowane cele powiatu		Powiat wołowski – atrakcyjny dla mieszkańców; Mała i średnia przedsiębiorczość – lokomotywą rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy						
Realizowane cele województwa		Renesans cywilizacyjny, Innowacyjna gospodarka						
Efekt programu		Zabezpieczenie w energię elektryczną i gazową całego obszaru gminy z uwzględnieniem przyszłego rozwoju gospodarczego gminy						
Podmioty realizujące								
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne		
⊕		•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe		Fundusze UE	
⊕		•	•	•	Fundusze Ochrony Środowiska	•	SAPARD	•
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	•
					inne		BŚ - PAOW	•
Proponowane projekty		Zapewnienie przyłączenia do sieci gazowej wszystkich miejscowości						
		Scentralizowanie sieci grzewczej (ograniczenie niskiej emisji)						

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 12.1				Opis				
Zapewnienie przyłączenia do sieci gazowej wszystkich miejscowości								
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕		•	•		•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
					Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	•
⊕		•	•	•	PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		BŚ - PAOW	•

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 12.2				Opis				
Scentralizowanie sieci grzewczej (ograniczenie niskiej emisji)								
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕		•		•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
					Fundusze ochrony środowiska	•	SAPARD	•
⊕		•		•	PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	

Program 13: Aktywizacja kulturalna i społeczna mieszkańców gminy																		
Realizowane cele strategiczne		Wysoki standard życia mieszkańców Wołów kulturalnym sercem powiatu																
Realizowane cele powiatu		Powiat wołowski – atrakcyjny dla mieszkańców																
Realizowane cele województwa		Społeczeństwo obywatelskie; Integracja dolnośląska																
Efekt programu		Aktywne wspieranie ludzi potrzebujących pomocy. Zintegrowanie społeczności lokalnej. Aktywizacja kulturalna terenów wiejskich																
Podmioty realizujące																		
Gmina	Powiat	Województwo	Wojewoda	Organizacje pozarządowe	mieszkańcy	Inne												
⊕	•	•		•	•													
Potencjalne źródła finansowania																		
Gminne	powiatowe	wojewódzkie	Budżet państwa	Środki niepubliczne	Fundusze celowe		Fundusze UE											
					Fundusze Ochrony Środowiska	PFRON	FOGR	inne	SAPARD	ISPA	PHARE	Inne						
•	•	•		•														
Proponowane projekty		Realizacja zapisów z powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych																
		Wzmocnienie kulturotwórczej roli ośrodków kultury																

Legenda:

⊕ - podmiot wiodący

• - podmiot biorący udział

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 13.1				Opis				
Realizacja zapisów z powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych				Realizacja założeń zawartych w powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych zapewni kompleksowe i systemowe wsparcie osobom potrzebującym pomocy				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
•	⊕			•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
•	⊕			•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON	•	ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Inne		Inne	

PROJEKTY DO PROGRAMU.								
Projekt 13.2				Opis				
Wzmocnienie kulturotwórczej roli ośrodków kultury				Projekt zakłada zaproponowanie mieszkańcom gminy szerokiej oferty kulturalnej oraz wykreowanie centrów kulturotwórczych we wsiach w oparciu o potencjał ośrodków kultury.				
Podmioty realizujące								
gmina	powiat	województwo	wojewoda	organizacje pozarządowe	mieszkańcy	inne		
⊕	•			•	•			
Potencjalne źródła finansowania								
gminne	powiatowe	wojewódzkie	budżet państwa	środki niepubliczne	fundusze celowe		fundusze UE	
⊕	•			•	Fundusze ochrony środowiska		SAPARD	
					PFRON		ISPA	
					FOGR		PHARE	
					Fundusz Rozwoju Kultury	•	Inne	

Lista używanych w tekście skrótów i symboli:

ABiEA	Agencja Budowy i Eksploatacji Autostrad
AMiRR	Agencja Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa
AWRSP	Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
FOGRiL	Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych i Leśnych
FUE	Fundusze Unii Europejskiej (fundusze przedakcesyjne i Phare a po wejściu do UE fundusze strukturalne)
GDDP	Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych
KFM	Krajowy Fundusz Mieszkaniowy przy BGK
MPWiK	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji we Wrocławiu
PGNiG	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A., Oddział Dolnośląski
PKP	Polskie Kolejne Państwowe
RCDRRiOW	Regionalne Centrum Doradztwa, Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich
SAPARD	fundusz przedakcesyjny Unii Europejskiej wspierający zmiany w rolnictwie
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu
ZEW S.A.	Zakład Energetyczny Wrocław S.A.
R	Realizacja
F	Finansowanie
+	Udział podmiotu
⊕	Podmiot wiodący